

Bilimsel sosyalizmin büyük ustası Engels 205 yaşında / A. Eren

Bilimsel sosyalizm ile anarşizm arasındaki ideolojik mücadele 150 yıldan fazla bir süredir devam etmektedir. Anarşizme yönelik marksist eleştiri, anarşist ve anarko-sen-

dikalist sosyalizm anlayışlarının yeni biçimler altında ortaya çıkması ve günümüzün teorik-ideolojik tartışmaları gözeltildiğinde hala da güncel bir görevdir.

Marx ve Engels, işçi sınıfının müca-

delesini kapitalizm sınırları içindeki reformlarla sınırlandırmaya ve gelecek hedeflerinden vazgeçmeye çalışan oportünistlerin tüm girişimlerine de kararlılıkla karşı çıktılar. **s.14**

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2025 / 15
15 Aralık 2024

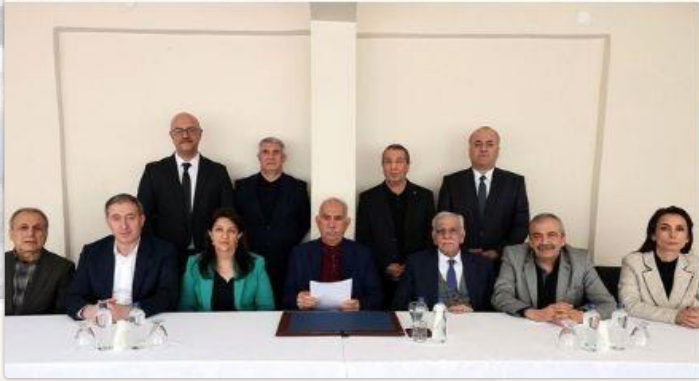
Kızıl Bayrak

kizilbayrak85.net

Hanedanlık, çöküş korkusu ve histeri

Emperyalistlerin bahsettiği “meşruiyet” de kapitalistlerin verdiği destek de Sarayın karanlık dehlizlerini saran çöküş korkusuna derman olmuyor

“Sosyalizm Yeniden” konfreansı üzerine

Marksist öğretiyi dogma bulan, onun devrimci yönteminden uzaklaşanlar “yeni olanı” bulmak adına burjuva ideolojisinin etki alanına girerler.

ABD'nin “yeni” Ulusal Güvenlik Belgesi

ABD yönetimi “yeni” bir “Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi” yayımladı. İlk bakışta “Amerikan liderliğini sürdürme” iddiası taşıyor gibi görünüyor.

2025 geride kalırken...

Zorlu bir mücadele yılına hazırlanalım!

Filistin halkının direniş destanı: Birinci İntifada - S. Dede

s.17

ABD'nin yayılmacı hamlesi - Veli Aydın

s.22

2025 yılı geride kalırken...

Zorlu bir mücadele yılına hazırlanalım!

Geride bırakmakta olduğumuz 2025 yılı, toplumsal ve siyasal yaşamın seyrinde belirleyici etkiler yaratan ve birbiri ile bağlantılı olarak ilerleyen gelişmelere sahne oldu.

Ekonomik-mali krizin katlanarak artan faturası ve bunun toplum yaşamında yarattığı ağır yıkım, buna paralel olarak tırmandırılan faşist baskı ve zorbalık; bu iki olgunun dolaysız etkisiyle toplumsal desteğini büyük oranda kaybetmiş bulunan faşist tek adam yönetiminin, kendi bekasını esas alarak Kürt sorunu üzerinden gündeme getirdiği “süreç” ve bağlı gelişmeler bütün bir yılı rengini verdi.

KRİZ DERİNLEŞTİ, FATURA KABARDI

Türkiye kapitalizmini belirleyen ve son yıllarda ağırlaşarak varlığını sürdüren ekonomik-mali kriz, 2025 yılında da toplum yaşamını derinden etkiledi. “Enflasyonu düşürme” söylemi üzerinden “ücretleri baskılama” politikasını esas alan kapitalistler ve saray rejimi, sömürüyü katmerleştirdi, yoksulluğu toplum-sallaştırdı.

Açlık ve yoksulluk ücretlerinin alt sınırı yıl boyunca sistematik olarak yükselirken, milyonlarca emekçi açlık sınırının altına sabitlenen asgari ücretle yaşam savaşı verdi. Temel ihtiyaçlara yapılan zamlar, yeni boyutlar kazanan vergi soygunu ve artan hayat pahalılığı emekçilerin alım gücünü alabildiğine daraltırken, kâr oranlarını koruma ve büyüme hedeflerini esas alan kapitalistler zenginliklerine zenginlik kattı. Bu denklem içerisinde servet-sefalet uçurumu görülmemiş oranda derinleşti. Asgari ücretin ortalama ücret haline getirilmesi ise ülkeyi kapitalistler için ucuzun da ucuzu işgücü cennetine çevirdi. Bu koşullar altında, 2025 yılında esnek ve güvencesiz çalışma alabildiğine yaygınlaştı, işsizlik sorunu yeni boyutlar kazandı.

Özetlemek gerekirse, 2025 yılı sermaye düzeninin işçi sınıfı ve emekçilere ikti-

sadi-mali krizin kabaran faturasını dönede dayattığı bir yıl oldu. Buna karşı sınıf ve emekçiler içerisinde hoşnutsuzluk büyüse de, yer yer mevzi direnişler ve lokal eylemler gündeme gelse de kapsamlı ve çok yönlü saldırıları geri püskürtebilecek bir çıkış ortaya konamadı.

FAŞİST BASKI VE ZORBALIK ZIVANADAN ÇIKTI

Uzunca bir süredir toplumsal desteğini korumakta zorlanan, deyim yerindeyse ayağının altındaki toprağın kaydığının farkında olan gerici-faşist iktidar, kurduğu harami düzenini ayakta tutabilmek için çıplak baskı ve zorbalığı sistematik olarak tırmandırıyor. Bu politikayı hem kendi “bekasını” güvence altına almak hem de krizin kabaran faturasını dönede emekçilere ödetmek bakışıyla hayata geçiriyor. Toplumsal meşruiyetini büyük oranda yitiren AKP-MHP iktidarı, faşist baskı ve saldırılarında vites yükseltirken, içeride sermaye çevrelerinin, dışarıda ise emperyalist merkezlerinin açık desteğine yaslanıyor. Elinde tuttuğu devlet gücünü ise sonuna kadar kullanıyor.

Geride kalan 2025 yılı bu yönüyle gerici-faşist iktidarın yeni ve kapsamlı saldırılarına sahne oldu. Devrimci-ilerici güçleri hedef alan gözaltı ve tutuklamalara, Kürt halkının kazanımlarını tasfiye etmeye dönük saldırılara, eylem-etkinlik yasaklarına CHP şahsında düzen muhalefetine hedef alan kapsamlı operasyonlar eşlik etti. 2024 yerel seçimlerinde hezimet yaşayan AKP-MHP iktidar bloğu, seçimlerden birinci parti olarak çıkan CHP’yi hedef tahtasına koydu. Seçimlerin hemen ardından devreye soktuğu “yumuşama-normalleşme” aldatmacası, yerini kısa bir süre sonra belediye operasyonlarına, gözaltı ve tutuklama furasına bıraktı. Saldırganlığın doruk noktası ise İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu’nun tutuklanması oldu.

“Bin bir yol ve aldatmaca ile elde

edebildiği oy desteği dinci-faşist iktidarın bugüne kadarki en büyük meşruiyet kaynağı idi. Geline yerde onu dönülmez biçimde yitirmiş durumdadır. Temel politikalarda kendisiyle esaslı bir sorunu olmayan ve kendisine esaslı herhangi bir güçlük de çıkarmayan düzen muhalefetine karşı sürmekte olan hoyratlığının nedeni de budur. Parlamentoyu çoktan işlevsizleştirmiş olan iktidar şimdi de genel oyu, dolayısıyla seçimleri anlamsızlaştırmının, seçme-seçilme hakkını fiilen boşa çıkarmanın yollarını aramaktadır. Kayyım düzeniyle uzun yıllardır Kürdistan’da bunu zaten yapıyordu. Şimdiyse aynı durumu Türkiye için genelleştirme arayışı ve çabası içindedir.” (Siyasal durum ve parti çizgisi, EKİM, Sayı: 338, Eylül 2025)

İmamoğlu’nun gözaltına alınıp tutuklanması, gerici-faşist iktidarın hoyratlığına karşı biriken öfkenin tetiklenmesine ve bir halk direnişi olarak açığa çıkmasına yol açtı. 2025 yılının toplumsal mücadele açısından en kritik gelişmesi, bu bağlamda Mart direnişi ve gençliğin patlak veren isyanı olmuştur. CHP’ye ve onun pasif-edilgen konumuna rağmen gelişen direniş, ekonomik-mali krizin ağır yıkımına ve iktidarın tırmandırdığı faşist baskı ve zorbalığa karşı emekçi kitlelerde biriken öfkeyi gözler önüne serdi. Sokak eylemleri biçiminde günlerce süren direniş ve gençlik mücadelesi, rejimin kapsamlı saldırganlığını tümüyle geri püskürtmeye de iktidara politik ve moral açıdan önemli bir darbe vurdu. Rejim, geçici bir süreliğine de olsa, saldırganlığını belli oranda sınırlamak zorunda kaldı.

Ne pahasına olursa olsun iktidar gücünü elinde tutmaya odaklanmış bulunan rejim, Mart direnişi ve gençlik isyanının geri çekilmesi ve halk hareketinin üzerinde yarattığı basıncın hafiflemesiyle birlikte düzen muhalefetine dönük saldırılarını kontrollü bir şekilde sürdürdü. Özetlemek gerekirse; gerici-faşist ikti-

darın gerek işçi sınıfını, emekçileri, ilerici-devrimci güçleri ve Kürt halkını hedef alan saldırıları, gerekse düzen muhalefetine dönük operasyonları farklı düzeylerde ve kapsamda yıl boyunca devam etti/ediyor.

KIRILMALARA GEBE, BELİRSİZLİKLE ÖRÜLÜ “YENİ SÜREÇ”

Siyasal yaşamda, 2025 yılı boyunca öne çıkan bir diğer gündem ise, rejimin Kürt sorunu üzerinden 2024 yılının son aylarında gündeme getirdiği “yeni süreç” oldu. İktidar cephesinin “Terörsüz Türkiye” olarak kodladığı ve hedefinde silahlı Kürt direnişini tasfiye etmek olan “süreç”, 2025 yılının ilk aylarında başlayan İmralı trafiği ve Meclis’te kurulan komisyon üzerinden ilerletildi.

“Sürecin” bir yıllık çıktısı ise Kürt hareketinin sömürgeci sermaye devletine büyük tavizler vermesi; PKK’yi tasfiye etmek, silah bırakmak ve güçlerini geri çekmek gibi kritik manada geri adımlar atması oldu. Bu açıdan denebilir ki, silahlı Kürt direnişi 2025 yılında yeni ve kapsamlı bir tasfiye sürecine girdi. Buna karşın, iktidar cephesinden “komisyon kurmak” ve hamasi söylemleri tekrarlamak dışında somut ve elle tutulur herhangi bir adım atılmadı. Dahası, Kürt hareketiyle yapılan resmi ya da örtülü görüşmelerde nelerin masada olduğuna dair hemen hiçbir şey kamuoyuyla paylaşılmadı. Halihazırda düzen cephesinde PKK’nin tasfiye edilmesinin ardından atılacak adımlara ilişkin “entegrasyon” tartışmaları ve bütünüyle Kürt hareketinin sistem tarafından nasıl absorbe edileceğine dair akıbeti belirsiz senaryolar gündemde tutuluyor.

“Süreç” pratiği bu düzlemde ilerlerken, yıl boyunca Kürt hareketi adına yapılan açıklamalarda, Türkiye’de hüküm süren rejim gerçekliğine tezat bir şekilde “demokratikleşme” ve “demokratik toplum” söylemi ön planda tutuldu. İlik-

lerine kadar Kürt düşmanı olan, temel demokratik hak ve özgürlükleri ayaklar altına alan, “süreç” tartışmaları devam ederken bile Kürt halkının kazanımlarını tasfiye etmeye odaklanmış olan ırkçı-milliyetçi bir iktidarla nasıl bir “demokrasinin” ve “demokratik toplumun” inşa edileceği ise büyük oranda yanıtsız kaldı.

Öte yandan, Erdoğan yönetimi (iç politika alanında) başından beri “yeni süreci” kendi bekasını esas alan bir ekseninde değerlendirdi. Bu bağlamda “yeni süreci”, hem düzen siyaseti zemininde hem de toplumsal mücadele alanında muhalefet cephesini bölmek ve paralyze etmek için etkili bir şekilde kullandı. Sokak hareketini zorbalıkla bastırmaya çalışan, ilerici-devrimci güçleri sistematik saldırıların hedefine koyan, düzen muhalefetini ezerek karşısında bir alternatifin belirmesinin önünü kesmeye çalışan rejim, “yeni süreci” Kürt hareketini oyalamak ve edilgen bir konumda tutmak için değerlendirdi.

Bir yılı aşkındır gündemde olan “yeni süreç”, tüm bu açılardan belirsizliklerle örülü ve her an kırılmalara gebe bir zemin üzerinde ilerliyor. Somut ve belirgin olan ise, Kürt hareketinin derin bir tasfiyecilik sivrulma içerisinde olduğu gerçeğidir.

İŞÇİ SINIFINI, EMEKÇİLERİ VE KÜRT HALKINI ZORLU BİR MÜCADELE YILI BEKLİYOR

2025 yılında yaşanan gelişmelere bütünlüğü üzerinden bakıldığında, 2026'nın zorlu bir mücadele yılı olacağı açıkça görülecektir. Gerek kapitalist krizin büyüyen faturası, gerek artan faşist baskı ve zorbalık, gerekse Kürt hareketinin yaşadığı yeni tasfiyecilik sivrulmasının sol hareket ve toplumsal mücadele alanında yaratacağı etkiler, 2026 yılında devrimci mücadele alanında önemli sorumlulukların üst üste düşeceğini göstermektedir.

Bu sorumluluklar şu üç başlık üzerinden özetlenebilir: Krizin ağırlaşan faturasına karşı sınıf ve emekçi kitlelerin mücadeleye kazanılması. Buna paralel olarak ve bu çaba içerisinde gerici-faşist iktidarın baskı ve zorbalığına karşı direnişi ve mücadeleyi büyütmek. Siyasal yaşamda yeni kırılma ve ideolojik sivrulmalara yol açabilecek tasfiyecilik süreçleri devrimci konum ve iddia üzerinden göğüslemek. Tüm bunları elbette sermaye düzenine karşı verilen mücadelenin bütünlüğü üzerinden ele almak ve somutlamak ayrıca önem taşımaktadır.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yapılan eleştirileri yanıtladı. Burjuvazinin kolektif çıkarlarının bekçisi olan Şimşek, utanmadan “Benden burjuva sermayeci çıkartamazsınız” diye bildi. Oysa bakanlığa getirildiği günden beri her icraatı ile mali sermayeyi, burjuvaziye korudu, kolladı. İşçi sınıfını ve emekçileri ise ezdi.

Mehmet Şimşek kapitalistlerin derdine derman olmak için ekonomi yönetiminin başına getirildi. Sermayenin sınıfsal çıkarlarını esas alan bir bakış açısıyla ekonomiyi yönetti. Uyguladığı ekonomik programla emperyalistlerin para fonu IMF ve Dünya Bankası'nın yanı sıra, MÜSİAD ve TÜSİAD kodamanlarını da mutlu etti. Yani bozuk Türkçesiyle ifade ettiği gibi, tam bir “burjuvaci”, “sermayeci” olduğunu kanıtladı.

Saray tarafından kovulan Mehmet Şimşek'i AKP'nin ebedi şefinin yeniden göreve çağırması, yerli ve yabancı sermayenin talebiydi. Zira kendisi burjuvazi için kullanışlı bir aparatı. Çünkü Londra'daki “faiz lobisi” ile sıkı bağlara sahip birisi. Bundan dolayı onu kovan Erdoğan, yeniden hazine ve maliyenin başına oturttu. Bakanlık görevine gelir gelmez hizmetkarı olduğu asalak kapitalistlerin çıkarları için kolları sıvadı. Sömürücü/yağmacı takımının rantını, sermayesini daha da büyüten saldırılara imza attı. Mehmet Şimşek, sermayeyi koruyan iktisadi kararlarla emeğin toplumsal kesimlerinin sırtındaki yükü ağırlaştırdı. Sermaye sınıfını ihya etti. İşçileri ve emekçileri ekonomik ve sosyal yıkıma uğrattı. Elbette tüm icraatlarını Sarayın onayı ve desteği ile hayata geçirdi.

Yeni bütçenin sunumunu yapan Şimşek, bir kez daha “enflasyon tek haneli rakamlara düşecek” yalanına sarıldı. “Emekçileri enflasyona ezdirmeyeceklerini” vadetti. Sonuç ne oldu? Yılın dördüncü ve son Enflasyon Raporu'na göre, yıl sonuna ilişkin enflasyon beklentileri tutmadı. Enflasyon güya yüzde 25-29 aralığında gerçekleşecekti, gerçekleşmedi. Yıl sonu enflasyon beklentisi bu defa yüzde 31-33 olarak revize edildi. Yüzde 31-33 enflasyon tahmininin de tutmayacağını görmek için ekonomist olmak gerekmiyor. Bu arada bahsi geçen veriler Sarayın aparatı TÜİK'e ait.

Sermayenin tetikçisi olmayan ekonomistler ise gerçek enflasyonun TÜİK tahminlerinin çok üstünde olduğunu döne döne hatırlatıyor.

Bütçede 2026 yılı enflasyon beklentisi değiştirilmedi. “Beklenen” enflasyona göre planlanan ücret artışı politikası ücretlerin düşürülmesine, reel ücretlerde sürekli bir erimeye yol açıyor. AKP-MHP iktidarı, “beklenen enflasyon” politikasıyla işçi ve emekçileri sistematik bir şekilde yoksullaştırıyor.

Mehmet Şimşek'in açıkladığı bütçe, ücretli emekçilerin vergi yükünü de ağırlaştırıyor. Her zaman olduğu gibi, ücretli emekten alınan vergilerle yaratılan kaynak sermayeye aktarılıyor. Yaklaşık 19 trilyon liralık bütçe gelirinin yüzde 85'i vergilerden oluşuyor. Doğrudan ve dolaylı vergilerin çoğunu ücretli işçi ve emekçiler ödeyecek. Her dakikada 30 milyon lira vergi ödeyen işçi ve emekçilerin büyük bir kısmı, açlık sınırının altında kalan bir gelire mahkumlar. 92 bin TL'yi aşan yoksulluk sınırının ise sözünü bile eden yok. Geçerken hatırlatalım; asgari ücretin net 22.104 olduğu Türkiye'de Türk-İş'in Ekim 2025 hesaplamasına göre açlık sınırı 28.412 TL'ye, yoksulluk sınırı ise 92.547 TL'ye ulaştı.

Bütçenin vergi gelirlerinin yüzde 85'i ücretli emekçilerden, yüzde 15'i ise sermayedarlardan alınacak. Bütçe gelirlerinin yüzde 80'i kapitalistler, yüzde 20'si ise emeğin toplumsal kesimleri için harcanacak. Kısacası gelirden adaletsizlik uçurumu derinleşmeye devam edecek. Emeğin toplumsal kesimlerini vergi yükü altında inim inim inleyen AKP-MHP rejimi, sermayedarların vergi borçlarını ise siliyor. Dahası kapitalistlere teşvik üstüne teşvik vererek ödüllendiriyor, onlardan “artan oranlı servet vergisi” alınması taleplerine kulak tıkıyor. Lüks tüketimi vergilendirmeye yanaşmıyor. Açlık sınırının altına çektiği asgari ücreti bile vergiden muaf tutmuyor. “Vergide adalet” talebini her koşulda yok sayıyor.

Saray rejimi, hazırladığı bütçe ile krizin yükünü emekçilerin sırtına yıkmak politikasını sürdürüyor. Krizin faturası bir defa daha işçi ve emekçilere kesiliyor. Kamu emekçileri ve emeklilerin maaşlarına “sefalet artışı” dayatılıyor. Asgari ücreti sefalet ücreti olarak revize ederek, kalıcı şekilde açlık sınırının al-

tında tutmayı hedefliyorlar.

Saray-Şimşek programı çerçevesinde yapılan bütçeler gelir eşitsizliğini daha da derinleştirdi. Türkiye, gelir eşitsizliği açısından Avrupa'nın en kötü ülkesi, dünya genelinde ise 130 ülke arasında “ekonomik ve sosyal olarak en kötü 28'inci ülke” oldu. Türkiye, orta gelir grubu içinde toplam gelir bakımından yüzde 14,3 ile en alt seviyeye düştü. Yatırımlar durdu. Şirket iflasları arttı. İşsizler ordusu toplamda 13 milyona ulaştı. Tablo bu kadar vahimken, Mehmet Şimşek utanmadan bütçe görüşmelerinde “toz pembe tablolar” çiziyor. Kapitalizm kriz üretiyor. Zira bu sistemde kriz yapısalıdır. İktidar, yapısal olan krizi aşmak için ücretleri, maaş ve ödemeleri minimize ediyor. Talebi daraltan politika uygulanıyor. Kapitalistlerin astronomik vergi borçları affediliyor. Sorunların bu şekilde çözülebileceği varsayılıyor. Saray-Şimşek patentli ekonomik/sosyal yıkımı programı, üretimdeki tıkanmayı aşmaya yetmiyor. Kapitalistleri korumayı varlık nedeni sayan Mehmet Şimşek'in bütçe planı, esas olarak sermayenin taleplerini karşılamayı hedefliyor.

Asalak kapitalistlerin, onları temsil eden AKP-MHP iktidarı ve Mehmet Şimşek'in hazırladığı bütçe, emekçilere yönelik bir savaş ilanındır. Bunun karşısında yapılması gereken şey, krizin faturasını ödemeyi reddetmektir. Sosyal yıkım bütçesine karşı işçi ve emekçilerin artan tepkisini örgütlemektir. İşçi ve emekçileri sömürüye, sosyal yıkıma, açlığa karşı harekete geçirmektir. “Sınıfa karşı sınıf” perspektifiyle mücadeleyi büyütmektir. İşçi ve emekçilerin büyüyen öfkesini örgütlemektir.

Sınıf devrimcileri, Saray rejiminin bütçe üzerinden hazırladığı pervasız saldırıya karşı işçi ve emekçilerin tepkisini büyütmek için özel bir çaba içinde olmalıdır. Emeğin toplumsal kesimleri üzerindeki yükü artıran 2026 bütçesine karşı emekçileri mücadeleye kazanmak günün önemli sorumluluklarından birisidir. Kriz bütçesinin yükünü taşımak istemeyen emekçilerin duyarlılıkları mücadeleyi geliştirmenin dayanağına çevirmeli, öne çıkan dinamiklerle buluşturmalı, bu bağlamda tüm imkanlar etkili şekilde değerlendirilmelidir.

H. YAĞMUR

Hanedanlık, çöküş korkusu ve histeri

E. Bahri

“Dinci-faşist iktidarın halihazırdaki gücü, tüm kurumlarıyla devlete hakim olmasından ve bunları her türden muhalefete karşı etkin biçimde kullanabilmesinden, bunu yaparken de içerde işbirlikçi büyük burjuvazinin ve dışarıda başta ABD olmak üzere emperyalist dünyanın desteğine sahip olmasından gelmektedir...” (Ekim sayı 339, Kasım 2205)

Milyonlarca işçi ve emekçinin içine itildiği sefalet günden güne derinleşirken, Saray rejimi bu vahim tablonun sebebi olan icraatlarına tam gaz devam ediyor. Geniş halk kesimleri nezdinde meşruiyetini yitiren “yerli/milli” AKP-MHP koalisyonu, artık soykırımcı Donald Trump’ın bahsettiği “meşruiyet” ile idare ediyor. Tayyip Erdoğan-Devlet Bahçeli ikilisinin başında bulunduğu mafyatik rejime, ABD-AB emperyalistleri ile “yerli” kapitalistlerin desteği şimdilik yetiyor.

Faşist zihniyetli dolar milyarderi Trump’ın politikası “az ver çok al” üzerine kurulu. Böyle birinin Erdoğan için “Bu adamı seviyorum” türünden laflar etmesi, Ankara’daki işbirlikçi rejimle kurduğu ilişkinin ne kadar kârlı olduğuna işaret ediyor. Ortadoğu politikası söz konusu olduğunda, Trump’ın övgüsüne mazhar olmanın tek olmasa da temel koşulu, soykırımcı İsrail rejimine hizmet etmektir. Zaten döne döne Erdoğan’ı takdir eden Trump da bunu açıkça dile getiriyor. Erdoğan’ın Suriye’nin cihatçı terör örgütlerine teslim edilmesi sürecinde oynadığı role hayranlığını defalarca dile getiren Trump, ABD’nin “Gazze planı”na destek veren Saray rejimini çok “takdir” ettiğini de her fırsatta dile getiriyor.

Türkiye’nin “yerli” kapitalist sınıflarının çeyrek asırdan beri Saray rejimine destek vermeleri ise, kurulan yağma ve talan rejimi sayesinde servetlerine servet katma imkanı bulmalarıdır. Asgari ücreti açlık sınırının altında sabitleyen, çalışanların çoğunluğunu ise bu ücrete mahkum eden, grevleri yasaklayan, sendikaları aparat gibi kullanan Saray rejimine tüm sömürücü ve asalakların destek vermesinde şaşılacak bir şey yok.

Sorun şu ki, emperyalistlerin bahsettiği “meşruiyet” de kapitalistlerin verdiği destek de Sarayın karanlık dehlizlerini saran çöküş korkusuna derman olmuyor. Zira gerici-faşist rejim, geniş halk kesimleri nezdinde gayri meşru duruma düştü-

ğünü fazlasıyla biliyor. Saltanatın devamı için kaba zorbalığın, kumpasların, yargı aparatını kullanıp operasyonlar çekmenin dışında bir seçenek kalmıyor. Çöküşü önlemek için zorbalıkla alan düzlendikten sonra sahte bir seçimle “meşruiyet” alabileceğini var sayan rejim, düzenin ana muhalefet partisini kötürüm hale getirmek için devletin tüm imkanlarını kullanıyor. Erdoğan-Bahçeli ikilisinin Trump’tan aldıkları “meşruiyet” bu noktada işlerine yarıyor. Kumpaslar kurma ya da kirli oyunlar çevirme konusunda sınır tanımamalarına zemin hazırlıyor.

“Emperyalist/siyonist güçler bizimle yola devam etmek istiyor. O halde hiçbir yasa ya da kural tanımadan muhalefete vurabiliriz” mottosuyla hareket eden rejim, hem halkla hem gerçeklerle küstahça alay ederek yol alıyor. Hayali suç örgütü kuruyor, hedef seçtiği kişilere casus yaftası asıyor, çeyrek asırdan beri ülkeyi talan edenler “asrın yolsuzluk soruşturmasını açtık” diyorlar vb...

Soruşturmalara dahil edilen belli kişilere “itirafçılık” ya da “ölüm” arasında seçim yapmaları dayatılıyor. Saray beslemesi medyadaki tetikçiler bu iğrenç tehditleri canlı yayında dile getirebilecek kadar histerikler. Uyduruk isimlerle yaf-talanan uyduruk “gizli tanıklara” dayandırılan soruşturmalar, binlerce sayfadan oluşsa da elle tutulur somut deliller orta-

ya koyamıyorlar.

Tutukladıkları gazetecilere “bu haberi neden yaptın? Bu yazıyı neden yazdın?” diyerek suç isnat edenler, Ekrem İmamoğlu’nu ise İstanbul belediye seçimlerini kazanmak için çalışmak, Cumhurbaşkanlığı adaylığı olmak vb. “suçları” işlemekle itham ediyorlar. Tüm bunlar, siyasetçilerin seçme/seçilme hakkının, kağıt üzerinde de olsa düzen yasalarına göre güvence altında olduğu koşullarda yapılıyor.

Kaldı ki Ekrem İmamoğlu ve onun gibilerinin siyaset yapmalarının temel nedeni başa oynamaktır. Doğal olarak her burjuva siyasetçi en üst makama gelmek için çaba sarf eder. Burada sorun, en üst makamları çeyrek asırdan beri işgal edenlerin bunu “kalıcı bir saltanata” dönüştürme histerisine kapılmalarıdır. Hem de toplumsal meşruiyetlerini yitirdikleri bir süreçte...

Bu saldırı furiasının başında yer alan AKP şefi, “millet iradesi” laflarını en çok sarf eden kişidir. Halkın tercihleriyle seçilenleri hapse tkip yerine Saray tetikçilerini kayyım atarken bile o lafı tekrarlamaktan geri durmuyor. Tüm bu pervasız zorbalıkları seçim kazanma şansı olmadığı için yapıyor. Milyonları sefalet mahkum eden kokuşmuş saltanatını sürdürmek için, rakiplerini ezip-dağıtarak kendini halka “tek seçenek” diye dayatabileceğini var sayıyor.

***

Emekçileri yoksulluk ve sefalet mahkum etmesine rağmen, ciddi bir sınıf hareketi ya da sarsıcı bir toplumsal mücadeleyle karşı karşıya kalmayan Saray rejimi, bunun da rahatlığı ile düzenin ana muhalefet partisi CHP’ye yüklenerek felç etmeye çalışıyor. Elbette CHP’ye saldırırken düzen muhaliflerine ve toplumsal muhalefet dinamiklerine de gözdağı da veriyor.

Saldırının hedefindeki CHP ise, bir düzen partisinin tüm zaafılarıyla malul olduğu için, saldırılara karşı etkili bir duruş sergileyemiyor. Belli bir döneme kadar Saray rejimine karşı durmak bir yana, “normalleşme” adı altında uzlaşma yolu araması bunun en yakın örneklerinden birisi. Son dönemde kendilerini hedef alan saldırıların tırmanması ve sistematik bir hal alması, CHP yönetimine işin ciddiyetini de göstermiş oldu. Buna rağmen kapitalist sınıfların temsilcilerinden biri olan CHP, kendisini ezmeye çalışan Saray rejimine muhalefet ederken de sistemin genel çıkarlarını gözetmekten geri durmuyor. Bundan dolayı, birikmiş sınıfsal/toplumsal/sosyal sorunlara mecur kalmadıkça değinmiyor.

CHP açısından, sermayeye ve emperyalist/siyonist güçlere uşaklıkta, işçi sınıfı ve emekçilere ise düşmanlıkta da sınır tanımayan ve meşruiyetini büyük oranda kaybetmiş bulunan Saray rejimine karşı kitlelerin etkin katılımıyla eylemli bir süreç örmek çok da zor değil. Ancak kapitalist düzenin çıkarlarına öncelik veren CHP, muhalefetini belli sınırlarda tutuyor. Bunun kendisi niyetten öteye, sınıfsal bir tutumu ifade ediyor. Dolayısıyla, tabandan ciddi bir basınca maruz kalmadığı sürece, bir düzen partisinden sınırlarının ötesine geçmesi pek görülen bir olay değil. CHP’nin 19 Mart saldırısına karşı harekete geçmesi ise kendi tercihinden çok, tabandan ve toplumsal muhalefet dinamiklerinden, özellikle de gençlikten gelen basıncın ürünüydü.

Çöküş korkusunu aşamayan Saray rejimi, CHP’nin yapısal zaaflarının farkında. Nitekim bu zaafı istismar ederek tam bir histeriyle saldırmaya devam ediyor. İliklerine kadar çürüyen Saray rejiminin akıbetini ise, CHP’nin alacağı tutumdan ziyade işçi sınıfı ve emekçilerin örgütlü mücadelesinin gelişimi belirleyecek.

Mehmet Uçum'un "sol tartışması"...

Solu tanımlamak Saray görevlilerine mi kaldı?

"Cumhurbaşkanı Başdanışmanı ve Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu Başkanvekili" sıfatıyla anılan Mehmet Uçum, son günlerde haftada bir makale yazmaya başladı. Saray'ın sözcüsü gibi konuşan Uçum, 14 Aralık'ta Anadolu Ajansı'nda "Terörsüz Türkiye'ye geçiş sürecinde 'sol' tartışması" başlıklı bir makale yayınladı.

AKP şefi Tayyip Erdoğan'ın "Başdanışmanı" olan, 1100 odalı Saray'ın "etkili" isimlerinden bir diye anılan Mehmet Uçum'un "sol tartışması" yapması, neresinden bakılırsa bakılsın abesle iştigaldir. Her şeyi ile solun tam zıddı olan bir rejimin önde gelen bu temsilcisi neden sol üzerine tartışma yapma ihtiyacı duyar ki?

Uçum'un "sola akıl veren" bir edayla yazı yazması, kendisinin solcu eskisi olmasıyla izah edilemez elbette. Solcu eskisi bir figür olması, söz konusu görevin kendisine verilmesinde muhakkak ki rol oynamıştır. Zira sola hitap eden birinin buna uygun bir üslup bulması, kullanacağı kavram ve tanımların az-buçuk konuyla uyumlu olması gerekir. Ancak esas mesele, ilerici olan her şeye derin bir kin duyan Saray rejiminin "sola hitap etme" ihtiyacı duymasında düğümleniyor.

SOLU TANIMLAMAK SARAY GÖREVLİLERİNE Mİ KALDI?

"Sol tanımı" yapma konusunda kendini "otorite" sanan Uçum, solcu eskisi bir dönem olmanın rahatlığıyla konuşuyor. "Sınıf esaslı solculuğun tarihte önemsizleşmesiyle birlikte enternasyonal solculuk da etkisizleşmiştir" diyor ve "artık milliyetçi, yerel, yurtsever sol" dönemindeyiz tezini savunuyor. "Artık ütöpik kabul edilen sınıf esaslı solculuğun yerini daha gerçekçi olan toplumsal sol siyasetin aldığını" savunan Saray görevlisi Uçum, "Günümüzde sol siyasetin sermayeye bakışı, düşmanlık ve husumet olmak zorunda değil" diye de buyuruyor.

Sınıf esaslı ve enternasyonal olmayan "toplumsal sol" doğal olarak "sermaye ile de dost olur." Uçum'un hayal ettiği "milli sol" devletin, sermayenin ve Saray rejiminin istediği "solu" da tanımlıyor. Zira bu lafları eden kişi, 1100 odalı Saray'da üst düzey bir görevli, dolayısıyla her bakımdan "sahibinin sesi" olan bir figürdür.

Saray görevlisi, tanımladığı bu sola

görev de biçiyor. Sınıf temelli enternasyonal sol ile "yerli/milli" solun görev alanları aynı olamazdı: İlki kapitalist barbarlık düzenini yıkmak için devrimci mücadeleyle esas alır. İkincisi ise, Uçum türü dönem solcuların kapılandığı Saray rejimi ve sermaye ile iyi geçinir. Rejim ve sermaye sınıfı ile aynı safta yer alan "sol", "Terörsüz Türkiye süreci" devam ederken ne yapar?

"SOL, KAYITSIZ ŞARTSIZ TERÖRSÜZ TÜRKİYE HEDEFİNE DESTEK VERMELİDİR."

Saray görevlisi Uçum, tanımladığı "sol değerlerin" CHP tarafından hiçbir zaman benimsenmediğini, diğer sol güçlerin ise "sınıf söylemi kullanan" ama "dar, öncü-kadrocu" olmanın ötesine geçemediğini saplıyor ve esas "büyük buluşu" bu noktada zuhur ediyor:

"Ancak günümüzde solun ayırt edici karakterlerine bakıldığında antiemperyalizm, yurtseverlik, darbe karşıtlığı, mültecilerin korunması, kadın hakları savunuculuğu, gençliğe sahip çıkılması, güçlü sosyal politikalar gibi temel sol yaklaşımlar üzerinden değerlendirildiğinde siyasi niteleme açısından olmasa dahi siyasi pratik bakımından sol ilkelere daha uygun hareket eden liderin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, sol politikalara yakın olan partinin AK Parti olduğu pozitif bir tespit olarak söylenebilir."

"Dahiyan" olduğu her halinden belli olan "pozitif tespit" uyarınca, "sol ilkelere" göre hareket eden Tayyip Erdoğan, "sol politikalara yakın olan parti ise AK Parti'dir." Bu "pozitif tespiti" yapabi-

lecek denli "kabiliyetli" olan Uçum'un "sola vazife" tanımı yapma hakkını kullanmasını da çok görmemek lazım: "Sol, kayıtsız şartsız Terörsüz Türkiye hedefine destek vermelidir."

Saray görevlisi Uçum'un esas dedi, solun "terörsüz Türkiye" hedefine destek vermesi için gerekçe uydurmak. Görünen o ki, sermayenin de AKP-MHP rejiminin de "baş düşmanı" olan solun "terörsüz Türkiye" sürecini eleştirmesi Saray'da huzursuzluk yaratıyor. Zira rejimin bekası ve emperyalist/siyonist güçlerin Orta Doğu planları kapsamında gündeme getirilen "sürecin" belirlenen hedeflere ulaşması noktasında zorluklar var. Solu suça ortak edebilirlerse bu zorlukların aşılabileceğini hesaplamış olmaları.

Bu meseleye önem veriyor olmaları ki, Saray görevlisi Mehmet Uçum'a akla ziyan laflar etme görevi vermişler. Öyle ki, Trump'tan icazet alan Saray rejimini "anti-emperyalist", düzen soluna bile azgınca saldırırken "sol politikalara yakın", küfürde, hakarete, tehditte, küstahlık ve kibirde sınır tanımayan AKP şefini ise "sol ilkelere göre hareket eden lider" ilan ediyor. Dinci-faşist rejimi tahkim etmek için her muhalif sese saldıran, genç kuşaklara Orta Çağ artığı ideolojisini dayatan, ülkeyi mafya, çete, tarikat cenneti haline getirenlerin "gençliğe sahip çıkan" politikalar uyguladığını söylüyor. Kadın cinayetlerini kışkırtan, katilleri yargı eliyle ödüllendiren rejimi, "kadın hakları savunucusu" diye takdim ediyor. Asgari ücreti "olağan ücret" haline getirip açlık sınırının altında sabitleyen AKP-MHP re-

jiminin "güçlü sosyal politikalar" benimsediğini savunuyor. Bu tezatlıklar listesi uzar gider...

Gerçekliğin bu kadar keyfi ve pervasızca tahrif edilip tersyüz edilmesini "sol kisve" altına sığınarak yapmak, Saray dal-kavuşu, solcu eskisi Uçum türü dönemlere özgü bir yetenek olsa gerek.

Uçum'un "terörsüz Türkiye" hedefine ulaşıldıktan sonraki döneme ilişkin "görev tanımı" ise evlere şenlik:

"Terörsüz Türkiye hedefine ulaştıktan sonra en geniş sosyal ve siyasi uzlaşmayla hazırlanması istenen ve beklenen yeni anayasa sürecinde yer almak, katkı sunmak, Türkiye'nin tüm yurtsever sol demokrat çevrelerinin tarihsel görevidir."

Solun "tarihsel görev" tanımını da yapan Uçum, bu noktada iyice uçmuş görünüyor: Dinci-faşist tek adam rejimini tahkim etmek, Erdoğan'a ölene kadar sultanlık bahşetmek, ülkeyi talan edenlere "yasal koruma zırhı" sağlamak gibi ucube hedefleri de olan bir anayasanın yapılması sürecinde yer almak, katkı sunmak... Görünen o ki, sola düşmanlıkta sınır tanımayan Saray rejimi, ilerici devrimci değerlerin toplum üzerindeki olumlu etkisinden yararlanmak istiyor.

Sol güçlerin pek çok noktada zaafı var elbette. Ancak uzun yıllardan beri Kürt hareketinin kuyruğuna takılmış olanların bile "terörsüz Türkiye" sürecini eleştirmesi, Uçum'un tasvir ettiği türden bir sol görme hayalinin kursağında kalacağını göstermeye yeter...

“Sosyalizm Yeniden” konferansı üzerine...

B. Seyit

Halkların Demokratik Kongresi 8-9 Kasım tarihlerinde “Sosyalizm Yeniden” başlıklı bir konferans gerçekleştirdi. İki gün süren konferansta “Devlet, demokrasi, sınıf ve sosyalist yaklaşım”, “Tarihsel deneyimler ve demokrasi pratikleri”, “Sosyalizm için kurucu perspektifler”, “Sosyalizmi birlikte ve yeniden düşünmek” üst başlıkları altında dokuz ayrı oturum ve sınırlı zamana sıkıştırılmış forum gerçekleştirildi.

Ele alınan konular üzerinden ilk başta sosyalizm mücadelesinin tarihsel deneyimlerini irdelemek, sınıf merkezli mücadeleyi büyütmek ve Marksist-Leninist dünya görüşü ekseninde güncel görev ve sorumlulukları tartışmak için düzenlenmiş bir konferans izlenimi oluşabilir. Fakat gerçekleşen haliyle konferans bundan fazlasıyla uzaktı.

Konferansın esas içeriğini, Abdullah Öcalan’ın “yeni paradigma” diye ifade ettiği, İmralı teslimiyeti öncesi şekillenen ve sonrasında daha da belirgin bir biçim kazanan düşünceleri oluşturdu. Konferansta yer alan sol hareketin temsilcilerinin önemli bir kısmı (Kendilerini bu topraklarda Marksizm-Leninizm’in temsilcisi sayan) Marksizm-Leninizm’i hedef alan, onu yanlış, geçersiz ve aşılması gereken bir dogma olarak gören Abdullah Öcalan’ın, karmaşık ve kurulu düzenle bütünleşme eksenine oturan düşüncelerine meşru bir zemin oluşturma çabasının dolgu malzemesi oldular.

İki gün süren konferansta, “barış ve demokratik toplum manifestosu” adıyla sunulan ve “yeni paradigma” diye kodlanan tasfiyeci düşünceleri sol hareket başta olmak üzere bütün toplumsal muhalefet güçlerine benimsetme çabası öne çıktı. Kuşkusuz ki bu çabalar yeni değil. Uzun yıllardan beri sol harekette derinleşen ideolojik tasfiye sürecinin yeni bir evresi ve Kürt hareketinin İmralı teslimiyetiyle sistemleşen, düzenle bütünleşme çabasının geline aşamada bir tezahürü oldu.

Belli ki konferansın içeriği, vurguları, konuşmacıları vb. buna göre belirlenmiş: Aralara “çatlak”, ama hakim kılınmak istenen düşünüş biçimine esastan karşı durmayacak, eleştirileri “makul sınırlarda” tutacak konuşmacılar da serpiştirilmişti. Konferansta, Marksist-Leninist olduğunu iddia eden kişiler de konferan-

İki gün süren konferansta, “barış ve demokratik toplum manifestosu” adıyla sunulan ve “yeni paradigma” diye kodlanan tasfiyeci düşünceleri sol hareket başta olmak üzere bütün toplumsal muhalefet güçlerine benimsetme çabası öne çıktı. Marksist-Leninist öğretiyi dogma olarak gören, onun devrimci yönteminden uzaklaşanlar “yeni olanı” bulmak adına burjuva ideolojisinin etki alanına girerler.

sın “ruhuna” uygun sunumlar yaptı. Kürt hareketinin bütünlüklü ideolojik-programatik düşüncelerine uygun şekilde kurgulanmış, Marksist-Leninist dünya görüşü ekseninde ideolojik, programatik yaklaşımlar sunmak yerine tarihsel anlatıma ağırlık veren, Marksizm’in eksikleri, sosyalizm deneyiminin yanlışları üzerinde duran ya da kendi açılımlarını (ESP-Kadın devrimi gibi) dile getiren sunumlar yapıldı. Bu anlatımlar tarihsel, siyasal, kültürel, döneme ait vb. bağlamlarından koparılıp ya da tali bağlamlar üzerinden gerekçelendirilerek yapıldığı için, “yeni paradigma” denen tasfiyeci düşüncelere maddi zemin oluşturmaya hizmet etti. Bazı konuşmacılar, esas noktalar üzerinden gelişmeyen “eleştirel” vurgular yapsa da belirleyici temanın dışına çıkılmamıştır.

“Eleştirel” bir yaklaşım sunanlar, “yeni paradigma” diye ifade edilen çizginin esas noktalarına ilişkin ciddi bir itiraz ortaya koymadılar-koyamadılar. Bunu yapmaları mümkün değildi. Çünkü “yeni paradigma”, Marksist olma iddiasında samimi olanların cepheden reddedece-

ği, hiçbir iler-tutar yanı olmayan burjuva düşünce yığınından başka bir şey değildir. Kürt hareketinin öyle ya da böyle yürüncesinde dönen, pragmatist ilişkileniş içinde olanların “yeni paradigmaya” cepheden karşı durması eşyanın tabiatına aykırıdır.

Bu duruma somut bir örnek verecek olursak eğer; Konferansa hakim anlayışa doğrudan eleştiri yönelten ve bu anlayışın tasfiyeci bir yaklaşım olduğuna vurgu yapan Komün Dergisi yazarının ifadelerine bakabiliriz: “Biz şimdiye kadar Kürt hareketine destek verdik, yeni paradigmanın ortaya koyduğu çizgiye eleştirel yaklaşımlarımız var buna rağmen ne olursa olsun bundan sonra da desteğimizi sürdüreceğiz.”

Görüldüğü üzere “en iddialı” yaklaşım bile, “yeni paradigmayı” esası yönünden eleştirme güç ve iradesinden yoksundur.

Başka bir örnek ise ESP adına konuşan Sezin Uçar’ın “kadın devrimi” anlatısıdır. Konuşması boyunca “yeni paradigma” olarak sunulan ve Marksizm’e ağır saldırılarla dolu konuşmalara dair tek kelime etmeyen Uçar, kadın sorununa

kendileri gibi yaklaşmayan sol hareketlere ise ağır ithamlarda bulunmuştur. Ona göre, sadece ESP ve feministlerin kadın sorunu konusunda programı var. “Emekçi sol” diye tarif ettikleri sol hareketlerin ise programı yok ve kadın sorununu devrimden sonraya erteliyorlar.

Bu anlayışın temsilcileri, kadın sorununun tarihsel kökenlerini de sınıflar mücadelesi ile bağını da biliyor. “Emekçi sol” diye adlandırdıkları hareketlerin ise kadın sorunu konusunda güncel görevleri bir kenara bırakmadan demokratik kazanımlar elde etmek, korumak ve geliştirmek için mücadele ettiğini, fakat bunu yaparken sorunun gerçek ve kalıcı çözümüne işaret etmek gibi bir çaba içinde olduklarını da biliyorlar. Bu konuda ideolojik, politik, pratik hata ve yanlışlar kuşkusuz vardır. Ancak sorunun devrim sonrasına ertelendiği iddiası, hem samimiyetten yoksun hem bile gerçeği tahrif etmekten başka bir şey değildir. Bu suçlamaları, yeni “icatları” olan “kadın devrimi” yaklaşımını gerekçelendirmek için yapıyorlar. Marksist yöntemden nasibini alamamış tespit ve tanımlamalar

yaparak güya “kadın devrimi” dedikleri şeye dayanak oluşturuyorlar... Bu konu üzerine söyleyecek çok söz var. Son sözü Sezin Uçar’ın “ertelemeci” ifadesiyle bitirelim: “Evrimsel yöntemi reddediyoruz. Kapitalizm tasfiye olmadan kadının özleşemeyeceğini biliyoruz.”

Benzer örnekleri çoğaltmak mümkün, ancak bu kadarı konu hakkında fikir edinmek için yeterlidir.

***

Bu yaklaşımlarda hem ciddi bir kafa karışıklığı hem Kürt Hareketi ile kurulan pragmatist ilişkilerin etkileri belirgindir. Kürt halkının haklı ve meşru mücadelesiyle, kazanımları ve kazanımlarını koruma-geliştirme çabasıyla ya da Kürt hareketine yönelen/yönelecek olan imha saldırıları karşısında dayanışma içerisinde olmak ile hareketin ideolojik, politik hattına eleştirel destek vermenin ayrı şeyler olduğunu, Kürt hareketinin kuyrukuna takılıp pragmatist ilişki kuranlara bir kere daha hatırlatmak gerekir. Bu ikisini birbirine karıştırmak Marksist-Leninist ilkelerden ve devrimci yöntemden bütünüyle uzaklaşmak demektir.

Komün Dergisi temsilcisi ve Sezin Uçar’ın konuşmaları üzerinden verdiğimiz örnekler, konferansta yer alan diğer sol-sosyalist iddialı kurumlar adına konuşanların hepsi için fazlasıyla geçerlidir. Bir farkla ki en azından Komün dergisi yazarı “eleştirilerimiz var” diyebilmiştir.

Marksist-Leninist olma iddiasındaki-lerin ideolojik sefaleti...

İki gün süren konferansta Kürt hareketinin temsilcileri Marksist-Leninist dünya görüşünü hedef aldılar. Bu dünya görüşünü aştıkları iddiasıyla ortaya atılan ideolojik ve programatik yaklaşımları (düşünceler yığını) büyük bir cüretle (bilgisizce ya da bilinçli çarpıtmalarla) ve tüm açıklığıyla ortaya koydular. Kürt hareketiyle nasıl bir ilişki içinde olursa olsun Marksist-Leninist olma iddiasındaki herkesin, “bu kadarına da pes” diyeceği vurgular yapıldı. Ne yazık ki birkaç üstü örtülü, cılız ve duygusal (Devrimci Parti temsilcisi) tepkiler dışında “yeni paradigma” adı altında sunulan tasfiyeci düşünce ve Marksist-Leninist öğretiye saldırılara esas yönünden itiraz eden olmadı. Burada Kürt hareketi ile girilen pragmatist ilişkilerin zihinleri bulan-dırmasının yansıması olsa da esas sorun, sol hareketin Marksizm’den uzaklaştıkça içine düştüğü ideolojik sefaletin bu kadar derinleşmiş olmasıdır. Programın kayıtlarına ulaşan-okuma veya tamamını izleme imkanı olan herkes ne demek istediğimizi anlayacaktır. Konuşmalardan kısa kesitler ve esaslı noktalardan ziyade sınırlı vurguları öne çıkaran video ve haberlere bakarak da tabloyu anlamak

mümkündür.

***

Konferansta kimler vardı ve neden yanıt vermediler? Kimlerin programda olduğu sorusunun yanıtı programın duyurusunda ve konuşmacıları sunan gör-selde yer aldı. Akademisyenler, yazarlar, Kürt hareketinin temsilcileri Türkiye sol hareketinin bir kısmının temsilcileri programda yer aldı...

Mehmet Yilmazer (SODAP), Ertuğ-rul Kürkçü gibi 70’li yıllardan beri siya-sal mücadelenin içinde yer almış kişiler, EMEP, ESP, SYKP, Komün, Devrimci Parti, EHP, Halk Evleri gibi parti ve örgütlerin temsilcileri ya da yayın organlarının ya-zarları katılımcılar arasındaydı.

“Anlı şanlı Marksistlerin” konuşmacı olduğu bir konferansta Marksist-Leninist dünya görüşüne tarihsel, toplumsal, bi-limsel gerçekliklerden uzak, “sınıf savaşı reddiyesi” argümanlarıyla saldırılmasına; tarihi olayların ve kişilerin sermaye ideologlarının bakışı ve üslubuyla hedef alınmasına, başka bir ifadeyle kendilerin inkarına sessiz kalınması, kuyrukçu solun sefaletinin olduğu boyutu gözler önüne sermiştir.

***

İki gün süren konferansta Kürt hareketinin temsilcileri başta olmak üzere, bir dizi konuşmacı Marksizm’in eskidiğini, yanlış olduğunu (Sebahat Tuncel’in A. Öcalan’a atıfla yaptığı konuşmada yer alan vurgularda; Marks’ın tespitle-rinin aslında en başta yanlış olduğu ve Marks’ın da bunun farkında olduğu için kitaplaştırmakta sorun yaşadığını ve Marks’ın artı-değer teorisini bilmeden artı-değer teorisini anlatmaya çalışarak yanlış olduğunu kanıtlamaya çalışması gibi...) ve aşıldığını, Ekim Devrimi ile ger-çekleşen büyük toplumsal olayın yanlış olduğunu ve yaşananların bu gerçekliği doğruladığını, bilimsel sosyalizmin yan-lışlandığını, sınıflar mücadelesi yerine “demokratik sosyalizm” olarak ifade ettikleri “sınıflar arası barışı ön gören” yaklaşımın doğru olduğunu vb. iddia et-tiler. (Sınırlı eleştirilerin basıncıyla olsa gerek, son konuşmayı yapan Meral Danış Beştaş, Marksist-Leninist öğretiye de de-ğinererek bu öğretinin dışına çıkmadıkları-nı, sadece güncelle bağı içinde yeniden ürettiklerini söyledi. Nihayetinde Mark-sizm dışı ve birbiriyle çelişkili düşüncele-rin ağır bastığı bir kapanış yaptı).

Bunu da bilimsel bir değerlendirme ve yaklaşımdan uzak, tarihi gerçekleri tek yanlı ve “işlerine” geldiği gibi eğip-büke-rek ele alan, bilimsel yöneme rahmet okutan biçimde yaptılar. Elbette yapılan-ların hiçbirisi hata, dil sürçmesi, anlık dü-şününün yansıması vb. değildi. Tam tersi-

ne planlı, önden hazırlığı yapılmış, bilinçli ve sistematik bir tutumun ifadesiydi. Bu tutum ise Marksizm’i dogma olarak gö-ren, Ekim Devrimi’ni ve yaşanan sosya-lizm deneyimini devrimci eleştirel yön-temle irdelemek ve sonuçlar çıkarmak yerine, tüm kazanım ve birikimleriyle ret ve inkar etmeye dayanıyordu.

Bu arada “yeni paradigma” söylemin-de “Komün” üzerine de çok laf edildi. Bununla ifade ettikleri yapının Marksist öğretilerden ve deneyimlerinden uzak ol-duğu ise açıktır. Örneğin Konferansa gö-rüntülü katılan Özerk Yönetim sözcüsü ilham Ahmed, Rojava deneyimi üzerin-den aşiretlerin komünal bir yapıya sahip olmasından dolayı bölgede bazı adımla-rı atmakta zorlanmadıklarını ifade etti. Ahmed’in anlatımı, “yeni paradigma” söyleminin tabir uygunsa “maymuncuk” kavramlarından biri olan “komünlerden” ne anlamak gerektiği ve sınırlarının ne olacağı konusunda fikir veriyor. Dün Kür-distan’daki sömürgeci gericiliğin içeride-ki temel dayanağı görülen, parçalanması gerektiği söylenen aşiret yapısı, bugün “komünlerin” dayanaklarından biri diye takdim ediliyor.

SONUÇ OLARAK...

Marksist-Leninist öğretiyi dogma olarak gören, onun devrimci yöntemin-den uzaklaşanlar “yeni olanı” bulmak adına burjuva ideolojisinin etki alanına girerler. Marksist-Leninist öğretiyi dura-ğan bir mekanizma olarak ele alır, hatta çoğu zaman kavramların içini boşaltıp, bilinçli olarak yanlış anlamlar yükleyerek kullanırlar. Bunun için burjuva ideolog-ların modası geçmiş eserler çöplüğünü eşeleyerek “yeni cevherler” bulurlar. Örneğin, demokrasi kavramı geleneksel sol hareketin yaklaşımında da konferans-ta da belirgin biçimde öne çıktığı üzere, Kürt hareketi ve solun önemli bir kesimi tarafından bilinçli olarak çarpıtılıyor. Sı-nıflar dışı ya da üstü bir demokrasi olma-dığı gerçeği inkar ediliyor. “Demokratik sosyalizm” kavramı gibi burjuva sosya-lizminin, kimlik siyasetinin vb. ifadesi olan kavramlar yeniymiş gibi sunuluyor. Demokratik hak ve özgürlükler müca-delesi ile yaygın kullanıldığı biçimiyle “demokrasi” kavramı birbirine karıştırılı-yor. Demokrasinin sınıfsal içeriğine vur-gu yapanları, demokratik haklar uğruna mücadeleyi, sermaye iktidarını devirme stratejisiyle bağını kurarak ele alanları ertelemecilikle, güncel sorunlara yanıt üretmekten kaçmakla vb. suçluyorlar.

Marksist-Leninist öğretisi bir dogma değil, canlı/dinamik bilimsel bir yöntem-dir. Marx ve Lenin’in teorileri, evrensel doğruları sunarken, bu doğruların her ülkenin somut sınıf ilişkilerine, emperyalizme bağımlılık derecesine ve devrimci

duruma yaratıcı bir şekilde uygulanması-nı esas alır. Eğer bir Marksist teori eski ve geçersiz görünüyorsa, sorun teoride de-ğil, onu mekanik ve yaratıcılıktan yoksun bir şekilde uygulamaya çalışan dogmatik yaklaşım ya da akımlardadır.

Marksizm’i geçersiz sayanlar top-lumsal sorunları “burjuva-demokratik” reformlarla çözmeye yönelirler. Anti-em-peryalist mücadele yerine emperyalizm-le, yani tekelci kapitalizmle öyle ya da böyle uzlaşa ve işbirliği noktası bulma çabasını teorize etmekten başka bir şey yapmazlar, yapamazlar. Tarihsel dene-yimler bu iddia ve yaklaşımların kurulu düzenle bütünleşmek dışında gerçek ve kalıcı hiçbir sonuç yaratmadığını sayısız kez göstermiştir.

Marksizm eskimiş ya da aşılmış de-ğildir, çünkü doğayı ve toplumsal yaşa-mı belirleyen çelişkileri bilimsel olarak açıklayan ve maddi bir temele oturtan diyalektik ve tarihsel materyalist yöntem geçerliliğini korumaktadır. Gelişmelerin seyri pratik olarak bunu döne döne doğ-rulamaktadır. Emperyalist kölelikten kur-tuluş hedefi güncel olduğu sürece, Leni-nizm (emperyalizm çağının Marksizmi) eskimez; tersine, “anti-emperyalist mücadele nesnel içeriği yönünden anti-ka-pitalist bir mücadeledir” teziyle daha da keskinleşir. Bu teori, kapitalist emperyalizmin barbarlıkta sınır tanımadığı, dün-yanın gözleri önünde soykırım yaptığı bu süreçte ise her zamankinden de önemli ve yol göstericidir.

Marksizm eskimiş değildir, çünkü de-mokrazi ve bağımsızlık sorunlarını dahi sosyalist devrim perspektifiyle birleştiren tek teoridir. Başka hiçbir reformist teori, sömürünün ve emperyalist bağımlılığın temelini oluşturan kapitalist sistemi yı-kmayı hedeflemez. Tersine ya sosyalizmi uzak bir hedef olarak görür ya da mevcut düzeni reformlarla ehlileştirme safsatası-nı çıkış yolu olarak gösterir. Yaşadığımız çağda bu yaklaşım, insanlığa “barbarlığa ve yok oluşa teslim ol” demekten başka bir anlam taşımaz.

Bugünün Türkiye’sinde emperyalist kölelikten kurtulmanın yolu, sermaye iktidarını yıkmaktan ve uluslararası sermaye cephesinin dışına çıkmaktan geçmektedir, ki, bu da ancak proleter devrimle mümkün olabilir.

Gerici-faşist rejimin “suça teşvik” politikası

Saray rejiminin bataklığında kadın cinayetleri, iş cinayetleri, çete hesaplaşmaları, cinsel saldırı, taciz, çocuk istismarı, uyuşturucu kullanımı gibi suçlar görülmemiş boyutlara ulaştı. Son resmi araştırmalara göre suç oranları 10 yılda yüzde 108 arttı. Toplumdaki çürüme ve yozlaşmanın da bir ifadesi olan bu tabloyu yaratan nedenlerin başında geleceksizlik, işsizlik, umutsuzluk, örgütsüzlük ve cezasızlık geliyor. Emegün değersizleştirilmesi ve toplumsal değerlerin erozyonuyla oluşan boşluğu derin bir çürüme dolduruyor.

Faillerin gerici-faşist rejimin yargısı tarafından korunması, suç oranlarının artmasında önemli bir rol oynuyor. Şu sıralar Meclis'te görüşülen 11. Yargı Paketi ile AKP-MHP iktidarı, bir kez daha çeteleri, cinsel saldırı faillerini, uyuşturucu tacirlerini, işçilerin, kadınların ve çocukların katillerini affetmeye hazırlanıyor. 38 maddeden oluşan pakette, ifade ve düşünce özgürlüğüne yönelik müdahaleler içermesi ise dikkat çekiyor. Ancak en dikkat çeken maddelerden biri “düzenleme” adı altında yeni bir örtülü af getirilmesidir. Paketle birlikte kadın cinayeti, cinsel saldırı, istismar, gasp, yaralama faillerinin yanı sıra Maraş depremleri sonrası açılan davalarda yargılanan 115 bin kişinin tahliyesi öngörülmüyor. 2012'den bu yana çıkarılan örtülü afların beşincisi olan 11. Yargı Paketi'ndeki düzenlemede “terör suçluları” ile “anayasal düzene

karşı suçlardan” ceza alanlar yararlanamayacak. Düzenlemede geçen “işledikleri suçun türüne bakılmaksızın” ifadesi (ilerici-muhafız kesimler hariç), tüm suçları kapsayan cezasızlık politikasının varlığı boyut hakkında fikir veriyor.

İktidarın döne döne ürettiği ve kronik hale gelen sorunlara çözüm diye sunduğu “af” politikasının ağır bedellerini yine emekçiler ödüyor. Maraş merkezli depremlerde yaşanan insan kıymından sorumlu olanların affedilmesi, kural dışı işleyiş güçlendirecek ve deprem ülkesi Türkiye’de yeni ölümlerin kapısını aralayacaktır. Kadın cinayeti, taciz ve istismar

faillerinin tahliye edilmesi de kadınlar ve çocukların yaşam hakkına yönelik bir tehdittir. Daha önce de böyle bir örtülü afla dışarı çıkan failler 15 kadının ölümüne sebep olmuştu. Kadınların yaşam hakkını gasp eden potansiyel suçluların tahliyesi, daha çok cinayetin yaşanmasının önünü açacaktır.

İktidar, yargı terörü ile söz söyleyen, düzenin suçlarını teşhir eden, direnen kesimlere saldırıyor. Sendikacılar, gazeteciler, devrimciler, ilerici-sol güçler hapishanelere dolduruluyor. Çocuk işçi cinayetlerine ve çocuk emeği sömürsüne göz yuman iktidarın yargısı, bunlara karşı

çıkanları ise tutukluyor. Ama aynı anda tecavüzcüleri, tacizcileri, katilleri, hırsızları salıvmeye devam ediyor. Bu tablo, çeteleşen iktidarın kimleri koruyup kolladığını ve kimlerin tarafında olduğunu gösteriyor.

Suçla gerçek mücadele, ancak sorunu yaratan zeminlerin ortadan kaldırılması ile mümkündür. Suçun ve suçlunun ürettiği bataklığı derinleştiren gerici-faşist iktidar ise tüm icraat ve yasal düzenlemeleriyle uğursuz rolünü oynamaya devam ediyor.

S. TEBER

Bursa’da stadyumda şovenist histeri dalgası yaşandı. Bu defa hedefte Leyla Zana vardı. Leyla Zana iğrenç cinsiyetçi küfürlerle maruz kaldı. Yaşanan olay şovenizmin toplumsal bir olgu olduğu gerçeğinin yeni bir kanıtıydı, aynı zamanda yıllardır sürdürülen “en iyi Kürt ölü Kürt” politikasının kitlelerde yarattığı tehlikeli tahribatın göstergesiydi.

Kürt siyasetçilere ve Kürt halkına yönelik şovenist saldırıların nedeni, burjuva sınıfın ve devletin Kürt halkına yönelik sistematik inkar ve imha politikalarıdır. Deyim yerindeyse Kürt sorunu bağlamında toplumsal hafıza kirlenmiştir. İmha ve inkar dili emekçilerin bilincini köreltmıştır. Bu yalın ve tehlikeli gerçek Bursaspor-Somaspor maçında bütün çirkinliği ile bir kez daha ortalığa saçıldı. Organize bir şekilde Bursaspor

İrkçi şoven saldırılara geçit yok!

tribününde dakikalarca Leyla Zana’ya yönelik gayri ahlaki küfürler edildi. Özellikle Leyla Zana’ya genelde Kürt halkına dönük ırkçı saldırıların gerisinde imha ve inkar politikası uygulayan sömürgeci sermaye düzeni yer almaktadır. Küfürlerin muhatabı Leyla Zana şahsında Kürt halkıdır. Saldırganlar kuşkusuz bugüne kadar Kürt halkına yönelik işlenen suçlarda gösterilen hoşgöründen, sermaye devletin cezasızlık politikasından da güç almaktadır. Bursaspor tribünlerinde yaşanan kitlesel şoven bir saldırdır. Bu saldırı karşısında Bursaspor yönetimi, TFF, AKP iktidarı temsilcileri sözde kınama açıklamaları yaptılar. Ama ortaya

çıkan kitlesel kin ve nefret suçunun faillerine yönelik herhangi bir hukuki işlem yapmaktan özenle kaçınıyorlar. Tribünlerde açılan “Beyaz Toros” pankartları ile Leyla Zana’ya yönelik cinsiyetçi küfürler, saldırının organize olduğunun göstergesidir. Sadece Leyla Zana’ya değil, Kürt halkına yönelik düzenin kolektif düşmanlık tutumunun ifadesidir. Leyla Zana sadece bir Kürt kadını değil. Hem yaşam hikayesiyle hem de politik tutumuyla tabuları yıkmış, geleneksel Kürt kadını kimliğini aşmış, özgür Kürt kimliği ile öne çıkmıştır. O, Kürt legal siyasetinin önemli temsilcilerinden biri olarak tanınmıştır. Leyla Zana milletvekili oldu.

Kürsüde inançlarını dile getirdi. Direnen Kürt kadını kimliğiyle Kürt halkının saygısını kazandı. Kürt sorununun reformist çözümünü savunan bir politik kimliğin temsilcisi olarak ırkçı, şoven güruhların hedefi oldu. Hakaretlere maruz kaldı. Meclisten kovuldu. Yıllarca cezaevinde kaldı, nedamet getirmedi. Bedel ödedi, yolundan dönmedi. Bu nedenle Kürt halkının gönlünde taht kurdu. Kürt halkına yönelik imha ve inkar siyasetine karşı duruşuyla Kürt halkının tarihsel hafızasında yerini aldı.

Leyla Zana şahsında Kürt halkına ve kadınlara yönelik saldırılara, ırkçılığa ve şovenizme karşı mücadele etmek her işçi ve emekçinin görevidir. Zira halklar kardeşleşmeden işçiler birlik, işçiler birlik olmadan halklar kardeşleşemez!

H. YAĞMUR

Erdoğan-Zelenski buluşması sönük geçti

AKP şefi Tayyip Erdoğan'ın kendisini "dünya lideri" diye pazarlama çabasına gülünç bir seremoni daha eklendi. Ankara'ya gelen emperyalist savaş aygıtı NATO'nun kuklası Volodimir Zelenski Erdoğan'la görüştü. Ancak daha önce iddia edildiği gibi bir "barış zirvesi" yapılamadı.

"Ukrayna Devlet Başkanı" Zelenski, birçok ülkeyi ziyaret ettikten sonra Ankara'ya geldi. Gittiği her ülkeden silah ve para dilenen Zelenski, ülkesinin batılı emperyalistler tarafından bir "savaş rampası" olarak kullanılmasına çanak tutmakla kalmıyor, Rusya'nın savaşı bitirmek için doğrudan görüşme önerisini de reddediyor. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Moskova davetine icabet etmeyen Zelenski, savaş kundakçısı devletleri ziyaret etmeyi tercih etti. ABD-NATO direktiflerine göre hareket eden Zelenski'nin farklı bir tutum alması beklenmiyordu.

Bu yılın başında Rusya-Ukrayna heyetleri görüşmeler yapmış, ancak ABD-NATO cephesinin savaş ateşine benzin dökmeye devam etmesi, çatışmaları yeniden şiddetlendirmişti. Temmuz ayından beri görüşmeyen tarafları güya "dünya lideri" Erdoğan buluşturacaktı.

Bu kapsamda Ankara'ya gelen Zelenski, turistik bir gezi yapmanın ötesine geçemedi. Çünkü Rusya heyet göndermek bir yana, konuyla ilgilenmedi bile. Rusya'nın tutumunu bilen Trump yöne-

timi de Ankara'ya temsilci göndermeye gerek görmedi. Böyle olunca Zelenski Erdoğan'la baş başa kaldı.

Saray rejiminin, Erdoğan'ı "Rusya-Ukrayna savaşını bitirecek etkili aktör" olarak sunma girişimleri de fiyaskoyla sonuçlandı. Zirve toplanamadığı gibi, Zelenski dışında Ankara'ya gelen de olmadı. Zelenski ile sönük geçen bir görüşme yapmakla yetinen AKP şefi, gösteri yapma hevesini başka bahara ertelemek zorunda kaldı.

Çürümüş bir savaş rejiminin başında oturan Zelenski'nin "artistik şov" yapma kapasitesi tükenmiş görünüyor. Bir dö-

nem "büyük kahraman" diye kürsülere çıkarılan Zelenski, artık sıradan bir protokol tarafından karşılanıyor. Belli ki iki de bir para ve silah dilenmesi, emperyalist efendilerini bile bıktırmış durumda.

Ancak, NATO genişlesin diye ülkesini savaş ateşine atan Zelenski, Erdoğan'a minnettar görünüyor. Zira "iki ipte cambazlık yapma" politikası izleyen Erdoğan, Rusya ile ilişkilerini sürdürürken Zelenski'ye de talep ettiği SİHA'ları büyük bir iştahla satmıştı. Bununla da kalmamış, silah üretimi için fabrika açsın diye damadını Ukrayna'ya göndermişti. Zelenski ülkesini yangın yerine çevirirken, Erdoğan'la damadı bu savaştan büyük bir rant devşirdi.

ğın'la damadı bu savaştan büyük bir rant devşirdi.

Ukrayna savaşı bu türden uyduruk zirvelerle sona erdirilemez. İradesini ABD-NATO güçlerine teslim eden Zelenski'nin bu konuda ciddiye alınabilecek bir tutum alma gücü zaten yok. Erdoğan'ın nutuklarını ise ne ABD ne AB şefleri ciddiye alıyor. ABD-AB emperyalistleri saldırganlık ve savaş politikasını sürdürmez duruma düşmeden, yazık ki savaşın bitme ihtimali görünmüyor.

2025'in ilk dokuz ayında 4 bin 424 konkordato ve iflas başvurusu yapıldı. Bu sayı, 2024'ün tamamındaki başvuruları aşarak ekonomik krizin ve sosyal yıkımın derinliğini ortaya koyuyor. Konkordato ilanları, iflaslar ve fabrika kapanışları kapitalist sistemin yapısal ürünüdür. Konkordato takip verilerine göre, Temmuz 2018'den bu yana inşaatta 501, tekstilde 351, metal sektöründe 127 işletme konkordato ilan etti. Bireysel şirketlerde de iflaslar artıyor. Bu kapsamda 3 bin 591 şirket iflas etti, gıda ve mobilya sektöründe ise birçok şirket konkordato aldı. İmalat sanayinde öne çıkan işletmelerin kredi borçları 5 trilyon 298 milyar liraya ulaştı.

Konkordato ilan eden kapitalistler, işçi giderlerini askıya alarak, alacaklarını ödemeyerek ve işten çıkarmalarla

Krizin faturasını kapitalistler ödesin!

krizin faturasını işçi sınıfına yıkıyor. En yoğun işten çıkarmaların yaşandığı sektörler inşaat, metal, petro-kimya, tekstil, madencilik ve gıda. Bazı işletmeler iflas yerine konkordato yolunu seçerek hem borçlarını erteleyip hem de işçilerin haklarını gasp ediyor. İflaslarda ise şirketlerin varlıkları haciz içinde olduğu için işçi alacaklarına verilen sözde öncelik hiçbir işe yaramıyor. Bunun en güncel örneğini 2300 beyaz yakalı ve 3 bine yakın işçinin alacaklarının gasp edildiği TPI örneği oluşturuyor. Sermaye sınıfının çıkarlarını koruyan AKP-MHP iktidarı, konkordatoların hileli olup olmadığını incelemiyor, mağdur edilen işçilerin

haklarını önemsemiyor. Türkiye'de yasalardan ve kurumlardan, kapitalistlerin kârını artırması için çalışıyor. Konkordatolar ekonomik krizin bir sonucu olmakla birlikte, yapısal sorunların ve sermayenin krizden faydalanma eğiliminin göstergesidir. Kapitalistler bir yandan konkordato ilan ediyor ama öte yandan üretimi yurt dışına taşıyor. Bu durum işsizlik, yoksulluk ve sefalet sarmalını derinleştiriyor. Ekonomik büyüme ve milli gelir artışı söylemleri, konkordatolar ve artan işsizlik karşısında gerçekliği yansıtmıyor. Büyüme, işçilerin daha düşük ücretle daha fazla sömürülmesinden kaynaklanıyor. Kapitalistler işten çıkarmaları

hızlandırıyor, güvencesiz çalışma koşullarını ağırlaştırıyor ve kayıt dışı istihdamı artırıyor. Bunların yetmediği durumlarda ise konkordato ya da duruma göre iflas kararı almak, bazı kapitalistler için zorunluktan öte bir tercih oluyor. Çalışma ve iş güvencesi, her işçinin en temel hakkıdır.

Konkordato veya iflas durumlarında işten çıkarmalara ve hak gasplarına karşı, örgütlü ve fiili bir mücadele ile karşı konulabilir. Sermaye, her yolla krizin faturasını işçi ve emekçilere ödetmektedir. Konkordato ve iflas, bu yöntemlerin arasında yer alıyor. İşçiler, işyerlerinde direnişi yükseltmeli, ekonomik ve sosyal talepler etrafında birleşerek, krizin faturasını emekçilere kesen kapitalistlere karşı birlikte direnmelidir.

H. YAĞMUR

Tutuklanan öğrenciler serbest bırakılsın!

G. Umut

“TÜRKİYE YÜZYILI”NDA MESLEKİ EĞİTİM: KÖLELİK VE ÇOCUK İŞÇİ ÖLÜMLERİ

“Türkiye Yüzyılı Mesleki ve Teknik Eğitim Zirvesi” tamamlandı. Söylendiğine göre zirveden çıkacak rapor AKP şefi Tayyip Erdoğan’a sunulacak.

5 Eylül 2024’te TÜSİAD, “Geleceğimiz İçin Eğitimi Birlikte Konuşmak Konferansı”nı toplamış, konferansın ardından “Mesleki Eğitim Politika Belgesi” yayınlanmıştı. Bu konferanslar, belgeler ve zirvelerde sermaye kendi yol haritasına uygun adımlar atıyor. Temelli bir rota değişimi yoksa eğer, yapılan sunum ve konuşmalar bir öncekinin devamı ve yeni gelecek adımın habercisi oluyor. AKP-MHP rejimi ise kapitalistlerin çizdiği yol haritasını hayata geçirmek için politikalar belirliyor, yasalar çıkarıyor. Bu uğursuz işbirliğinin sonuçlarından biri de MESEM’ler oldu. Bu uygulama ise sadece çocuk işçi sömürsünü değil, çocuk işçi cinayetlerini de gündeme getirdi.

Çocuk işçi cinayetleri tartışılırken, Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) İstanbul’da düzenlediği Mesleki Eğitim Zirvesi’nde MESEM programını protesto eden TİP’li Öğrencilerden 16’sı “mala zarar vermekten” tutuklandı. Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası’na üye öğretmenler ise gözaltına alındı ve ertesi gün serbest bırakıldı. Baskı ve zorbalık politikalarının güncel yansıması olan bu gözaltı ve tutuklamalar, rejimin içerisinde bulunduğu durumu göstermektedir. Çocuk emeği sömürsüne, emeğin kölelik prangalarıyla kısırılmasına, çocuk işçi cinayetlerine karşı çıktıkları için öğrenciler tutuklanmaktadır. Bu kokuşmuş rejimde çocuk işçileri öldürmek serbestken cinayetleri protesto etmek suç sayılıyor.

***

Zirveden yansıyan bilgiler çok sıyrılmış: Milli Eğitim Bakanı’nın konuşması, sermaye temsilcilerinin yaptıkları konuşmalardan parçalar ve Türkiye Gazetesi’nde yayınlanan haberler var. Eğitim Bakanı’nın konuşmasından yansıyan ise “başarı hikayelerinin” yanı sıra, daha önce yayınlanan Mesleki Eğitim Politika Belgesi’nin hedeflerini tekrarlamak oldu. Yandaş Türkiye Gazetesi’nde yer alan habere göre, „mesleki eğitimi özendirme için yapılabilecekler“ ikinci günün

konusuydu. Konuşanlar kapitalistlerin temsilcileriydi: Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Seyit Ardic, Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Mustafa Gültepe, MÜSİAD Genel Başkanı Burhan Özdemir, Ankara Ticaret Odası (ATO) Başkanı Gürsel Baran. Çoğu konuşmada meslek mezunu ve istihdama katılanlara evlilikte hibe destekleri, askerlik görevi muafiyeti, gelir vergisi istisnası gibi “imkanların” sunulmasının düşünüldüğü ifade edildi.

Kapitalistler “Türkiye Yüzyılı”na yakışır biçimde “durmak yok yola devam” diyor. Bu yanı sıra “evlilikte hibe destekleri” ve “askerlik muafiyeti”nin amacı çocuklara bu sömürü düzenini “cazip” kılma kaygısını yansıtıyor. Bugüne kadar “bilekte altın bilezik” diye pazarlanan “meslek öğretme” ve “meslek edindirme” söylemi bol bol kullanıldı, ama bunların artık yetmediği görülmektedir. Bundan dolayı mesleki eğitimin “tercih edilebilir” olması için “özendirici” vaatlerde bulunuyorlar. Kapitalistlerin bu talebi, saray rejiminin politikalarıyla çocuklar için “zorunlu” hale getiriliyor. Zorunlu eğitim süresiyle ilgili tartışmaların bir boyutunu AKP’nin dinci-gerici ideolojiyi genç kuşaklara dayatma politikası oluşturuyor. Öte yandan sermayenin ihtiyaçlarını karşılamak he-defleniyor.

Mesleki eğitim alanı, kapitalistler için kriz koşullarında “nefes alma” aracına dönüştürülürken, eğitim ve sanayi alanlarının sermayenin ihtiyaçlarına göre dizayn edilmesini de sağlıyor. Mesleki eğitimde atölyelerde, stajda kapitalist sömürü dişlileri arasında ucuzun da ucuzu iş gücü olarak kullanılan gençler, giderek üretimin temel bileşenleri haline getirilmektedir. Bu haliyle çocuk emeği sömürsü “eğitim” adı altında perdelenmiş ve kölelik koşulları resmileştirilmiştir. Eğitimin bir parçası olarak planlanması gereken atölye ve staj süreçleri, “üretim sürecinde verilen eğitimler” olarak kodlanmakta ve gençler MESEM’lerle dört gün üretimde bir gün eğitim alanında tutulmaktadır. “Türkiye Yüzyılı”nda mesleki eğitim budur.

Bu dizginsiz sömürü koşullarında 2025’in Kasım ayına kadar 85 çocuk işçi iş cinayetinde öldürüldü. Bunların bir kısmı MESEM kapsamında çalışan öğrencilerdi. Hal böyleyken „Türkiye Yüzyılı Mesleki ve Teknik Eğitim Zirvesi“ kapitalistlerin çocuk emeğini daha fazla sömürmesi için yeni planlar ortaya koymaktadır. “Mesleki eğitim, sanayi sektörümüze yeterli katkı sağlamıyor” diye şikayet eden kapitalistler, Dünya Ekonomik Forumu İşlerin Geleceği Raporu’nu işaret ederek “Çok yakın gelecekte 83 milyon

işin kaybolacağını ve 69 milyon yeni işin ortaya çıkacağını” duyurdu. Kapitalistler ve sarayın Eğitim Bakanı, toplanan zirvede mesleki eğitim alanının sermayenin ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde dizayn edilmesini kolaylaştıracak adımların atılmasını gündeme getirdiler.

AKP iktidarının eğitim politikalarının çıktısı artan çocuk işçi katliamı, çocuk emeği sömürsünün katmerleşmesi, cemaatler ve vakıflarla yapılan gerici protokollerdir. Kan emici asalak kapitalistler bu uygulamaların daha da yaygınlaştırılmasını talep ediyor. Sermayeye hizmette kusur etmeyen saray rejimi ise doğasına uygun hareket ediyor ve “benden sonrası tufan” diyor. Bu gidişata dur demenin, emeğin üzerindeki kuşatmayı parçalamanın ve sömürü politikalarını geri püskürtmenin yolu, işçi sınıfının “kadını ve erkeği, genci ve yaşlısı” ile mücadele sahnesine çıkarak, devrimci sınıf hareketini büyütmesinden geçiyor.

“Çocukların kanı ellerinizde” dedikleri için tutuklanan öğrencilerle dayanışma içinde olmak ve mesleki eğitim adı altında vahşi sömürü çarkları arasına atılan çocukların haklarını savunmak için birleşik mücadele, örgütlü direnişi yükseltme zamanı.

Vahşi kapitalizmin tüten dumanı...

Veli Aydın

“Sermaye, tepeden tırnağa, her gözeneklerinden kan ve kir damlayarak gelir.”

Karl Marx, Kapital Cilt I

O sabahlarda fabrika kapılarından içeri giren kadınların yüzlerinde hep aynı ifade vardı: Uykusuzlukla sönmüş gözler, açlığın bıraktığı çizgiler ve bir gün daha hayatta kalabilmenin soğuk kararlılığı... Çocuklarını evde bırakırken aynı cümleyi mırıldanırlardı: ‘Anne birazdan dönecek.’ Ama o ‘birazdan’, çoğu kez kâr dumanına, makine gürültüsüne ve bitmeyen mesailere karışıp yok olurdu.

Çocuklarını yanında getirmek zorunda olan anneler, soğuktan morarmış küçük elleri montlarının içine sokar; kimi ise sabahın ayazını bastırmak, açlıkla titreyen o minicik bedenleri biraz olsun susturmak için çareyi bir tas sıcak suya karıştırılmış “ilaçta”, yani opiyumda bulurdu. Ağlamasınlar, çalışırken tezgâhın başında uyuyakalıp ezilmesinler, patronun hışmına uğramasınlar diye... O karanlık atölyelerde bebeklerin uykusu bile emeğin bir parçasına çevrilmişti.

Dünya onların gözünde büyük bir tezgâhtı: acının dokunduğu her ilmeğin altında bir annenin fısıltısı, bir çocuğun nefesi vardı. Ve o kadınlar, karanlığın içinden yürüyüp alevi çalan Prometheus gibi, her gün ateşi çocukları için taşıırken, en çok kendileri yanardı.

LYON'DA 'ATEŞİ ÇALAN' KADINLARIN ANISINA...

Lyon'un yoksul mahallelerinde, 19. yüzyılın dokuma tezgâhlarında sabahın kör karanlığında işe koşan kadın işçiler vardı. Çoğunun çocuklarını evde bırakmaya bile imkânı yoktu; çünkü ev dediğin yer çoğu zaman bir odalık, soğuk bir taş duvardı. Bu yüzden bazen çalışırken yanlarında tutar, tezgâhın dibine yatırır; ağlamasın, üşümesin, hareket edip tezgâha sıkışmasın diye insanın içini parçalayan bir ritüelle çocuklarını opiyumla uyuştururlardı. O küçücük bedenleri “rahat” uyusun diye değil, hayatta kalabilsin diye...

Çünkü kapitalizmin en temel kuralı şudur: Yoksulun zamanı bir sanrı imiş gibi hızla akarken, patronun kârı çarkı bir an

bile durmamalıdır.

Lyon'dan bu yana iki yüz yıl geçti ama öze dair hiçbir şey değişmedi. Çünkü kapitalizmin işleyiş yasaları değişmedi.

Lyon'un dokuma tezgâhlarında opiyumla uyutulan bebeklerin yerini şimdi-lerde Selçuk'ta sobanın dumanıyla boğulan beş kardeş aldı.

11 Kasım 2024'te Fadime Nefes, Funda Peri, Aslan Miraç, Masal Işık ve daha bir yaşındaki Aras Bulut... Annesi hurda toplamaya çıkmıştı; çünkü açlığın, yoksulluğun, borcun ve kesilmiş elektriğin kapısını çaldığı bir “evde” annenin “tercih” hakkı yoktu. Lyonlu kadınların tezgâha koşmak zorunda olmasıyla Selçuklu annenin hurdaya koşması arasında yalnızca tarih farkı var; acının biçimi aynı.

Daha dün Kocaeli'nde bir parfüm fabrikasında çıkan yangında üçü çocuk altı kadın yanarak can verdi.

Daha çocuk yaşında çalışmak zorunda bırakılan kızlar... Onlar da Lyon'un, Selçuk'un, Dakka'nın, Kocaeli'nin ortak kaderinde buluştu: Ucuz emek, dene-timsiz çalışma, ölümüne mesai ve sınır tanımayan kâr hırsı. O çocuklar ürün değil; anne kokusuna, oyun saatine, okula gitme hakkına sahip olması gereken insanlardı. Ama kapitalizm onların ömrünü bile üretim bandının yan ürününe çevirdi.

Buna paralel Türkiye'nin başka kentlerinde on binlerce anne çocuklarını aç okula gönderdi/gönderiyor. Kantin parasını denkleştiremeyenlerin, defter alamayanların, yolları yırtık ayakkabı ile yürüyenlerin, tarladan dönüp sınıfa girenlerin ülkesinde, “çocuk yoksulluğu”

denen şey istatistik değil; her sabah annelerin boğazında düğümlenen bir çığlıktır. O çığlık bazen sessizdir. Çünkü yoksulluğun sesi çoğu zaman duyulmaz ama her gün milyonlarca annenin yüreğini parçalar.

Ve uzaklarda değil, aynı dünya düzeninin içinde, Bangladeş'in Dakka kentinde bir tekstil fabrikası... Rana Plaza'da yüzlerce kadın, “çöküyor” uyarılarına rağmen “üretim durmasın” diye çalışmaya zorlandıkları binanın altında can verdi.

Kimi göçük altında saatlerce bağır-dı, kimi dikiş makinesinin başında, daha bitiremediği son siparişin kumaş parçalarıyla birlikte yandı. O kadınların çığlığı hâlâ duyulur: “Biz ölürken markalar kâr açıkladı.”

Aynı çığlık bugün Selçuk'taki beş kardeşin sessizliğinde, Kocaeli'nde yanarak ölen kadınların küllerinde, aç okula giden çocukların mahcup bakışında yankılanıyor. Çünkü her coğrafyada, her dönemde acı aynı merkezden yayılıyor: Kâr maksimizasyonu. Daha ucuz iş gücü. Daha az denetim. Daha çok üretim. Daha az insanlık...

Kapitalizmin bu evrensel dili, her kıtada aynı acıyı tercüme eder. Lyon'da çocukları opiyumla uyuşturan düzen, bugün kadınları fabrikalarda ateşe mahkûm ediyor; Selçuk'ta beş kardeşi soğuğa, elektriksizliğe, ihmal zincirine hapsediyor; Bangladeş'te kadınlara ölüm talimatı veriyor, Kocaeli'nde çocuk işçilerin bedenini kimyasal alevlere teslim ediyor.

Bütün bu trajediler “tesadüf” değildir. Hepsisi, kapitalizmin kâr hırsı ile toplumun en kırılgan halkalarını istik-

rarlı biçimde ezmesinin sonucudur. Tüm bu yangınların, dumanların, göz yaşlarının kaynağı aynı bacadır: Sistemin kendisi.

Bugün Selçuk'ta bir anne mezarlığına gidemeyecek kadar yıkılmışken; Kocaeli'nde anneler evlatlarının yanmış bedenlerini teşhis etmeye çalışırken; Bangladeş'te ölen kadınların aileleri enkazdan çıkan kumaş parçalarına sarılırken; Lyon'un işçileri hâlâ tarihin karanlığından bize bakarken, insanlık aslında tek bir şeyi görüyor:

Bu düzen sürdükçe, hiçbir çocuk güvende değildir. Hiçbir anne huzurla uyuyamaz. Hiçbir işçinin hayatı, bir kapitalistin bilançosu kadar değerli olmaz.

Acıdan daha ağır olan gerçek budur. Ve bu gerçek, sisteme karşı birleşmeyen her toplumun sırtında yanmaya devam eder. Bugün yapılması gereken, yas tutmak kadar, belki ondan da fazla, şu hakikati kavramaktır: Vahşi kapitalizm yenilmeden bu yangınlar sönmez. Bu düzen aşılmadan hiçbir çocuk güvenle büyümeyiz.

Lyon'un o soğuk tezgâhlarının gölgesinde başlayan yangın, Selçuk'a, Kocaeli'ne, Bangladeş'e uzandı. Aynı küllerin içindeyiz. Aynı çığlığın yankısında. Aynı karanlığın girdabındayız. Lyonlu kadınlar bir zamanlar, ‘Biz ateşi çalıyoruz... çünkü karanlık çok uzun sürdü,’ diyerek kaderlerine meydan okumuşlardı. Şimdi Ateşi yeniden çalma zamanı... Yani sistemi yıkmak için yola çıkma zamanı...

Çünkü bu düzen değişmeden, hiçbir şey gerçekten değişmeyecek...

Asgari ücret açıklamaları ve eylemler

Kapitalistler ve AKP iktidarı temsilcilerinden oluşan Asgari Ücret Tespit Komisyonu 3. toplantısında 2026 yılı için geçerli olacak asgari ücreti belirledi. %27,53 oranında yapılan zam ile asgari ücret 28.75 TL oldu.

Sefalet ücretine karşı BDSP yaptığı açıklamada şunları dedi:

“Sermaye ve iktidarın sefalet dayatmasını kabul etme... İnsanca yaşamaya yeten ücret için diren, örgütlen!”

Sermaye ve AKP-MHP iktidarı milyonlarca işçi ve emekçiyi bir kere daha sefaletle mahkum etmek istiyor. Bizler sessiz kalırsak bunu başarmalarının önünde hiçbir engel yok. Sessiz kalmazsak, üretimden gelen gücümüzü kullanır ve sokaklara çıkarsak bu oyunu bozabiliriz. ‘Artık yeter’ demenin zamanı geldi de geçiyor! Emegiyle tüm zenginlikleri yaratan bizleriz, öyleyse bizden çaldıklarıyla servetini büyütenlerin, sermayeye hizmette kusur etmeyenlerin dayatmalarına “dur” diyebiliriz. Yıllardır bize dayatılan sefaletle “artık yeter” diyerek insanca yaşamaya yeten ücret ve çalışma koşullarını mücadelemizle alabiliriz. Bunun için ilk adım olarak korkumuzu yenmek ve kendi gücümüzün farkına varmakla işe başlayabiliriz. O zaman göreceğiz ki asıl güçlü

olan milyonların sırtından saltanat kuramlar değil bizleriz. Şimdiye kadar susarak, korkarak, sinerek sadece emeğimizin daha fazla çalınmasına izin vermekle kalmadık, sermaye iktidarının insanlık dışı dayatmaları ve onur kırıcı muamele ve uygulamalarına da maruz kaldık. Tüm bunlara “artık yeter” diyelim! Yoksa; emeğimizi daha fazla çalacaklar, insanı insan yapan her şeyi yok etmek ve onur kırıcı uygulamaları yaygınlaştırmak için yeni saldırıları devreye sokacaklar. İşçi kardeşim; emeğimize, onurumuza, geleceğize sahip çıkmanın, sesimizi daha çok yükseltmenin zamanıdır. Fabrikalarda, meydanlarda bizleri köle görenlere ve asgari ücret adı altında sefalet dayatanların karşısına daha güçlü çıkmanın zamanıdır. Asgari ücreti ve Ocak zamlarını insanca yaşam seviyesine çıkarmak için direnmek ve örgütlenmekten başka bir yol yoktur. ‘Diren-örgütlen’ pusulamız olmalı, sermaye ve iktidarın karşısında işçi sınıfı olarak gücümüzü göstermeliyiz.”

***

Ege İşçi Birliği yaptığı açıklama ile “İnsanca yaşanabilir ücret için mücadele!”

DEVTEKSTİL, açlık sınırının dahi altında belirlenen asgari ücrete dair açıklama

yaparak “Hakkımız ve geleceğimiz için örgütlenelim” çağrısı yaptı.

Kayseri İşçi Birliği ve Aksaray İşçi Birliği belirlenen asgari ücret üzerine açıklama yaptı ve “İnsanca yaşam için mücadeleye” dedi.

Öğrenci Faaliyeti 23 Aralık’ta Taksim’de eylem yapmak istedi. Kızıl Parti üyelerinin de aralarında olduğu 20 kişi gözaltına alındı.

İşçi Emekçi Birliği, 24 Aralık’ta İstanbul’da Cevahir AVM önünde yaptığı eylem ile “Sefalet ücretini kabul etme! Diren, örgütlen” dedi.

ESP 24 Aralık’ta Gazi Mahallesi’nde yol kesti.

İşçi-Sen üyeleri 24 Aralık’ta Taksim Meydanı’na yürümek istedi. Eyleme polis saldırırken, Kaldıraç Hareketi ve İşçi-Sen üyeleri gözaltına alındı.

EMEP 24 Aralık’ta İstanbul’da Ba-

kırköy’de eylem yaptı ve “insanca ücret, vergide adalet” ve “Genel grev genel direniş” dedi.

TKP 24 Aralık’ta Cevahir AVM önünde yaptığı eylemle “Yaşamın asgarisi olmaz” dedi.

İstanbul, Ankara ve İzmir’de **Asgari Ücret İnisiyatifi** eylemler yaptı.

Asgari ücrete yapılan sefalet zammına karşı **Ankara Emek ve Demokrasi Güçleri** 24 Aralık’ta Yüksel Caddesi’nde basın açıklaması yaptı.

DİSK, İstanbul Kartal’dan başlattığı Ankara yürüyüşünün ilk durağı Gebze’ydi. Gebze’de son yılların en geniş katılımlı işçi-emekçi ve emekli mitingi gerçekleştirildi. Gebze’nin ardından Kocaeli, Bursa, Eskişehir ve Ankara’da yapılan açıklamalarla “İnsanca yaşanacak bir ücret” çağrısı yapıldı.

Açlık sınırının altında “hak” talebi: Reformizmin çöküş noktası!

DİSK’in “en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine çıkarılması, buna enflasyon farkı ve refah payı eklenmesi” talebi, emekliler lehine bir iyileştirme çağrısı gibi sunuluyor. Oysa bugün içinde bulunduğumuz somut koşullarda bu talep, bırakın emeklilerin yaşam standartlarını yükseltmeyi, onları açlık rejimi içinde tutmayı yeterli gören bir kabule dayanıyor.

Çünkü artık çok açık bir gerçek var: Açlık sınırı, asgari ücretin üzerine çıkmış durumda. Yoksulluk sınırı ise yüz binlere dayanmış bulunuyor. Böyle bir tabloda asgari ücreti referans alan her talep, ister istemez şu anlama geliyor: Emekçiler ve emekliler, biyolojik yeniden üretimi dahi garanti altına alınmamış bir yaşam düzeyine razı ediliyor.

Dolayısıyla mesele, “asgari ücret düzeyinde yoksulluk” bile değildir. Mesele,

açlığın kurumsallaştırılmasıdır.

Marksist açıdan ücret, emek gücünün yeniden üretim değeridir. Bu yeniden üretim yalnızca kalori hesabıyla sınırlı değildir; barınmayı, sağlığı, kültürel ve zihinsel varoluşu, yani insanın toplumsal bir varlık olarak sürekliliğini kapsar. Açlık sınırının altına itilmiş bir ücret, bu anlamda ücret olmaktan çıkar; emek gücünün tükenmesine dayalı bir yönetim aracına dönüşür.

Asgari ücretin bu noktaya düşmüş olması, onu bir “hedef” olmaktan tamamen çıkarır. Buna rağmen emekliler için asgari ücretin talep edilmesi, emekliliğin “ertelenmiş ücret” olduğu gerçeğinin de inkârı anlamına gelir. Emekli aylığı bir lütuf değil; geçmişte üretilmiş artı-değerin gecikmiş karşılığıdır. Açlık sınırının altındaki emekli maaşı ise yalnızca bugünkü yoksulluğu değil, geçmiş

emeğin sistematik gaspını da ifade eder.

Bu koşullarda “enflasyon farkı” ve “refah payı” söylemi, artık ideolojik bir yanılsama olmanın ötesine geçmiştir. Enflasyon farkı, reel kaybın gecikmiş telafisidir; refah payı ise ortada refah kalmadığında, yalnızca kavramsal bir aldatmacaya dönüşür. Açlık düzeyindeki bir gelire refah payı eklemek, yaşamı iyileştirmek değil, ölümü yönetilebilir kılmaktır.

Burada reformizmin tarihsel sınırına gelmiş bulunuyoruz. Reformist talepler, en azından yaşamı sürdürülebilir kılmaya iddiası taşıdıkları ölçüde anlamlıydı. Oysa açlık sınırının altına razı olan bir talep, artık reformist bile değildir. Bu, sınıfın tarihsel kazanımlarından geri çekilmesini kabullenen, sermayenin çizdiği biyopolitik sınırlar içinde konumlanan bir uyum talebidir.

Bu nedenle sorunu “talep yetersiz” diye açıklamak eksik kalır. Sorun, talebin yönüdür. Yaşamı savunmak yerine, yaşamın tasfiyesine uyum gösteren bir talep, emekçilerin ve emeklilerin değil; sermayenin kriz yönetiminin parçası hâline gelir.

Bizim itirazımız tam da buradadır: Açlık sınırının altında belirlenmiş bir ücret, üzerine ne eklenirse eklensin, insanca yaşam üretmez. Böyle bir zeminde “ne kadar zam” sorusu anlamsızdır. Asıl soru şudur: Hangi yaşam düzeyi, hangi toplumsal varoluş, hangi sınıfsal gelecek savunulmaktadır?

Bu soru sorulmadığı sürece, en “iyi niyetli” talepler bile nesnel olarak açlığın ve yoksulluğun yeniden üretimine hizmet eder. Bugün gerçekçilik, daha azını istemekte değil; yaşamı savunma eşliğini yeniden tanımlamakta yatmaktadır.

U. CAN

İşten atmalar yasaklansın, krizin faturasını kapitalistler ödesin!

DEM partili Diyarbakır Büyükşehir ve diğer belediyelerde çalışan yaklaşık 1000 işçi işten çıkarıldı. Genel-İş sendikasının açıklamasına göre, en fazla işçi çıkarımı 381 kişiyle Büyükşehir Belediyesi'nde gerçekleşti. Bağlar Belediyesi'nde 263, Kayapınar'da 174, Yenişehir'de 73, Sur'da 60, Ergani'de 26, Lice'de 8, Silvan'da 2 ve Bismil'de 13 işçi hiçbir gerekçe gösterilmeden işinden, ekmeğinden edildi. CHP'li Şişli Belediyesi'nde ise 9 işçi işten çıkarıldı. İzmir Büyükşehir Belediyesi şirketlerinden İZFAŞ'ta 40 işçinin iş akdi feshedildi.

Özel Okmeydanı Hastanesi'nde sağlık çalışanları, binanın depreme dayanıklı olmadığı iddiasıyla ücretsiz izne çıkarıldıktan sonra işten atıldılar. Öte yandan, Tekstil işkolunda da bir süreden beri kapitalistler daha ucuz işçilik için Mısır gibi ülkelere yöneliyor. Bu nedenle de 120 bine yakın işçi, ihbar ve kıdem tazminatları bile ödenmeden işten atıldı.

İşten çıkarmalar, "ekonomik kriz ve mali bütçenin yetersizliği" gerekçesine dayandırılıyor. Her krizde olduğu gibi fatura yine işçilere kesiliyor. Ülkenin dört bir yanında işten çıkarmalar, ücretsiz izin dayatmaları, toplu işçi kıyımları yapıyor. Kapitalistler fabrikaları kapatıyor, üretimi daha ucuz iş gücü buldukları Mısır, Fas vb. ülkelere taşıyor. Kimi fabrikalarda ise bazı bölümler kapatılıyor.

Krizden kazançlı çıkanlar kapitalistlerdir. Tuzu kuruların hesap bilançoları, elde ettikleri devasa kârları gösteriyor. Kriz kapitalistler için yeni fırsatların kapısını aralıyor. Kapitalistler, ekonomik kriz yokken işçilere "hepimiz aynı gemideyiz" demiyor, yine kölece çalıştırıyorlar. Kriz ortamında ise faturayı zaten açlık sınırının altında kalan ücretlerle çalışan işçilere ödetiyorlar. İşten atmalara karşı direnen işçilere ise AKP-MHP rejiminin kolluk kuvvetleri saldırıyor.

Ekonomik krizin faturasını işçi ve emekçilere ödetmek isteyen kapitalistler sömürü koşullarını yoğunlaştırırken, işçi kıyımında sınır tanımıyorlar, işsizliği büyütüyorlar. İş gücü maliyetini düşürmek için her gün daha fazla işçiyi işsizlik kuyusuna atıyorlar. İşsizler ordusu her geçen gün büyüyor.

İşsizlik silahını, işçileri kölelik koşullarında çalışmaya "razı" etmek için kullanıyorlar. Açlık ve yoksulluğu, ekonomik ve

sosyal yıkımı derinleştiriyorlar. Kârlarını büyütme, krizin ağır faturasını işçi sınıfının sırtına yıkmak isteyen kapitalistler düşük ücretle, daha az işçiyle, daha fazla üretim yapmak için her yola başvuruyorlar. Saray rejiminin açlık sınırının altına çektiği asgari ücreti "ortalama ücret" haline getirmesini yeterli bulmuyor, "bölgesel asgari ücret" uygulamasını talep ediyorlar.

Kriz nedeniyle işsizlik, yoksulluk, sefalet, enflasyon artıyor. Reel maaş ve ücretler eriyor. Gözlerini daha fazla kâr hırsı bürüyen sermaye kodamanları, mücadelenin de zayıf olmasını fırsat bilerek işçileri daha fazla sömürüyor, daha düşük ücretlerle daha çok çalıştırıyorlar. AKP-MHP iktidarıyla kol kola girerek krizin tüm yükünü işçi ve emekçilere yığıyorlar.

Bu saldırısının en büyük ayaklarından biri de işten çıkarmalardır. Daha az işçi çalıştırmak, bunun için işçi çıkarmak kapitalizmin, kapitalistlerin olmazsa olmazlarından biridir. İşten çıkarma tehdidini kullanarak işçileri daha düşük ücretle

çalışmaya da zorluyor.

AKP iktidarı ekonominin büyümeyle övünüyor. Milli gelirin artışına dair rakamlar sıralıyor. Yaldızlı büyüme masalları, emekçilerin derinleşen yoksulluk ve sefaletini örtmeye yetmiyor. Büyüyen ekonomik ve sosyal yıkım gerçeğini her gün yaşayan işçi ve emekçiler "ekonomi büyüyor, milli gelir artıyor" yalanlarına inanmıyor. Zira sözü edilen "büyüme" tam da emekçilerin sefaletinin daha da derinleştirilmesi sayesinde mümkün oluyor. Birileri saraylarında sefahat sürsün, kapitalistler daha çok kâr etsin diye, milyonlar sefalete sürükleniyor. İşte AKP-MHP rejiminin "büyüme" diye pazarladığı şey budur.

***

Kapitalistler toplu işçi kıyımlarını kârlarını korumak ve büyütme için yapıyorlar. Bir yandan işsizlik sopasını sallıyor, öte yandan ekonomik ve sosyal hakları tırpanlıyorlar. Güvencesiz çalışma koşullarını ağırlaştıran bir politika izliyorlar. Tüm bunları yapan kan emici kapitalistler Saray iktidarından tam destek alıyorlar.

Çalışma hakkı ve iş güvencesi her işçinin en doğal hakkıdır. Egemenler bu hakkı ortadan kaldırmak için savaş açtılar. O halde kapitalistlere ve onların hizmetkârı AKP-MHP iktidarına karşı örgütlü/meşru mücadeleyi yükseltmek de her işçinin temel görevlerinden biri olmalıdır. Zira işçiler mücadele etmediği sürece hem ekonomik krizin ağır yükü altında ezilir hem işten atılır hem de insan onuruna aykırı koşullara mahkum edilirler.

İşçi sınıfı işten atma saldırılarına karşı fabrikalarda ve işyerlerinde direnişe geçmeli, mücadeleyi büyütmelidir. İşçi ve emekçiler krizin faturasını ödemeyi reddetmeli, faturayı kapitalistlere ödetmek için mücadele etmeli, temel talepleri etrafında en geniş birliğini örmeli ve topyekun direnişi yükseltmelidir.

Bilimsel sosyalizmin büyük ustası Engels 205 yaşında...

Anarşizmi yeniden keşfetmek!

“Proleter hareketin hedefi olan tüm sınıfların ortadan kaldırılması bir kez gerçekleştirildiğinde, büyük üretici çoğunluğu az sayıdaki sömürücü azınlığın boyunduruğu altında tutmaya yarayan devletin gücü ortadan kalkar ve hükümetin işlevleri basit idari işlevlere dönüşür.” (K. Marx)

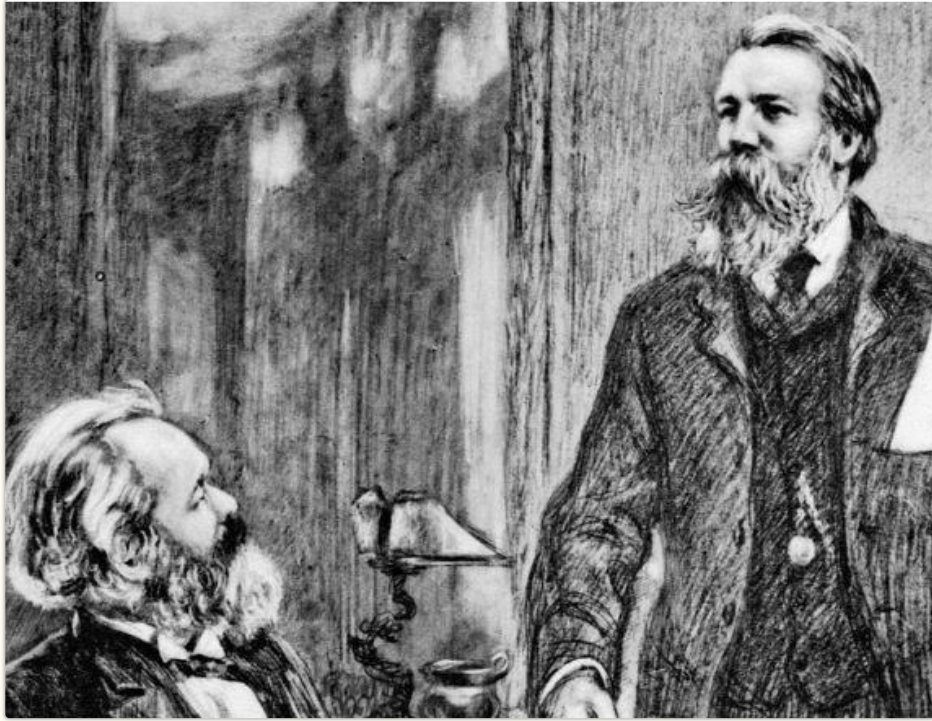
“Modern sosyalizmin amaçladığı devrim, kısaca ifade etmek gerekirse, proletaryanın burjuvaziye karşı zaferi ve tüm sınıf farklılıklarının ortadan kaldırılmasıyla toplumun yeniden örgütlenmesidir.” (F. Engels)

Bilimsel sosyalizm ile anarşizm arasındaki ideolojik mücadele 150 yıldan fazla bir süredir devam etmektedir. Anarşizme yönelik marksist eleştiri, anarşist ve anarko-sendikalist sosyalizm anlayışlarının yeni biçimler altında ortaya çıkması ve günümüzün teorik-ideolojik tartışmaları gözetildiğinde hala da güncel bir görevdir.

Marx ve Engels, işçi sınıfının mücadelesini kapitalizm sınırları içindeki reformlarla sınırlandırmaya ve gelecek hedeflerinden vazgeçmeye çalışan oportünistlerin tüm girişimlerine de kararlılıkla karşı çıktılar. Komünistlerin misyonunu “mevcut hareketin içinde aynı zamanda hareketin geleceğini” temsil etmek olarak tanımladılar (Komünist Manifesto).

Proletarya ancak üretim araçlarının özel mülkiyetine dayanan toplumsal ilişkileri ortadan kaldırarak, toplumu sömürü ve baskıdan tamamen kurtararak özgürleşebilir. Devlet karşıtlığına dayalı anarşist argümanların, burjuvaziye ve iktidarına karşı başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıfların verdiği mücadele açısından herhangi bir politik değeri yoktur.

Burjuva ideologları geçmişte militan anarşizmi komünizmle özdeşleştirdikleri için, çoğunlukla öcüleştirdiler. Bugünse pek çoğu aynı anarşizmi sosyalizm karşıtı alternatif bir toplumsal düzen olarak sunuyor. Burjuvazi geçmişte de, güçlenen dünya komünist hareketi ve sosyalizmle mücadele ederken, sistemli bir şekilde sahte sosyalist sloganlara başvurmak zorunda kalmış ve bunun için sözde radikal ideologların desteğine ihtiyaç duymuştur. Bakunizmin birçok açıdan yeniden değer kazanması bu çerçevede bir

rastlantı değildir. Bugün bir dizi burjuva tarihçi ve siyaset bilimci, anarşizmi sözde “otoriterlik karşıtı” veya “özgürlükçü” bir sosyalizm olarak kabul edilebilir hale getirmeye ve bunu da Marksizm’e karşı eleştiri zemininde yapmaya çalışmaktadır. Ancak Marx ve Engels, Bakunizmin ideolojisi ve pratiğinin, diğer anarşizm türleri gibi ne sosyalist ne de otoriterlik karşıtı olduğunu ortaya koymuşlardı.

Burjuvazinin ideolojik baskısı ve sosyalist blokun çöküşünün ardından artan anti-komünist propagandası da burada etkisini göstermektedir. Kötü şöhretli anti-devletçilik, genellikle revizyonizmi ve reformizmi örten ideolojik bir maskes olarak ortaya çıkmaktadır. Bilimsel sosyalizm karşıtları, bilimsel sosyalizme karşı ideolojik mücadelede açık iftirdan incelikli sözde sosyalist argümanlara kadar uzanan bir dizi yöntemden yararlanmaktadır. Bunun için, Marx ve Engels’in fikirlerinin az çok bilimsel bir kılıfla örtülmüş “yorumları” da kullanılmakta ve çeşitli “sosyalizm modelleri” sunulmaktadır.

Anarşizm, tutarlı bir ideoloji ve siyasi hareket olarak tanımlanamayacak denli heterojen bir yapıdadır. Ancak devlet sorununda genel ortak noktalar saptanabilir. Anarşistlerin devlet eleştirisi esas olarak burjuva devletine yönelik değildir. Aksine onlar, her türlü iktidar, otorite ve devlet yapısını toplumun temel kötülüğü

olarak reddeder. Anarşistler hedef olarak tam bir “hakimiyetsiz toplum” durumunu amaçlarlar

Klasik biçimiyle anarşizm, yani işçi hareketinde gerçek bir temele sahip felsefi bir öğreti ve siyasi strateji olarak (Proudhon, Bakunin, Kropotkin veya İspanyol anarko-sendikacılar tarafından savunulan biçimiyle) bugün neredeyse hiç görülmemektedir.

Anarşist akım, 1994 yılında Meksikalı Zapatistlerin (EZLN) ayaklanması ve küreselleşme karşıtı hareketle yeniden yeşermeye başladı. Zapatistlerin “İktidarı ele geçirmeden dünyayı değiştirmek” sloganı popüler hale geldi. Ulusal kurtuluş hareketleri ile kapitalizm karşıtı bazı sol çevrelerin bilimsel sosyalizmden kopmaları, leninist devrim teorisinden uzaklaşmayı getirdi.

Özellikle Amerika’da etkili olan “özgürlükçü komünalizm”, toplumu âdem-i merkezietçi temelde örgütlemeyi ve birbiriyle bağlantılı komünler (belediyeler) üzerinden organize etmeyi savunan anarşist bir yaklaşımdır. Öncülerinden biri Murray Bookchin’dir. Görüşleri Amerikan ekoloji hareketini ve “küreselleşme karşıtı hareketi” etkilemiştir. “Özgürlükçü komünalizm”in genel ilkeleri, hiyerarşinin olmaması, işbirliği, doğrudan demokrasi, sosyal adalet ve ekolojidir. Bu düşünce çizgisi, Kürt ulusal hareketi ve

Öcalan’ın “demokratik konfederalizm” tezinin (demokratik modernite!) ideolojik temelini oluşturmaktadır.

Ercan Jan Aktaş, “Anarşist perspektif ile Öcalan okuması” yazı dizisinde bu konuda şunları söylüyor: “Öcalan’ın bu kuramsal yönelimi, özellikle Murray Bookchin’in ‘toplumsal ekoloji’ ve ‘özgürlükçü belediyeçilik’ düşüncelerinden esinlenmiş ve anarşist kuramla yakın bir bağ kurmuştur. Devletin ve iktidarın merkezileşmesine karşı, halk meclislerine dayalı yerel özyönetim modelleri; demokratik konfederalizm biçiminde Öcalan’ın sisteminde kurucu bir role sahip olmuştur.” (https://yeniyasamgazetesi9.com/demokratik-modernitenin-anarsist-yuzu/)

Aktaş, Öcalan’ın PKK’nın 12. Kongresi’ne sunduğu “Perspektif” metninde yer alan şu sözlerine de dikkat çekiyor: “Marx Bakunin’i anlasaydı, Lenin de Kropotkin’i anlasaydı sosyalizmin kaderi kesinlikle başka türlü gelişirdi.”

Bilimsel sosyalizmin ustalarına anarşizm üzerinden yapılan eleştiriler gerçekleri yansıtmadığı gibi, bir karalama kampanyasının bir parçası olarak önümüzde duruyor.

Proudhon ve Bakunin’e yönelik eleştirileri, Marx ve Engels’in konuya ilişkin değerlendirmelerini hatırlamak bu nedenle önemlidir. 1848 devrimlerinin yükseliş döneminde ortaya çıkan anarşist akımlar bir sosyal devrimi savunurken, yeni dönem anarşist akımlarının geneli kapitalist toplumsal düzene dokunmayan bir tür entegrasyonu öne çıkarıyorlar. Dolayısıyla onları geçtiğimiz yüzyılın akımlarıyla kıyaslamak isabetli olmayacaktır.

PROUDHON’DAN MURRY BOOKCHIN’E ANARŞİZM

Proudhon, barışçıl bir anarşizmin temsilcisi idi; değişim ilişkilerini reform ederek kapitalist düzeni sosyal açıdan adil bir düzene dönüştürmeyi, bu yolla kapitalist düzenin çelişkilerini çözmeyi amaçlıyordu.

Onun sosyalizmi, birbirinden bağımsız küçük meta üreticilerinden oluşan ve adil bir değişim sistemine dayalı bir toplum olarak tanımlanıyordu. Toplumsal dönüşümün kademeli, barışçıl ve tamamen ekonomik önlemlerle gerçekleşti-

rilmesi gerektiğini savunan Proudhon, siyasi devrime karşı çıkıyordu. İşçilerin örgütlenmeleri gerektiğini savunsa da, onları yalnızca kooperatifler, mübadele bankaları ve kredi kurumları kurmaya yönlendiriyordu. Sendikal örgütlenme ve grev mücadelesi gibi proleter sınıf mücadelesinin belli biçimlerini, özellikle de siyasi eylemlere katılımı kesinlikle reddediyordu.

Proudhon toprak sahiplerini, finans aristokrasisini ve borsa spekülantörlerini sert bir şekilde eleştiriyor ve sosyal devrimin gerekli olduğunu ilan ediyordu. Ancak kapitalist düzenin temellerine dokunmak bir yana, özel mülkiyet ilişkilerini tasfiye etmek istemiyordu. O sadece onun kusurlarını ortadan kaldırmayı ve ayrıca zamanını doldurmuş üretim biçimlerini savunuyordu. Gelecekteki düzen, onun için her şeyden önce adil bir şekilde dağıtılmış küçük mülkiyete dayalı bir toplumdur. Proudhon bunu aynı zamanda anarşinin imparatorluğu olarak tanımlıyordu. Ona göre devlet ve siyasi gücü, tüm toplumsal kötülüklerin ana kaynağı idi.

Engels, “Konut Sorunu” üzerine yayımladığı makalelerde Mülberger’in Proudhonist görüşlerini eleştirdi. Yürüttüğü tartışmada Marksizmin toplumsal dönüşümün birçok temel sorununa yaklaşımını somut biçimde ele aldı. Proleter devriminin nesnel ve öznel önkoşulları, proletarya diktatörlüğünün gerekliliği, kapitalist özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasına yönelik teorik açıklamalarda bulundu. Ayrıca büyük üretimde ve küçük çiftçi üretiminde üretim araçlarının toplumsallaştırılmasının çeşitli yolları, eski işbölümünün kaldırılması ve yeni toplumun diğer sosyal hedefleri gibi birçok temel konuda yeni perspektifler sundu.

Bu bağlamda Engels özellikle iki noktaya dikkat çekti:

İlk olarak, hızla ilerleyen kapitalist sanayileşmenin yıkıcı sonuçlarını gerekçe göstererek, tarihsel olarak geride kalmış küçük üretimi idealize etme ve bundan yola çıkarak ütöpik sosyalizm kavramını geliştirme girişimlerine kararlı bir şekilde karşı çıktı. Mülberger ile yaptığı tartışmada, toplumsal ilerlemeye karşı olan Proudhonizm’e karşı temel önemde bir

noktanın altını çizdi. Komünist toplumun ve onun en temel hedefi olan kişiliğin her yönüyle gelişmesinin maddi koşulları, ancak modern büyük sanayi ile yaratılabilir:

“Ve işte tam da bu sanayi devrimi sayesinde insan emeğinin üretici gücü -insanlık tarihinde ilk kez olarak- öylesine yüksek bir düzeye yükselmiştir ki, tümü içinde rasyonel bir iş bölümü var sayımıyla, yalnızca toplumun her üyesi için bol tüketim ve büyük yedek fonu için değil, ayrıca her bireye yeterli boş zaman bırakarak, tarihsel olarak miras kalan kültürün -bilim, sanat, ilişki biçimleri- gerçekten korunmaya değer [öğelerinin] yalnızca korunması değil, egemen sınıfların tekeli olmaktan çıkarılıp bütün toplumun ortak malı haline dönüştürülmesi ve daha da geliştirilmesi için yeterli üretim yapılması olanağı vardır. Ve belirleyici nokta buradadır: insan emeğinin üretici gücü bu düzeye yükseldikten sonra, bir egemen sınıfın varlığı için tüm mazetler ortadan kalkmaktadır...” (Konut Sorunu, Sol Yayınları çevirisi)

İkinci olarak Engels, küçük-burjuva sosyalizminin reformizmini eleştirerek, modern üretici güçlerin ancak bir toplumsal devrimle işçi sınıfı ve emekçi müttefikleri tarafından kapitalistlerin elinden alınıp tüm topluma mal edilebildikleri taktirde, insanların çok yönlü gelişimi için kullanılabileceğini vurguladı

“ANARŞİSTLERLE ARAMIZDAKİ TEMEL FARK”

Engels, 1872 yılında Theodor Cuno’ya yazdığı bir mektupta, Bakunin ve anarşistlerin görüşlerine yönelik eleştirilerini şöyle özetliyordu:

“Sosyal demokrat işçilerin büyük çoğunluğu, devlet iktidarının, egemen sınıfların – toprak sahipleri ve kapitalistler – toplumsal ayrıcalıklarını korumak için kendilerine verdikleri bir örgütten başka bir şey olmadığı görüşünü savunurken, Bakunin devletin sermayeyi yarattığını, kapitalistlerin sermayesini yalnızca devletin lütfuyla elde ettiğini iddia eder. Dolayısıyla devlet başlıca kötülük olduğu için, öncelikle devletin ortadan kaldırılması gerekir, o zaman sermaye kendiliğinden yok olur; biz ise tersine, sermayeyi, tüm üretim araçlarının azınlığın elinde

toplanmasını ortadan kaldırırsak, devlet kendiliğinden ortadan kalkacağını söylüyoruz. Aradaki fark çok önemlidir: önceden bir sosyal devrim yapılmadan devletin ortadan kaldırılması anlamsızdır – sermayenin ortadan kaldırılması ise tam da sosyal devrimdir ve tüm üretim tarzının değişmesini içerir. Ancak Bakunin için devlet temel kötülük olduğundan, devleti, yani herhangi bir devleti, cumhuriyeti, monarşiyi veya her neyse, ayakta tutabilecek hiçbir şey yapılmamalıdır. Bu nedenle, tüm siyasetten tamamen uzak durulmalıdır. Siyasi bir eylemde bulunmak, özellikle de bir seçime katılmak, ilkeye ihanet olur. Propaganda yapmak, devleti eleştirmek, örgütlenmek gerekir ve tüm işçiler, yani çoğunluk kendi yanında olduğunda, tüm yetkilileri görevden alır, devleti ortadan kaldırır ve onun yerine Enternasyonal örgütlenmesini kurar. Bin yıllık imparatorluğun başladığı bu büyük eylem, sosyal likidasyon olarak adlandırılır.”

“Bakunin’e göre Enternasyonal, siyasi mücadele için yaratılmamış, sosyal likidasyon sırasında eski devlet organizasyonunun yerini hemen alabilmesi için yaratılmış olduğundan, Bakunin’in gelecekteki toplum idealine olabildiğince yaklaşmalıdır. Bu toplumda her şeyden önce otorite yoktur, çünkü otorite = devlet = mutlak kötülüktür. (İnsanların bir fabrikayı nasıl işlettiklerini, bir trenle nasıl seyahat ettiklerini, bir gemiyi nasıl yönettiklerini, nihai karar verme yetkisi olmadan, tek bir yönetim olmadan, bize elbette söylemezler.) Çoğunluğun azınlık üzerindeki otoritesi de sona erer. Her birey, her topluluk özerktir, ancak sadece iki kişiden oluşan bir toplumda, her birinin özerkliğinden bir şeylerden vazgeçmeden bu nasıl mümkün olabilir, Bakunin bunu yine gizlemektedir. [...] Bu otorite gönüllü olarak devredilmiş olsa bile, otorite olduğu için ortadan kalkmamalıdır!” (Theodor Cuno’ya mektup, 24 Ocak 1872, MEW 33, s.388-389)

YENİDEN BAKUNİN!

Bakunizm, kapitalist sömürü ve baskıya karşı küçük-burjuva tepkinin bir ifadesiydi. Aşırı bireyciliği, isyanı ve örgütsüzlüğü idealize eden Bakunizm, devrimci hareketin ana güçleri olarak gördüğü si-

A. Eren

nif dışı entelektüel gençlik, yoksullaşmış köylüler ve lümpen proletarya gibi politik olarak istikrarsız kesimlerin eğilimlerini dile getiriyordu. Proudhon’un “barışçıl” anarşizminden farklı olarak, Bakunin’in “isyankar” anarşizmi devrim çağrısı yapıyordu. Sadece büyük toprak sahipleri, sanayiciler ve bankacılara değil, her türlü özel mülkiyete karşı çıkıyor, ancak devrimciliği laf kalabalığında boğuluyordu.

İdealist bir dünya görüşüne bağlı olan Bakunin, esasen kapitalizme yönelik ahlaki bir eleştirinin ötesine geçemedi. Marx ve Engels bunu, tüm küçük-burjuva sosyalist akımların temel özelliği olarak nitelendirdiler. Felsefi öncülleri olan Stirner ve Proudhon gibi Bakunin de devleti tüm toplumsal kötülüklerin kaynağı olarak görüyor ve her türlü devlet otoritesinin derhal kaldırılmasını talep ediyordu. Geleceğin toplumu hakkında ilkel eşitlikçi düşüncelere başvuruyordu.

Bakunin’in görüşlerinin özü; din ile ekonomik, siyasal ve sosyal kurumların radikal bir şekilde ortadan kaldırılmasını öngören “sosyal likidasyon”du. Bunu gerçekleştirecek olan sosyal devrimi, kitlelerin kendiliğinden ayaklanması olarak görüyordu. Sınıf çıkarları hakkında sistematik bir aydınlatma ve devrimci eylem için bir örgütlenme olmadan da kitlelerin devrim yapabileceklerini iddia ediyordu. İşçi sınıfının siyasi partileri için verilen mücadele ve proletarya diktatörlüğü, otoriterlik olarak görülüp reddediliyordu.

Marx, 1871 yılında “Siyasi kayıtsızlık” başlıklı makalesinde, Bakunistlerin “sosyal likidasyon”a yönelik olmayan her türlü siyasi faaliyetten uzak durulmasını talep etmelerine karşı çıkmıştı. Bu tutum, işçi sınıfının güçlerini bir araya getirmesini, sosyalist toplum için mücadele etmek üzere kısmi hedefler için örgütlenmesini ve eğitilmesini engelliyor, böylece işçi sınıfı yönünü kaybederek silahsızlandırılmış oluyordu.

Bunun pratik kanıtı, 1873 İspanya Devrimi’nde görüldü. Engels, “Bakunistler iş başında” başlıklı makale dizisinde, bunu açıkça ortaya koydu. Anarşistler, devrimci bir proleter partinin oluşumunu engelleyerek, Paris Komünü’nden sonraki ilk devrimde ve sonraki devrimlerde, işçilerin bilinçli, birleşik ve örgütlü

bir şekilde hareket etmesini zorlaştırmışlardı. Sadece sözde devrimci olan bu kişiler, “devrim yapmamanın en iyi örneğini sergilemişler”di. Bakunistlerin söylemleri ile pratikleri arasında tutarsızlığın en somut örneği yaşanmıştı.

Engels bu çerçevede şunları söylüyordu:

“Bakunciler, gerçekten devrimci bir durumla karşı karşıya kalınca tüm daha önceki programlarını kaldırıp atmak zorunda kaldılar. İlkönce her türlü siyasal etkinlikten, özellikle de seçimlere katılmaktan uzak durmayı bir görev haline getirerek teoriyi feda ettiler. Sonra, sıra geldi anarşiye ve devletin kaldırılmasına; bu kez devleti kaldırmaktansa, bir sürü yeni ve küçük devlet yaratmaya kalkıştılar. Daha sonra, işçilerin, proletaryanın derhal ve tam kurtuluşunu amaçlayan hiçbir devrime katılmamaları gerektiğini söyledikleri ilkeyi kaldırıp attılar ve gene kendileri, açıkça ve düpedüz burjuva olan bir harekette yer aldılar. Son olarak, kendileri tarafından ilan edilmiş olan ilkelerini, devrimci bir hükümetin kurulmasının işçi sınıfının yeni bir aldatılmasından ve işçi sınıfına karşı yeni bir ihanetten başka bir şey olmayan bu ilkeyi, hiç kılları kıpırdamadan çeşitli kentlerin yönetim komitelerine dayanarak ve burjuvazi tarafından oy ile yenilgiye uğratılmış ve siyasal olarak sömürülmüş güçsüz bir azınlık olarak hemen her yerde açıkça ayaklar altına aldılar.”

“Anarşi, bağımsız grupların özgür federasyonu vb. olarak adlandırılan ilkelerden geriye kalan tek şey, devrimci mücadele araçlarının ölçsüz ve anlamsız bir şekilde parçalanmasıdır. Bu da hükümetin, bir avuç askerle neredeyse hiç direnişle karşılaşmadan bir şehirden diğerine geçmesini sağlamıştır.”

(...)

Anarşi, bağımsız grupların özgür federasyonu vb. gibi sözde ilkelerden geriye, artık hükümetin, bir avuç birlikle, hemen hiçbir dirençle karşılaşmaksızın ardarda kentlere boyun eğdirmesine olanak veren, devrimci savaş olanaklarının ölçsüzce ve akılsızca saçılmasından başka bir şey kalmıyor.” (Marx-Engels, Anarşizm Üzerine, Sol Yayınları, 3. Baskı, s.149))

Marx ve Engels, Bakunin’in proletarya diktatörlüğü fikrini karalamasına kararlılıkla karşı çıktılar. Proletarya diktatörlüğünün hiçbir şekilde sadece şiddet kullanımı anlamına gelmediğini, öte yandan işçi sınıfının devrimci şiddetinin, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin gerici şiddetiyle hiçbir şekilde özdeşleştirilemeyeceğini vurguladılar.

Bakunistlerin karşı çıktığı şiddet ve otorite gibi kavramların sınıf içeriğinden soyutlanarak ele alınamayacağını söy-

leyen Engels, “Otorite Üzerine” başlıklı makale dizisinde bu sorunu ele aldı. İşçi sınıfı, burjuvaziyi devirmek için kararlı bir şekilde devrimci şiddeti kullanarak siyasi egemenliğini ve sosyal kurtuluşunu sağlayabilirdi. Burjuvazi tarafından kanlı bir şekilde bastırılan komünün trajik kaderi şunu öğretmişti: İşçi sınıfı, “silahlarının gericilere aşıladığı korku yoluyla iktidarını kalıcı hale getirmelidir.” Bakunin’in, sosyal devrimin ilk eyleminin otoritenin ortadan kaldırılması olması gerektiği yönündeki görüşüne ilişkin olarak Engels şöyle diyordu: “Paris Komünü, burjuvaziye karşı silahlı halkın otoritesini kullanmasaydı, bir gün bile ayakta kalabilir miydi? Tersine, bu otoriteyi yeterince kullanmadığı için onu suçlamamız gerekmez mi?”

Bakunistlerin devletin derhal kaldırılması talebini en kapsamlı şekilde ele alan Marx da şunları söylüyordu: İşçi sınıfı, kapitalist baskı ve sömürüyü ancak, “ekonomik ayrıcalıklara sahip sınıflarla tek tek mücadele etmek yerine, onlara karşı genel şiddet araçlarını kullanacak kadar güç ve örgütlenme kazanmışsa” ortadan kaldırabilir.

Bakunin’in anarşizmi gelecekteki toplumu, Proudhon’da olduğu gibi, birbirleriyle değişim yoluyla bağlantılı olan özerk komünler (belediyeler) veya kooperatifler topluluğu olarak tasvir ediyordu. Aynı zamanda, tüm yaşamın kaba bir eşitlikçilik anlayışı temelinde düzenlenmesini öngörüyordu. Söz konusu programa göre, gizli devrimci anarşist komitesi, “devrimden hemen sonra”, “tüm mülkiyetin ortak mal olduğunu” ilan etmeliydi. Kooperatifler, “ortak yemekhaneler, uyku yerleri” ve benzerlerinin kurulmasına derhal başlanmalıydı.

Marx ve Engels, Bakunistlerin kaba eşitlikçilik anlayışına karşı çıktılar ve onların “saçma sapan örgütlenme planını”, “kışla komünizminin bir örneği” olarak eleştirdiler. Savundukları anti-otoriterizmin gerisinde, yeni toplumda ilkel eşitlikçiliği zorlayacak bürokratik bir otoritenin gizlendiğini ortaya koydular.

Ayrıca sınıf çatışmasının bir ürünü ve sınıf baskısının bir aracı olan siyasi iktidarın süreç içerisinde sönmüneceğine, zira proletaryanın sınıf egemenliğinin tüm sınıfları ortadan kaldırmayı amaçladığına işaret ettiler. Bunun uzun bir tarihsel süreç olduğunu ve proletaryanın “tam zaferine”, yani sınıfsız toplumun kurulmasına kadar siyasi iktidara ihtiyaç duyulacağını vurguladılar. Devletin ortadan kalkması ise “kamu görevlerinin siyasi karakterini yitirmesi, gerçek sosyal çıkarları koruyan sıradan idari görevlere dönüşmesi” anlamına geliyordu. Komünist toplum ne bir kışla rejimi ne de anarşik bir durum olabilirdi. Komünist

toplum, üretici güçlerin yüksek bir gelişmişlik düzeyine ve emeğin toplumsallaşmasına dayandığından, ancak yüksek düzeyde örgütlü bir toplum biçimi olabilir.

Bakunin, komünizmde ya tüm halkın hüküm sürdüğünü ve bu durumda yönetimin olamayacağını, ya da yöneticilerin var olduğunu ve bu durumda hüküm sürenlerin yanı sıra hükmedilenlerin de olacağını belirtmiştir. Marx bu yanlış ikilemi açıklığa kavuşturur: Yönetim, belediyelerin özyönetimiyle başladığı için, “sınıf egemenliği ortadan kalktığında ve mevcut siyasi anlamıyla devlet olmadığında”, tüm “yönetenler” aynı zamanda “yönetimin” üyeleri olacaktır. Böylece yönetim ve egemenlik gibi kavramlar anlamlarını yitirecektir. Marx, sınıfların olmadığı bir toplumda devletin yerini alacak olan komünist toplumsal özyönetim fikrini ayrıntılı bir şekilde geliştirerek, komünizmle ilgili bilimsel görüşü ortaya koymuştur.

Marx, komünist toplumda siyasi iktidarın ortadan kalkmasından sonra idari organların, işlevlerin ve seçimlerin niteliğinin değişeceğine de işaret eder: “Seçimin niteliği, bu isimden değil, ekonomik temelden, seçmenlerin ekonomik ilişkilerinden kaynaklanır ve işlevler politik olmaktan çıktığı anda, 1. yönetimin işlevi ortadan kalkar; 2. genel işlevlerin dağılımı, hiçbir egemenlik içermeyen bir iş meselesi haline gelir; 3. seçim, bugünkü politik niteliğinden tamamen uzaklaşır.” (Karl Marx, Bakunin’in “Devlet ve Anarşi” kitabının özeti, MEW, Bd.18, s.634-635)

EK: LENİN VE KROPOTKİN

Vladimir Bonch-Bruyevich Lenin’in özel sekreteri ve en yakın yoldaşlarından biridir. Devrimde savaş mevziinde/ Anılar ve yazılar (Auf Kampfposten in der Revolution/ Erinnerungen und Schriften) başlıklı kitabında Lenin’in Kropotkinle ilişkilerine de yer verir. Lenin’in Kropotkin ile tartışması, anarşist liderin özellikle kooperatiflerle ilgilendiği ve devrim için bütünsel bakış açısını kaybettiği ortaya koymaktadır

İlgili kitaptan bazı pasajlar sunuyoruz: [Kropotkin ile] “... görüşme 1919 yılında gerçekleşti. 8, 9 veya 10 Mayıs olmalı. ... Vladimir İlyiç, geniş bir gülümsemeyle koridorda ona doğru yürüdü, çok dostça ve dikkatli bir şekilde koluna girdi ve son derece nazik ve kibar bir şekilde onu odaya götürdü, bir koltuğa oturttu ve karşısına oturdu. “Ancak bu, bu geri kalmış devlet iktidarı altında yaşamak zorunda olanlar için bir teselli değildir,” diye karşılık verdi Kropotkin, “çünkü iktidar, onu ele geçiren herkes için başlı başına korkunç bir zehirdir.”

“Ne yapmalı?” diye yanıtladı Vladimir İlyiç. “Devrim, buz eldivenlerle yapıla-

maz. Bazı hatalar yaptığımızı ve yapmaya devam edeceğimizi çok iyi biliyoruz. Düzeltilebilecek her şeyi düzeltiyor ve hatalarımızı, çoğu zaman kendi zararımıza olacak şekilde itiraf ediyoruz. Ancak tüm eksikliklere rağmen, sosyalist devrimimizi zaferle sonuçlandırıyoruz. Siz de bize bu konuda yardımcı olabilirsiniz. Fark ettiğiniz tüm sorunları bize bildirin. Emin olun, her birimiz bu sorunlara büyük bir dikkatle yaklaşacağız.”

“Devletin zorlayıcı gücü olmadan bunun mümkün olmadığını söylüyorsunuz,” diye Pjotr Alexejewitsch tekrar teorikleşmeye başladı. “Ama ben mümkün olduğunu iddia ediyorum. Şiddetsiz ilkenin nasıl geliştiğini bir gözlemleyin. Örneğin İngiltere’de -oradan yeni bilgi aldım- limandaki liman işçileri harika, tamamen özgür bir kooperatif kurmuşlar ve her türlü üretim alanından giderek daha fazla işçi bu kooperatife katılıyor. Kooperatif hareketi muazzam ve doğası gereği son derece önemli.”

Pjotr Alexejewitsch konuşup durdu, İngiltere’nin başka bir yerinde başka bir kooperatifin kurulduğunu, İspanya’nın başka bir yerinde başka bir küçük (kooperatif) birliğin kurulduğunu ve Fransa’da sendikalist hareketin nasıl gelişeceğini anlattı. Lenin daha fazla dayanamayıp sözünü keserek şöyle dedi: “Hayatın politik yönüne dikkat etmemek ve işçi sınıfını doğrudan mücadeleden alıkoymak çok tehlikelidir.”

“Ama sendika hareketi milyonları birleştiriyor. Bu başlı başına önemli bir faktör” diye heyecanla itiraz etti Pjotr Alexejewitsch. “Kooperatif hareketi ile birlikte, bu büyük bir adımdır.”

“Hepsi çok güzel” diyerek Vladimir İlyiç sözünü kesti. “Elbette kooperatif hareketi önemlidir, ancak sendikalist bir hareket olarak tek başına zarar verir. Bu en önemli şey mi? Tek başına yeni bir şeye yol açabilir mi? Kapitalist dünyanın kooperatif hareketine yol açacağını gerçekten düşünüyor musunuz? Her türlü yöntemle onu kendi eline almaya çalışacaktır. İngiliz işçilerin bu ‘şiddetsiz’ kooperatif grubu, acımasızca bastırılacak ve sermayenin hizmetine sunulacaktır. Sermaye, size kooperatif hareketinde bu kadar sempatik gelen bu yeni, gelişmekte olan yönelimi, binlerce iplikle, bir örümcek ağı gibi sararak bağımlı kılacaktır. Lütfen affedin, ama bu önemsiz bir şey! Bunlar önemsiz ayrıntılar! Gerekli olan kitlesel eylemlerdir. Bunlar olmadığı sürece ne federalizmden ne komünizmden ne de sosyal devrimden söz edilebilir. Bunlar çocuk oyuncakları, gerçek temeli olmayan, araçları ve gücü olmayan boş laflar ve bizi sosyalist hedeflerimize hiç ama hiç yaklaştırmıyor.”

Direnış destanı: Birinci İntifada

S. Dede

Filistin halkını hedef alan soykırım, işgal ve abluka bütün yakıcılığı ile devam ediyor. Filistinlilerin “büyük felaket/El Nakba” olarak nitelendirdiği, siyonist İsrail’in BM Kararı ile 15 Mayıs 1948’de kurulmasından bu yana geçen 78 yılda emperyalist/siyonist barbarlık hiç durmadı. Filistin halkının yüzlerce yıldır yaşadığı toprakların çok büyük bir kısmı işgal edildi. Bu işgali İsrail’in sürgün, soykırım ve ambargo saldırıları izledi. Milyonlarca kişi Filistin toprakları içinde ve dışında mülteci konumuna düşürüldü. Siyonist İsrail’in saldırılarında yüz binler yaşamını yitirdi, yaralanan, sakat kalan, tutuklanan, işkence görenlerin sayısı ise milyonları buldu.

El Nakba’ya rağmen topraklarını terk etmeyen Filistinlilerin büyük bir kısmı küçücük bir sahil şeridi olan ve bir açık hava hapisanesine çevrilen Gazze ve Ürdün Sınırındaki Batı Şeria’da yaşamaya mahkum edildi. Bu insanların önemli bir kısmı halen mülteci kamplarında yaşıyor. Filistin halkının işgale ve katliamlara karşı uzun soluklu bir mücadele tarihi de var. İlk isyan, İsrail’in kurulmasından 12 yıl önce 1936’da patlak verdi. Üç yıla yayılan bu isyan İngiliz emperyalizmi ile siyonist terör örgütleri tarafından ancak üç yılda bastırılabilirdi. Sonrasında, 1948’de El Nakba’dan 1967’de Altı Gün Savaşı’na, 1982’de Sabra ve Şatilla katliamlarından 1987’de 1. İntifada’ya, 2000’de başlayan 2. İntifadadan 2009’da Dökme Kurşun Saldırısı’na, 2012’de “Bulut Sütunu Saldırısı”ndan 2018’de Filistin Halkının iradesi ile haftalara yayılan “Büyük Dönüş Yürüyüşü Protestolarına” varınca değin bu süreç Filistin halkı için direniş ve savaş yılları olarak yaşandı.

7 Ekim 2023’te Filistin Direniş Örgütleri, İsrail’in “işgali ve soykırımı genişletme” planlarına karşı “El Aksa Tufanı Operasyonu”nu” başlatarak direniş tarihine yeni bir halka ekledi. Bu eylem emperyalist/siyonist barbarları çileden çıkardı. Çünkü Filistin davasını gömmek için el ovuştururken, El Aksa Tufanı planlarını yerle yeksan etti. Bundan dolayı onuru ve geleceği için direnen Filistin halkına çok ağır bedeller ödettiler. Bütün insanı değerlere düşman olan emperyalist/siyonist güçler, Gazze’nin altını üstüne getiren soykırım savaşını, dünyanın gözleri önünde iki yıl sürdürdü. Soykırımcı

İsrail hastane, okul, kilise, cami, yerleşim yerleri başta olmak üzere bütün Gazze’yi bombaladı. Öyle ki Gazze’nin bütün alt-yapısı çöktürüldü. Konutların %95’i yıkıldı ya da ağır hasar aldı. Resmi olarak raporlanan (gerçek sayılar çok daha yüksek) verilere göre 7 Ekim 2023’ten bu yana Gazze’de 25 bine yakını çocuk olmak üzere yetmiş beş bin kişi yaşamını yitirdi. Yüz yetmiş beş bin Filistinli savaş nedeni ile ağır bir şekilde yaralandı. İki milyon Filistinli ağır bombardıman sonucu evsiz kaldı. On binlerce Filistinli ise hiçbir gerekçe gösterilmeksizin tutuklanarak İsrail tarafından ağır işkence gördükleri zindanlara kapatıldı.

Savaşın son ayları yıkımın en ağırlaştığı dönem oldu. Bombardımanın yanında uygulanan ambargo ile Filistin halkı, başta en temel gıda maddeleri olmak üzere, ilaçlara ve yakıta erişemez hale geldi. Büyüyen açlık, salgın hastalıklar, yaşanan sıcak ve soğuk hava dalgaları binlerce kişinin yaşamına mal oldu. Emperyalist-siyonist barbarlığa karşı dünyanın her yerinde eylemler, grevler, boykotlar örgütlendi. Dünya çapında işçi ve emekçilerin, halkların bu tepkisi, Filistin halkının eşi benzeri görülmemiş cüret ve iradesinin oluşturduğu basınç, emperyalist/siyonist barbarları “ateşkes” mecbur bıraktı. İsrail her zamanki gibi anlaşmaya uymadı ve Gazze’ye yönelik saldırı ve katliamlar durmuş değil. Gazze bombalanırken, Batı Şeria’da Filistinlilerin mahalleleri ve mülteci kampları işgal güçleri tarafından yıkılıyor. Yapılan saldırılarla her gün cinayetler işleniyor,

onlarca Filistinli dinci-faşist İsrail rejimi tarafından tutuklanıyor.

Filistin direniş güçleri ile Filistin halkının 7 Ekim eylemiyle ortaya koyduğu cüret ve irade, emperyalist-siyonist barbarlığın dünyaya övgüyle pazarladığı “yenilemez güç” efsanesini çöktürdü. Ne MOSSAD’ı ne Demir Kubbesi ne iç istihbaratı ne İsrail işbirlikçileri El Aksa Tufanı eylemini önleyebildi. Eylem, emperyalist devletler ve gerici “Müslüman” rejimlerin dillendirdiği “iki devletli çözümün” koca bir yalan olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi.

7 Ekim eylemi, işgalci siyonistlerin dokunulmaz olmadıklarını gösterdi. İsrail savaş aygıtına askeri değil ama siyasi bir darbe indirmeyi başardı. Ezilen bir halkın gösterdiği bu eşsiz direniş iradesi, emperyalist/siyonist barbarlığın tüm yıkıcılığını sergilemesine gerekçe sayıldı. Soykırımı fiilen yapan İsrail olsa da bu savaş ABD ile AB emperyalistlerinin de savaşıydı. Bölgedeki Türkiye, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Ürdün, Mısır gibi Amerikancı rejimler de İsrail’in suç ortakları arasında yer alıyor.

Ancak emperyalist savaş ve saldırganlığın hedefi haline getirilen Ortadoğu’da ölüm saçan savaş aygıtlarına, teknolojik üstünlüklerine, batılı emperyalistlerin sınırsız desteklerine karşın, Filistin halkının yerinden yurdundan edilmesi, topraklarının işgal edilip sömürgeleştirilmesi ile kurulan soykırımcı ve işgalci İsrail’in “Ortadoğu’da güven ve refah içinde” var olamayacağı da bir kez daha görüldü. Soykırımcı İsrail’in dün, bugün ve yarın

nı bu yüzden hiçbir zaman tam anlamıyla güvenceye alınamaz! El Aksa Tufanı bütün yıkıma, soykırma ve ödenen bedellere rağmen Filistin halkının cüretini, iradesini dünyanın gözleri önüne sermiş ve politik moral gücün Filistin halkında olduğunu kanıtlamıştır!

FİLİSTİN HALKININ DİRENİŞİ’NDEN GÖRKEMLİ BİR KESİT: 1. İNTİFADA

Filistin halkının Nakba’dan bugüne süren direniş son yüz yılın en uzun soluklu direnişlerinden biridir. İntifa “ayaklanma, başkaldırı” anlamına geliyor. Direnişin tarihsel birçok dönemi ve önemli kesiti var. Ancak 9 Aralık 1987’de başlayan birinci intifada bu tarihin en özgün deneyimlerinden biridir. Elbette intifadanın patlak vermesine neden olan koşullar da özgündü.

İsrail, 1967 yılında gerçekleşen “Altı Gün Savaşları”nda Suriye’nin Golan Tepeleri’ni, Mısır’ın Sina yarımadasını, Doğu Kudüs’ü, Batı Şeria’yı ve Gazze Şeridi’ni işgal etti. Dört yüz bine yakın Filistinli bu işgal sonucu yerlerinden edilirken kalanlar ise eşi benzeri görülmemiş bir Apartheid (ırk ayrımcı) rejimi altında yaşamak zorunda kaldı. Siyonist İsrail 1967-1985 yılları arasında Batı Şeria’daki Filistin topraklarının %52’sine, Gazze’deki toprakların ise %35’ine el koymuş, bundan dolayı Filistin’de büyük bir işsizlik sorunu baş göstermiştir. 1967’de Filistin’deki tarım istihdamı %60 iken 1980’lerde bu oran %23’e kadar gerilemiştir. 1985 yılına gelindiğinde ise İsrail’in işgal ettiği bölgelerde çalışmak zorunda kalan Filistinli

işçi sayısı 92 bine ulaşmıştı. Bu dönemde üniversite mezunu her iki Filistinliden biri işsizdi. Ekonomik zorlukların yanı sıra Siyonist İsrail'in baskı ve zorbalık politikaları da had safhaya ulaşmıştı. 1967-1986 yılları arasında 500 bin kişi tutuklanmış, 15 bin ev buldozerle yıkılmıştı.

Filistinliler için direniş, yalnızca bombardımanlara ve katliamlara karşı değil, çoğu zaman “günlük yaşamı sürdürmenin” de tek yoludur. Okula gidebilmenin, çalışabilmenin, seyahat edebilmenin, beslenebilmenin, en temel ihtiyaçlara erişebilmenin yolu “direnmekten” geçmektedir. Zira işgal devletinin Filistin topraklarında kurduğu denetim ve zor aygıtı, bir Filistinlinin evinden çıktıktan sonra geçmesi gereken “onlarca kontrol noktası” anlamına gelmektedir. Bu kontrol noktaları işgal güçlerinin tasarlanmış yıldırma politikalarının araçları olarak kurulmuştur. Örneğin Bir Filistinli yarım saatlik mesafedeki işine, tarlasına veya okuluna bu “kontrol noktaları” nedeni ile bazen 3, bazen 6 saatte gidebilmekte, bazen ise hiç gidememektedir. Bunlara ek olarak, başta Batı Şeria ve Kudüs'te olmak üzere “yerleşimci” adı altında “sivil” ırkçı-siyonist çeteler bütün toplumsal yaşam alanlarında silahlı bir şekilde gezilebilmekte. Bu silahlı çetelerin kökleri Haganah, Irgun, Stern, Lehi gibi terör örgütlerine dayanıyor. 1930'lu yıllarda katliamlara başlayan siyonist terör örgütleri 1948'deki sürgün ve soykırımda Filistinlileri katleden, köyleri yıkıp yağmalayan Siyonist İsrail için Filistin topraklarının ele geçirilmesinde belirleyici bir rol oynamıştır. “Yahudi yerleşimci” denen günümüzün çeteleri de halen aynı amaçla kullanılmaktadır. Bunların yanı sıra İsrail, sözde “güvenlik politikalarını” bahane ederek, hiçbir gerekçe göstermeksizin Filistinlileri gözaltına alıp aylarca ve hatta yıllarca zindanlarda tutabiliyor. Bir direniş örgütünde yer aldığı tespit edilen bir kişinin bütün ailesi erkek, kadın, çocuk ve yaşlı fark etmeksizin, gerekçe gösterilmeden gözaltına alınıp işkence görmekte, aylarca hatta yıllarca hiç yargılanmadan tutuklanabilmektedir.

İşte 1. İntifada'nın patlak verdiği 1987 yılında Filistin halkı böylesine vahşi bir düzenin hükmü altındaydı. İntifadadan beş yıl önce ise, 1982'de Beyrut'u işgal eden İsrail, Lübnanlı faşist Falanjistleri kullanarak Filistinlilerin yaşadığı Sabra ve Şatilla mülteci kamplarında barbarca bir katliam gerçekleştirdi. Filistinli gerillalar Beyrut'tan ayrıldıktan sonra İsrail koruması altında kamplara giren Falanjistler, kalan çocuk, kadın ve yaşlılardan oluşan üç bini aşkın Filistinliyi en vahşi yöntemlerle katletmiştir. Bu katliamlara ek olarak baskı ve zorbalık, işsizlik ve yoksulluk Filistin halkının öfkesini günden güne

büyütmüş, onlarca yılın ardından İsrail'e karşı büyük bir ayaklanmanın koşulları alttan alta mayalanmıştı.

1. İntifada'nın kıvılcımını yakan olay, bir kontrol noktasında İsrail'deki işlerinden dönen dört Filistinli işçinin katledilmesi oldu. Yahudi yerleşimci bir asker, 4 Filistinli işçiyi üzerlerine kamyon sürerek katletti. 8 Aralık 1987'de gerçekleşen bu olayın ertesi günü, başta Gazze olmak üzere Batı Şeria'dan Kudüs'e kadar bütün Filistin topraklarına yayılan büyük bir protesto dalgası başladı. Protestoları bastırmak için saldırıya geçen İsrail askerlerinin barbarlığı dünyanın gözleri önüne serildi. Dönemin İsrail Savunma Bakanı ve tescilli bir katil olan İzak Rabin, “taş atan çocukların kemiklerinin kırılması” emrini verdi. Bütün dünya televizyonlarında, Filistinli çocukların kollarını taşlarla ezip kıran İsrail askerlerinin korkunç görüntüleri yayınlandı. İsrail'in vahşeti, sembolü taş atan çocuklar olan büyük bir intifada'nın yıllar boyunca sürmesine zemin hazırladı.

Filistinliler yollarını ve mahallelerini İsrail askerlerine kapatarak direniş alanına çevirdi. İsrail'e karşı çeşitli sabotaj eylemleri gerçekleştirildi, Filistinli işçiler greve gitti, toplumsal yaşamı durdurdu. Grevler ve protestolar ile baş edemeyen İsrail, Filistin halkını topluca cezalandırmak için su kesintilerinden sokağa çıkma yasaklarına varıncaya değin bir dizi saldırıyı hayata geçirdi. Ancak Filistin halkının kolektif duruşu, bu saldırıların hedefine ulaşmasına engel oldu.

İNTİFADA HALK KOMİTELERİ

Filistin halkı birinci intifada ile yıllara yayılan uzun soluklu bir direniş gerçekleştirdi. Bu direniş, 4 Filistinli işçinin katledilmesi ile yakılan kıvılcımın örgütlü bir halk ayaklanmasına dönüştürülmesi bakımından önceki direnişlerden farklıdır. Birinci intifada El Fetih, Filistin Halk

Kurtuluş Cephesi, Filistin Demokratik Cephesi ile Filistin Komünist Partisi'nin oluşturduğu “Yurtsever Birleşik Önderlik (YBÖ)” çatısı altında örgütlü bir halk direnişine dönüştürülmüştür.

İntifada her yerde ve bölgede çeşitli halk komiteleri ile sürdürülmüştür. Bu komiteler tamamen halka dayanan, günlük yaşamdaki en temel ihtiyaçların dahi planlanarak örgütlendiği birimler haline gelmiştir. İsrail'in terör estirme, cezalandırma ve baskılarına karşı halkın beslenme olanaklarının yaratılmasından, tarımın ve eğitimin devam etmesine, ordu ile stratejik bir şekilde savaşılmaya varıncaya değin her şey bu halk komiteleri tarafından planlanmıştır. Bir yandan halk komiteleri ile toplumsal yaşam yeniden üretilirken bir yandan ise İsrail işgali altındaki bölgelerde İsrail'den maaş alan Filistinli yöneticiler (belediye vb.) istifaya ettirilmiş, İsrail'in tahakkümü intifada bölgelerinde kırılmaya başlamıştır. Ayrıca İsrail mallarına dönük büyük bir boykota gidilmiş, ırkçı-siyonist rejime vergi vermeye son verilmiştir. İntifada boyunca halk komiteler önderliğinde bir tür alternatif iktidar kurulmuş, İsrail işgalci yönetimi fiilen felç edilmiştir.

BİRİNCİ İNTİFADA'DAN OSLO ANLAŞMALARINA

Birinci intifada uzun soluklu bir direniş olarak altı yıl sürmüştür. Altı yıllık süreçte binden fazla Filistinliyi katletmesine, yüzlercesini tutuklamasına rağmen durum ırkçı-siyonist devlet açısından içinden çıkılmaz hem ekonomik hem de askeri bakımdan baş edilemez hale gelmiştir. Apartheid rejimi, çocuklara uyguladığı vahşetten dolayı dünya halkları nezdinde teşhir oldu. İsrail'in en yakın müttefiklerinden biri olan Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki ırkçı Apartheid rejimi de o dönemde yıkıldı. Ayrıca dünya kamuoyunun baskısı ve Körfez Savaşı'nın

patlak vermesinin yarattığı koşullar da İsrail'i sıkıştırmıştır.

ABD arabuluculuğunda İsrail'in Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) ile masaya oturmasında, intifada'nın yarattığı basınçların büyük bir rolü var. FKÖ içinde ağırlığı olan El Fetih hareketinin lideri Yaser Arafat da aynı dönemde uzlaşmacı çizgiyi fiilen benimsedi. FKÖ'nün de lideri olan Arafat, intifada'nın birinci yılında Cezayir'de toplanan Filistin Ulusal Konseyi toplantısında Filistin topraklarında “iki devletli çözümü” kabul etti. Bu ise Oslo sürecine giden yolun açılmasını mümkün kılan bir diğer faktördü.

FKÖ'nün attığı bu geri adım, 1991 Madrid Konferansı ile yeni bir evreye girdi, 1993 Oslo Anlaşması ile işgalci rejimle uzlaşma noktasına vardı. “Barış süreci” büyük oranda İsrail ve FKÖ tarafından gizli yürütüldü. Birinci intifada'nın örgütlenmesinde önemli bir rol oynayan Yurtsever Birleşik Önderliğin diğer birleşenlerinin iradesi de büyük oranda yok sayıldı.

Oslo Anlaşması ile FKÖ tarafından, Batı Şeria ve Gazze'de İsrail'in de tanıyacağı bir Filistin Ulusal Yönetimi'nin kurulması kararlaştırıldı. Bunun yanında FKÖ tarafından İsrail devletinin varlığı kabul edildi. Ayrıca BM'nin 242 ve 338 sayılı kararları FKÖ tarafından kabul edildi.

Oslo Anlaşması, bütününe bakıldığında Filistin halkının yaşadığı sorunlara çözüm üretmekten çok uzaktı. Adeta büyük bir özveri ile süren intifada'nın FKÖ eliyle İsrail'le kurulan “anlaşma masalarında” yenilgiye uğratılmasıydı. Zira anlaşma, BM kararları çerçevesinde iki devletli çözümü kabul ederek Filistinlilerin tarihsel topraklarından ve haklarından vazgeçmesi anlamına geliyordu. Karşılığında vadedilen “Bağımsız Filistin Devleti'nin kurulması” işte tam da bu nedenle imkansızdı. Üstelik Oslo Anlaşması hiçbir zaman tam anlamıyla uygulanamadı. Çünkü İsrail anlaşmaya uymadı. Tarihi boyunca Birleşmiş Milletler kararlarını ayakları altında çiğneyen ırkçı-siyonist rejim, altına imza attığı anlaşmayı tanımamış, yayılmacı, işgalci, katliamcı çizgisini pervasız bir şekilde sürdürmüştür. Sözde Filistin Ulusal Yönetimi ise hiçbir zaman devlet olarak görülmedi/tanınmadı. Bu yönetim, zamanla utanç verici bir şekilde fiilen İsrail'e hizmet eden bir konuma yerleşti. Bu sebeplerden dolayı 2000 yılına gelindiğinde Filistin halkının ikinci intifadası patlak verdi.

Cihatçı terör kısılacında Suriye

E. Bahri

Suriye'deki cihatçı terör rejiminin başını çeken HTŞ (Heyet Tahrir el-Şam), 8 Aralık Pazartesi günü "zaferin" birinci yılını kutladı. Başkent Şam'ın yanı sıra Hama, Humus, İdlib gibi HTŞ'nin destek bulduğu kentler başta olmak üzere birçok yerde gösteriler yapıldı. Emperyalist/siyonist güçler, Türkiye ve Körfez şeyhlerinin "gözdesi" haline gelen Ebu Muhammed el Colani (Ahmed Şara diye pazarlanıyor), Şam'daki Emevi camisinde "zafer" üzerine nutuk attı. Utanmadan cehenneme çevirdikleri ülke için pembe tablolar çizdi ve Suriyelilerin kendisine biat etmelerini istedi.

Eski IŞİD şeflerinden Colani, "yeniden inşa", "adalet ve hesap verebilirlik", "ulusal birlik ve barış", "egemenlik ve toprak bütünlüğü" ve "seçimler" başlıkları altında vaatler sıralayıp, iddialı sözler etti. Oysa HTŞ'nin emperyalist/siyonist güçler ve AKP-MHP rejimi tarafından iktidara taşınmasının üzerinden geçen bir yılda ortaya koyduğu icraatlar, çizilen tablonun baştan sona sahte olduğunu açıkça gösteriyor.

Suriye'de yeniden inşa bir yana, on binlerce kişi bir kez daha yerinden yurdundan edildi. İliklerine kadar ırkçı ve mezhepçi olan HTŞ rejimi, başta Aleviler olmak üzere Şiileri, Hristiyanları, Dürzileri ve diğer halklardan on binlerce insanı zorla göçe sürükledi. Bazı yerleşim yerlerinde açıkça etnik temizlik uygulandı. Cihatçı zihniyet açısından "makbul olmayanlar" kategorisinde görülenlerin evlerine, işyerlerine, mallarına ve mülklerine el konuldu. Sokaklara salınan cihatçı katil sürüleri terör estirdi, bu terör hâlen de devam ediyor.

Alevi katliamı, 6 Mart'ta başlayan ve yaklaşık bir hafta süren bir soykırıma dönüştürüldü. Ayrımcı gözetmeksizin binlerce kişi katledildi. İnsan hakları örgütleri, 17 bin kişinin hâlen kayıp olduğunu ifade ediyor. Ardından cinayetler, sistematik fakat kontrollü bir biçimde sürdürülmeye devam etti. Çocuklar ve kadınlar kaçırıldı, tecavüze ve işkenceye maruz bırakıldı. Ancak Colani'nin sözünü ettiği "adalet ve hesap verebilirlik" hiçbir yerde görülmedi. Göstermelik sınırlar içinde dahi kimseden hesap sorulmadı. Katiller ve tecavüzcüler, "resmi devlet görevlisi" sıfatıyla görevlerine devam ediyor.

Colani, büyük bir pişkinlikle "ulusal

birlik ve barış" söylemini dillendiriyor. Oysa Suriye, tarihinin hiçbir döneminde bu kadar parçalanmış olmadı. Bu tablonun sorumlusu, Colani'nin başında bulunduğu cihatçı terör rejimidir. Çünkü cihatçı zihniyet, kendisine biat etmeyi düşman olarak görüyor. Soykırım ve katliamlar sürerken utanmazca barıştan söz ediliyor. Suriye İnsan Hakları Gözlemi'ne göre, son 11 ayda öldürülenlerin sayısı 12 bine yaklaştı. Ancak bu rakamlar sadece tespit edilip kayda geçen vakaları kapsıyor. Dolayısıyla ortada "ulusal birlik" ya da "barış" adına hiçbir gerçeklik bulunmuyor.

Colani'nin "egemenlik ve toprak bütünlüğü" üzerine ettiği laflar ise tüm Suriyelilerle alay etmek anlamına geliyor. Zira HTŞ rejimi başa getirildiği anda İsrail'in saldırıları başladı. Ülkenin dört bir yanındaki eski Suriye ordusuna ait bütün askeri üsleri imha eden işgalci İsrail ordusu, Şam'ın 16 kilometre yakınında askeri yığınak yaptı. Golan tepelerini, Kunaytra'yı, Şeyh dağına işgal eden İsrail'in, Yahudi yerleşimcileri Suriye topraklarına taşımaya başladığına dair haberler de var.

Tüm bunlara rağmen cihatçı terör rejimi İsrail'e bir taş bile atmadığı gibi, soykırımcı siyonistlere ne büyük hizmetlerde bulunduğunu tekrarlayıp durdu. Filistin direniş hareketlerine Suriye'de yaşama hakkı tanımayan HTŞ, Lübnan direnişinin ikmal yollarını keserek, İsrail'e yaptığı hizmetleri sık sık hatırlattı. İsrail işgalini

izlemekle yetinen HTŞ rejimi, halkları katletmeye öncelik verdi. Nitekim Aleviler, Dürziler, Kürtler ve Arapların önemli bir bölümü haklı olarak bu soykırımcı rejimin egemenliği altında yaşamak istemiyor. Colani ise bir yanda ABD-İsrail, bir yanda Ankara'daki Saray rejimi, öte yandan Suudi Arabistan'ı memnun etmek için takla atıp duruyor. Yani ortada ne egemenlik nede toprak bütünlüğü diye bir şey var. Cihatçı rejim yıkılmadığı sürece kimse olmasını da beklemiyor.

Seçimler konusu ise tam bir maskaralık. Colani'yi "cumhurbaşkanı" seçenler, cihatçı katillerin şeflerinden oluşan bir gürühtür. HTŞ rejiminde Suriye halklarını umursayan yok. Kaldı ki cihatçı terör zihniyeti ile gerçek seçimlerin yan yana gelmesi imkansız. Nitekim Colani, daha önce "dört yıl sonra 'belki' seçim olur" demişti. Buna rağmen nutuk atarken seçimlerden söz etmesi, HTŞ rejimini himaye eden emperyalistlerin isteğidir. Bu tür söylemleri kullanan IŞİD artıklarının güya "değiştirdiği" algısı yaratılmak isteniyor.

Görüldüğü üzere Colani'nin vaatleri tamamen sahte ve Suriye gerçekliğinin tam zıddını anlatıyor. Nitekim HTŞ şefleri dışında sadece Tayyip Erdoğan Şam'daki vahşi rejimin "zaferi" konusunda zirva kabilinden laflar etti. Suriye cehennemini yok sayan Erdoğan, sık sık yaptığı gibi tiksinti verici yalanları sıralayarak, cihatçı katilleri "zafer kazanmış özgürlük savaşçıları" diye allayıp-pullamaya çalıştı.

***

Colani'nin temsil ettiği IŞİD-El Kaide artığı örgütler ve onların medyadaki tetikçileri, Suriye'de devrim yaptıklarını söylüyor. Oysa bu örgütler vahşetlerini 2011'den 2024'de kadar yüzlerce kez sergilediler. Yaptıklarını kayıt altına alıp sosyal medyada "iftiharla" yayınladılar. Her icraatlarıyla tarihin gördüğü en iğrenç en vahşi çetelerden biri olduklarını kanıtladılar. Her zaman yaptıklarıyla övündüler. Nitekim onları besleyip silahlandıran ABD ile suç ortakları bile, HTŞ dahil bu IŞİD artıklarını terör örgütleri listesine almak zorunda kaldı.

IŞİD ve türevlerini imal eden ABD emperyalizmi ile suç ortaklarının gerçek yüzü, cihatçı terörün vahşetlerinde açıkça görüldü ve hâlâ görülüyor. Suriye'de hedeflerine ulaşıldığında, CIA ve İngiliz istihbaratı mensupları Colani'yi kendilerinin yetiştirdiğini övünçle anlattı. Dolayısıyla tablo ayan beyan ortadadır: HTŞ ve diğer IŞİD artıkları, parasını Körfez şeyhlerinin ödediği, pis işlerini Türkiye'nin üstlendiği kanlı bir emperyalist/siyonist operasyonla Suriye'de iktidara taşındı. Asıl hedef, Suriye'yi ABD-İsrail karşıtı cepheden koparmak ve emperyalist/siyonist barbarlığın cirrit attığı bir alana dönüştürmekti, bu hedef 8 Aralık 2024'te hayata geçirildi. HTŞ ve diğer IŞİD artıkları ise bu kanlı oyunda amaçla ulaşmak için kullanılan figüranlardan ibarettir.

Benyamin Netanyahu'nun başında bulunduğu dinci-faşist İsrail hükümeti Gazze'de soykırım yaparken HTŞ'nin Suriye'de başa getirilmesi, emperyalist güçlerin Orta Doğu halklarına reva gördükleri "yönetim modelini" netleştirdi: Netanyahu-Colani modeli. Vahşette sınır tanımayan bu ikili, halihazırda "uygar batı" medeniyetinin gözde temsilcileridir. Kapitalist/emperyalizmin "Netanyahu-Colani modeli" dışında halklara sunabileceği bir şey yoktur. Orta Doğu halklarının içine hapsedildiği bu barbarlık kısılacından kurtulabilmesinin yolu ise, emperyalizme, kapitalizme, siyonizme ve her türden gericiliğe karşı birleşik, devrimci bir direniş hattı örmekten geçiyor.

İnsan onuruna yakışır şekilde, kardeşçe yaşayabilmelerinin bundan başka yolu yoktur.

AB'nin "barış" zirvesi...

Ukrayna savaşı için 90 milyar Euro "kredi"

Avrupa Birliği (AB) şeflerinin toplantısı, 15 Aralık 2025 Pazartesi günü Berlin'de gerçekleştirildi. Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodimir Zelenski'nin de katıldığı zirvede çeşitli güvenlik garantileri, ekonomik destek ve savaşın nasıl sürdürüleceğine dair görüşmeler yapıldı. Ukrayna için sözde "barış planı" görüşüldü. Oysa Almanya başta olmak üzere Avrupa'nın önde gelen güçleri, NATO'nun Rusya'ya karşı yürüttüğü savaşın uzatılması ve daha tehlikeli bir boyuta taşınması için her türlü çabayı gösterdi. Şansölye Friedrich Merz, Berlin'i "barış çabaları için bir merkez" diye tanımlasa da düzenlenen bir "savaş" zirvesiydi. Avrupalı devlet ve hükümet başkanları bu zirvede, yeni koşullar altında savaşın nasıl sürdüreceklerini tartıştılar.

AB şefleri, Ukrayna'nın Rusya'ya karşı savaşı sürdürmesini sağlamak için önümüzdeki iki yıl içinde 90 milyar Euro'luk bir "kredi" sağlama sözü verdiler. Zirvede saatlerce süren tartışmaların ardından, 27 üye devletten 24'ü Avrupa Komisyonu'nun bu amaçla bir kredi çekmesine karar verdi. Ukrayna, krediyi ancak Rusya'nın 2022'de başlayan savaşın neden olduğu yıkım için tazminat ödemesi durumunda geri ödemek zorunda kalacak. Almanya Başbakanı Friedrich Merz ve Avrupa Konseyi Başkanı António Costa'nın da vurguladığı gibi, AB'deki dondurulmuş Rus devlet varlıkları o zamana kadar dokunulmadan kalacak.

DONDURULMUŞ RUS VARLIKLARI KRİZİ

Ukrayna-Rusya savaşını körüklemek için, Zelenski rejimine 90 milyar Euro "kredi" verme kararı alan AB şefleri, bu krediyi finanse etmek için dondurulmuş Rus varlıklarına el konulması konusunda ise anlaşamadılar. Ukrayna'ya finansal "destek" sağlanmasının anlamı, savaşın devamının ekonomik olarak güvence altına alınmasıdır. Bu kredinin esas işlevi, Batılı emperyalistlerin çıkarlarını korumak ve savaşın devamını finansal olarak desteklemektir. Ancak Rus varlıklarının gasp edilmesi konusunda yaşanan anlaşmazlık, Avrupa Birliği içindeki çelişkileri açığa çıkardı. Ukrayna'ya mali "yardımın" artırılması, Avrupalı kapitalist güçlerin kendi ekonomik ve siyasi çıkarlarını korumak üzerine şekillenirken, devletler

arasındaki çıkar çatışmasını da gözler önüne serdi.

AB şefleri, kredi verme kararını bir başarı olarak sundular. AB Konseyi Başkanı Antonio Costa, verilen "destekle" savaşın 2026 ve 2027 yılları için garanti edildiğini vurguladı. İddia edildiğine göre, Ukrayna'nın silah alımları için ayırdığı bütçe ve fonlar Nisan ayında tükenecek. Savaşın hızı yavaşlamasın diye AB'nin parası "tam zamanında" devreye girecek.

Uluslararası Para Fonu da (IMF) AB şeflerini takdir ediyor. IMF, AB kredisi sayesinde Ukrayna'nın gelecek yıl ve 2027'deki finansman ihtiyacının üçte ikisinin karşılanabileceğini öngörüyor. Geri kalan kısmın ise diğer Batılı emperyalistler ve IMF tarafından sağlanması bekleniyor. ABD'nin mali desteğini geri çekmesi, Ukrayna savaşının devamı için AB fonlarına duyulan ihtiyacı arttırdı. Nitekim ABD-NATO kuklası Zelenski, kredi sağlanmazsa insansız hava aracı üretimini azalacağını, uzun menzilli saldırı kapasitesinin askıya alınacağını belirterek, efendilerinden para dilenmişti.

***

Savaşın devamı için verilen "kreditin" Ukraynalılara faturası ağır olacak. Ekonomik çöküşün daha da derinleşeceği, borç faizlerinin vergi mükelleflerine ek yükler bindireceği belirtiliyor. Bundan dolayı hem AB şefleri hem Kiev'deki kuk-

la rejim, Rusya'nın AB'deki varlıklarına göz dikmek istiyor. Ancak Rus varlıklarını gasp etmenin yaratabileceği olası sonuçlar, şimdilik AB şeflerini bu konuda frenliyor. AB şeflerinin bir kısmı bu konuda pervasızca açıklamalar yaparken, Belçika Başbakanı Bart de Wever gibileri ise Rus varlıklarının kredide kullanılmasına karşı çıkıyor. De Wever'in endişesi, Rusya'nın dava açması halinde Belçika'nın mali krize sürüklenme riskinin yüksek olmasıdır. Zira dondurulmuş Rus varlıklarının büyük bir kısmı Belçika merkezli Euroclear'da bulunuyordu.

AVRUPA İÇİNDEKİ ÇIKAR ÇATIŞMALARI

Macaristan Başbakanı Viktor Orban ile Belçika Başbakanı Bart De Wever gibi Rus varlıklarının kredi için kullanılmasına şiddetle karşı çıkıyor. Slovakya ve Çek Cumhuriyeti de karşı çıkanlar arasında yer aldı. Almanya Başbakanı Merz ise, Rusya'nın varlıklarının dondurulmuş halde kalacağını belirtti. Eğer Rusya Ukrayna'ya tazminat ödemezse, AB dondurulmuş varlıkları Ukrayna'ya olan borcunu ödemek için kullanabilir. Şansölye, Brüksel'deki altı saatlik müzakereler sırasında Rus devlet varlıklarının doğrudan kullanılmasına ilişkin önerisinin çok karmaşık olduğunu kabul etti. Bununla birlikte, Rusya'nın savaşın bedelini ödemesini

sağlama hedefine ulaşıldığını iddia etti.

Brüksel'de cuma sabahı sona eren AB zirvesinin ardından konuşan Merz, "Bugünkü kararlarla Ukrayna önümüzdeki iki yıl için finanse edilecek. Bu Ukrayna için iyi, Rusya için ise oldukça kötü bir haber" dedi. Savaş ateşine benzin dökmek için verilen krediye atfen, "Ukrayna için iyi bir gün" ifadesini kullanan Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron da Merz ile aynı telden çaldı.

AB halklarını da kandırmaya çalışan Merz, şunları da ekliyor: "Esasen bir tahhütte bulunuyoruz. Ancak bu, ulusal bütçelere yük getirmeyecek, her şey AB aracılığıyla halledilecek... Bu kredi Rus varlıkları ile güvence altına alınmıştır ve Rus varlıkları kullanılarak geri ödenecektir."

AB şefleri Ukrayna'ya "desteği" sürdüreceklerini ve ABD fonlarının çekilmesiyle oluşan boşluğu dolduracaklarını vurguluyorlar. Oysa Rusya karşısında temkinli duruşları ve ayaklarına dolanan mali engeller, kıta içindeki kapitalist çıkar çatışmalarını ve emperyalist ilişkilerin karmaşıklığını gösteriyor. Bu süreçte Avrupa'nın Ukrayna'ya mali ve askeri "destek" sağlama kararlılığı, Avrupalı kapitalist devletler arasındaki uyumsuzluk, sermaye güvenliği ve emperyalist güçler arasındaki çelişkiler de sınanıyor.

ABD'nin “yeni” Ulusal Güvenlik Stratejisi

Veli Aydın

ABD yönetimi geçtiğimiz günlerde “yeni” bir “Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi” yayımladı. İlk bakışta bu belge, “Amerikan liderliğini sürdürme” iddiası taşıyor gibi görünüyor. Fakat satır araları, Washington’ın küresel hegemonyasında bir sarsıntı yaşandığını ve bu sarsıntının daha saldırgan bir güç siyasetiyle telafi edilmeye çalışıldığını gösteriyor. Belgenin tonu, yalnızca başka ülkelere değil, bizzat ABD kamuoyuna da hitap ediyor: “Dünyayı ayakta tutan güç bizdik; artık yeni koşullara göre sertleşmeliyiz.”

Bu, klasik bir hegemonya krizinin dilidir; yani bir büyük gücün ekonomik, siyasi ve ideolojik üstünlüğünün aşındığı anlarda başvurduğu “savunmacı-hamleci” söylem.

Stratejinin Avrupa’ya ayrılan bölümleri son günlerde en çok tartışılan kısım oldu. Metinde, kıtanın göç, ekonomi ve siyaset başlıklarında izlediği çizginin “medeniyetin silinmesine” varabilecek bir çözülmeye kapı aralayabileceği ileri sürülüyor. Bu dile eşlik eden çağrı, Avrupa’nın daha “güçlü” ordular kurması, daha fazla savunma/savaş harcaması yapması ve transatlantik çizgiye daha sıkı bağlanması yönünde.

ABD, Avrupa’yı bir “demokratik değerler ortaklığı” üzerinden değil, çıplak bir jeopolitik sadakat ilişkisi üzerinden yeniden hizaya sokmak istiyor. Bu noktada Avrupa sağının ve aşırı sağ hareketlerin sık sık “doğal müttefik” gibi anılması da tesadüf değil. Washington, kıta siyasetine yön verme aracı olarak bu aktörleri daha işlevsel görüyor.

Belgenin ağırlık merkezini ise beklenildiği gibi Asya-Pasifik oluşturuyor. ABD, Çin’i “tarihsel ölçekli” bir “meydan okuma” olarak kodluyor. Ekonomide açık bir kopuş hedeflenmiyor; bunun yerine “risk-sizleştirme” denilen bir çizgi öne çıkarılıyor (risk-sizleştirme: tedarik zincirlerini tamamen koparmadan, stratejik bağımlılıkları azaltma). Bu yaklaşım, ABD’nin Çin’le üretim ve ticaret bağlarını bir anda kesemeyeceğini kabul ediyor. Ancak kritik teknoloji, çip ve altyapı gibi alanlarda bağımlılığı azaltmayı amaçlıyor. Buna eşlik eden ikinci hat, “caydırıcılık” adına sertleşen bir askeri/militarist mimari. Burada “Birinci Ada Zinciri” (Japonya’nın güneyinden Tayvan’a, oradan Filipinler ve Borneo hattına uzanan, Çin’i deniz-

den çevrelemeye yarayan ada kuşağı) ve “İkinci Ada Zinciri”nin (Guam, Palau ve Papua Yeni Gine hattı) önemi özellikle vurgulanıyor. Tayvan bu haritada, ada zincirlerinin stratejik düğüm noktası olduğu için öne çıkarılıyor. Güney Çin Denizi’ne ilişkin bölüm de aynı açıklığı taşıyor. Bu deniz hattı, dünya ticaretinin hatırı sayılır bir kısmının geçtiği, enerji ve lojistik akışlarının düğüm noktası. Belge, bu suların “rakip bir gücün kontrolüne girmesini” engelleme gerekçesini öne çıkarıyor. Burada kastedilenin Çin olduğu sır değil. ABD’nin “Quad” diye anılan “güvenlik” diyalogunu (Hindistan, Japonya, Avustralya ve ABD arasında koordinasyon) öne çıkarması, bu kuşatmanın diplomatik ayağını oluşturuyor.

Stratejinin dikkat çekici bir başka boyutu ise Latin Amerika’ya dönük tehdit dozunun yükseltilmesidir. ABD, tarihsel olarak “arka bahçe” muamelesi yaptığı bu coğrafyada, Çin’in son yıllarda birinci ticaret ortağı haline gelmesinden rahatsız. Belge, limanlardan 5G ağlarına kadar uzanan kritik altyapıların “başka güçlerin” etkisinden arındırılması, ABD’nin askeri ve istihbarat iş birliğinin yoğunlaştırılması ve tedarik zincirlerinin “güvenli” hale getirilmesi hedeflerini açıkça sıralıyor. Bu yaklaşım, 19. yüzyılda formüle edilen “Monroe Doktrini”nin (kısaca: ABD’nin Batı Yarımküre’de Avrupa müdahalesine karşı çıkarken aynı yarımküreyi kendi nüfuz alanı sayan emperyalist dış politika ilkesi) güncellenip sertleştirilmiş bir versiyonu gibi işliyor. Belgenin, bu çizgiye “Monroe Doktrini’nin Trump versiyonu” adını vermesi, ABD’nin emperyalist haydutluğu örtmeye ihtiyaç duymadığı bir noktada olduğunu açığa çıkarıyor: Latin Amerika, lityum başta olmak üzere stratejik madenler ve tedarik güvenliği için yeniden sıkı denetim altına alınmak isteniyor.

Orta Doğu’ya gelince: Metin, ABD’nin kaya petrolü ve gazında (fracking: çat-

latma yöntemiyle yer altı kaya formasyonlarından hidrokarbon çıkarımı) artan üretimini gerekçe göstererek bölgenin göreceli öneminin azaldığını ima ediyor. Ancak aynı pasajlarda, Körfez enerji kaynaklarının “düşman” güçlerin eline bırakılmaması, Hürmüz ve Kızıldeniz güzergâhlarının açık tutulması ve İsrail’in güvenliğinin sağlanması gibi “kalıcı çıkarlar” yineleniyor. Bu “çelişki”, aslında bir tercih beyanı: Washington, doğrudan işgal ve uzun süreli kara operasyonları gibi “maliyeti yüksek” modelleri minimize etmeye çalışırken, deniz yolları, hava gücü ve vekil ağlar üzerinden etkisini sürdürmek istiyor.

İran’ın “istikrarsızlaştırıcı güç” olarak anılması, Suriye’nin “potansiyel sorun” kategorisinde tutulması ve Gazze bağlamında kullanılan meşrulaştırıcı dil, ABD’nin bölgeden çekilme değil, biçim değiştirerek kalma stratejisine işaret ediyor. Afrika’ya ilişkin bölüm, en yalın ifadesiyle “kaynak jeopolitiği”nin aynası. “Kalkınma yardımı” söylemi geri çekiliyor; yerini, “ticaret odaklı iş birliği” ve “kritik mineraller”e yönelik alıyor. Belgenin “büyük güçlerin aşırı etkisi uluslararası ilişkilerin zamansız gerçeğidir” cümlesi, emperyalist ilişkilerin bir “doğa yasası” gibi sunulmak istendiğini gösteriyor. Bu, yalnızca bir üslup tercihi değil; meşruiyet arayışının bittiğine, çıplak güç ilişkisinin artık saklanmadığına işaret ediyor.

Avrupa cephesine dönersek... Washington’ın kıta siyasetinde “vatansever partiler”e sempatiyle atfı yapması, transatlantik hattı ideolojik yakınlıkla değil, pratik sadakatle yeniden kurma isteğinin parçası.

NATO’nun geleceğine dair “ileride üyelerin çoğunluğunun Avrupalı olabileceği” değerlendirmesi, ittifakı Avrupa merkezli bir “savunma” düzeni olmaktan çıkarıp küresel bir ABD askeri ağına dönüştürme arzusunu yansıtır.

Bu, Avrupa’nın Çin’le ekonomik bağları koparmakta isteksiz oluşu ve ABD’ye “koşulsuz” yedeklenmeyi reddeden eğilimleri karşısında bir baskı aracına dönüşüyor.

Bütün bu başlıklar dikkatle incelendiğinde, belgenin yalnızca bir “güvenlik” metni olmadığı hemen anlaşılıyor. Söz konusu olan, dünya kapitalizminin çoklu krizini -büyüme yavaşlaması, tedarik zincirlerinin kırılması, enerji güvenliği endişesi, teknoloji yarışının siyasileşmesi- emperyalist bir reorganizasyonla yönetme teşebbüsüdür. “Yumuşak güç” (soft power: zor kullanmadan kültür, değerler, kurumlar ve ağlar üzerinden etki yaratma) vurgusu da bu reorganizasyonun parçası olarak sunuluyor. Ancak bugün ABD’nin asıl yaptığı, yumuşak gücü sert bir güvenlik iskeletine eklemektir. Bu da sözün meşruiyetini azaltıp, zorun çıplaklığını artırıyor.

Yeni strateji, ABD’nin güçlendiğinin değil; tersine, zayıflama sürecini durdurabilmek için daha fazla zor kullanmak zorunda kaldığının işareti. Çin’in yükselişi, Avrupa’nın “özerklik” eğilimleri, Latin Amerika ve Afrika’da derinleşen çok taraflı ilişkiler, Orta Doğu’da maliyeti yüksek müdahalelere duyulan isteksizlik... Tüm bunlar, Washington’ı “risk-sizleştirme” adı altında küresel tedarik ağlarını yeniden örmeye, ada zincirleri ve ittifaklar üzerinden askeri çevrelemeyi pekiştirmeye, kaynak coğrafyalarını -özellikle lityum, nadir toprak elementleri ve enerji koridorlarını- daha sıkı şekilde denetlemek zorunda bırakıyor.

Bu stratejide halkların güvenliği, barışı ve refahı için beklentiye girmek safıktan de öte bir şey olur. Temel öncelik, büyük güç rekabetine ve tedarik zincirlerinin “korunmasına” verilmiş durumda. Belge, ABD’nin dünyayı tek başına yönlendirdiği dönemin kapandığını gösteriyor; ancak bu kapanış kendiliğinden adil bir düzen getirmeyecek. Emperyalist saldırganlık sertleştiği barış ve adalet gibi kavramlar sermaye sınıfı açısından bir yük haline geliyor. Bu nedenle savaşı, sömürsüz ve kaynakların halkların yararına kullanıldığı sosyalist bir dünya kurma fikrini savunmak ve bunun için mücadele etmek her zamankinden de zorunlu hale gelmiştir.

ABD'nin yayılmacı hamlesi; "Güney Mızrağı"

Veli Aydın

Latin Amerika'ya yönelen her ABD filosu, eski bir hikâyenin yeni bir perdesidir: Kaynaklara el koyma arzusu...

ABD, Karayipler'de uzun süreden beri görülmemiş ölçekte bir askeri hareketlilik içinde. Washington yönetimi bu yığınağı "uyuşturucu ile mücadele" kılıfıyla sunsa da operasyonun hacmi, kullanılan araçlar ve seçilen hedefler, bölgenin çok daha geniş bir jeopolitik hesaplaşmanın eşğine sürüklendiğini gösteriyor. Son haftalarda aralıksız süren saldırı ve tehditler, ABD'nin Venezuela'ya yönelik açık saldırı politikasının askeri bir boyut kazandığını ortaya koyuyor.

ABD Savunma Bakanı Pete Hegseth'in bakanlık binasına "Savaş Bakanlığı" tabelası astırması ve Karayipler'deki saldırganlığı "Güney Mızrağı Operasyonu" diye adlandırması, Washington'ın meseleyi basit bir "güvenlik operasyonu" olarak ele almadığını gösteriyor. Bu isimlendirme, tarih boyunca ABD'nin Latin Amerika'ya yönelik emperyalist saldırılarında sıkça kullanılan bir ideolojik çerçeveyi çağırıştırıyor: Sorunları kriminalize et, hedef ülkeyi şeytanlaştır, ardından askeri saldırıyı başlat.

Hegseth'in "Batı Yarımküre'yi koruma" söylemi de bu demagojik propagandanın temel ayaklarından biridir. Ancak Andean Bölgesi (Bolivya, Peru, Ekvator, Kolombiya, Venezuela gibi And Dağları etrafında yer alan ülkeleri kapsayan coğrafya) uzmanlarının belirttiği gibi, uçak gemilerinin veya füze destroyerlerinin "uyuşturucu ticaretiyle mücadelede" herhangi bir pratik karşılığı yok. Nitekim Trump yönetiminin resmi söylemleri ile sahaya yapılan askeri yığınak arasında uçurum var. Zira bu kapsamdaki bir askeri yığınak, uyuşturucuyla mücadele için değil, ancak bir savaş için kullanılabilir. Buna rağmen ABD kamuoyuna ve bölge ülkelerine "uyuşturucu ile mücadele" safsatası anlatılmaya devam ediliyor.

Operasyonun başladığı günden bu yana ABD donanması Karayipler ve Pasifik kıyılarında çok sayıda tekneye saldırı; son saldırıyla birlikte öldürülenlerin sayısı 80'e ulaştı.

Washington bu saldırıları "kaçakçı-uyuşturucu teknelerine müdahale" olarak tanımlıyor. Oysa şimdiye kadar iddiaları doğrulayacak tek bir kanıt bile sunamadılar. ABD'nin vurduğu teknelerin ger-

çekten kaçakçılıkla ilişkili olduğuna dair bağımsız ya da resmi hiçbir veri bulunmuyor. Her saldırı, uyuşturucu bahanesinin ne kadar mesnetsiz kullanıldığını daha da görünür kılıyor. Tam da bu nedenle Venezuela, haklı olarak saldırıları "yargısız infaz" ve "uluslararası hukuk ihlali" olarak niteliyor.

ABD Adalet Bakanlığı'nın gizli operasyonları "uluslararası olmayan silahlı çatışma" kategorisine sokması ise, Washington'ın olası bir "hukuk hesaplaşmasını" şimdiden bertaraf etme arayışında olduğunu gösteriyor.

USS Gerald R. Ford'la verilen gözdağı ABD'nin en büyük uçak gemisi olan USS Gerald R. Ford'un Anegada Geçidi'ni geçerek Karayipler'e girmesi, bu tırmanın sembolik değil doğrudan stratejik bir hamle olduğunu kanıtlıyor.

Yüzen bir askeri üs niteliğindeki bu dev savaş gemisi, bölgedeki güç dengelerini tek başına değiştirecek kapasiteye sahip. Teknolojik üstünlüğü, gelişmiş hava savunma sistemleri ve taşıdığı filolla Ford, elbette ki uyuşturucu kartellerine değil, bölge halklarına karşı kullanılacak bir kuvvet çarpanıdır.

Southcom ve 12. Taarruz Filosu komutanlarının açıklamaları da bu gerçeği doğruluyor: Operasyonun asıl hedefi bölgesel "istikrar", yani ABD'nin Latin Amerika'da kuklalarını işbaşına getirmek

için "müdahale hakkının" korunmasıdır. Bu bakımdan geminin Venezuela kıyılarına doğru ilerleyişi, askeri hazırlıklarla diplomatik baskının iç içe geçtiği çok katmanlı bir güç gösterisidir.

VENEZUELA'DAN SALDIRGANLIĞA KARŞI SEFERBERLİK

Washington'ın bu küstahça hamleyi yapması üzerine, Caracas yönetimi iki günlük tatbikatla yaklaşık 200 bin askeri sahaya sürerek seferberlik ilan etti.

Nicolas Maduro'nun, Irak işgaline gönderme yaparak ABD'nin "tuhaf bir hikâye uydurduğunu" söylemesi, Venezuela'nın ABD'nin hazırladığı senaryoları iyi bildiğini gösteriyor.

Sokaklarda on binlerin ABD saldırganlığına karşı yürüyüş düzenlemesi ise, operasyonun sosyal ve politik etkilerinin bölge halkında ne kadar güçlü yankı bulduğunu gösteriyor.

Venezuela toplumunun geniş kesimleri bu durumu yalnızca kendi ülkesine yönelik bir tehdit değil, bütün Latin Amerika'nın egemenliğine yönelmiş bir saldırı olarak da okuyor.

WASHINGTON'IN MASASINDA "GÜNCELLENMİŞ ASKERİ SEÇENEKLER"

Trump yönetiminin üst düzey askeri

kadrolarla yaptığı görüşmeler, Karayipler'deki askeri yığınağın yalnızca "caydırıcılık" amacı taşımadığını; somut bir saldırı seçeneğinin aktif biçimde değerlendirildiğini kanıtlıyor. Bu tablo, Latin Amerika üzerinde mutlak kontrol arayışının Trump döneminde daha saldırgan bir karaktere büründüğünü ortaya koyuyor. ABD, tarihsel olarak "arka bahçesi" saydığı bu coğrafyada ekonomik, siyasi ve askeri manevralarını geline yerde tam bir pervasızlıkla sürdürüyor.

Bu saldırganlığın arka planında yalnızca jeopolitik değil, güçlü bir jeo-ekonomik motivasyon da bulunuyor. Venezuela'nın dünyanın en büyük kanıtlanmış petrol rezervlerine sahip olması, Washington'ın "ilgisinin" nedenleri hakkında somut bir fikir veriyor. ABD, "Güney Mızrağı Operasyonu" ile yalnızca askeri baskı kurmakla kalmıyor; içeride de Nobel'in "Kirli Barış" nişanıyla meşrulaştırılan, açıkça Amerikancı bir çizgiye sahip olan María Corina Machado'nun eliyle yeni bir siyasi kapı aralamaya çalışıyor. Böylece hem Venezuela'nın devasa petrol kaynaklarına hem de değerli ve nadir toprak elementleri bakımından zengin Andean Bölgesi'nin stratejik rezervlerine erişimin önü açılmak isteniyor.

Ham verilerin, askeri hazırlıkların ve diplomatik açıklamaların bütünü değerlendirildiğinde, "Güney Mızrağı Operasyonu"nun bir "güvenlik" faaliyeti olmadığı açıkça görülüyor. Bölge halklarının gözünde bu operasyon, ABD'nin Latin Amerika'ya yönelik tarihsel saldırganlığının güncellenmiş ve daha sofistike bir versiyonudur. Karayipler'de bugün yaşananlar, bölgeye dönük emperyalist dayatmaların güncel bir sürümüdür. Böyle bir dönemde Latin Amerika halklarının ve dünya ölçeğinde emekçi sınıfların Washington'ın tırmandırdığı emperyalist saldırganlığı reddetmesi ve halk kitleleri nezdinde teşhir etmesi büyük önem taşıyor.

Halklar, ancak saldırganlığın gürültüsünü dağıtıp gerçek niyetleri gördüklerinde tarih sahnesine kendi güçleriyle dönebilir. Karayipler'de tırmanan bu yeni gerilim hattı, yalnızca Venezuela'nın değil, bütün bölgenin de geleceğini belirleyecek kritik bir sınav niteliğindedir.

Johannesburg'da G20 Zirvesi'nden yansıyanlar

Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg kentinde 22-23 Kasım tarihlerinde gerçekleştirilen G20 Liderler Zirvesi, yalnızca gündemiyle değil, dünya siyasetindeki güç dengelerinin dönüşümünü görünür kılmasıyla da dikkat çekti. Bu yıl "dayanışma, eşitlik ve sürdürülebilirlik" temasıyla toplanan zirve, ABD Başkanı Donald Trump'ın boykotuna rağmen ortak bildiri yayımlayarak tek kutuplu dünyanın geride kaldığı yönündeki tartışmaları pratik düzlemde doğruladı. Ev sahibi ülkenin Küresel Güney'i merkeze alan ısrarlı tutumu, Avrupa ülkelerinin ABD ile yaşadığı gerilimler ve Washington'ın dayatmaya çalıştığı Ukrayna planının reddi, yeni uluslararası düzenin iç çelişkilerini daha görünür hale getirdi.

Bu siyasal gerilimlerin yanı sıra zirvenin gündemi de Küresel Güney'in acil sorunlarını öne çıkarıyordu. Zirvenin ilk günü kalkınma finansmanı, borç yükünün hafifletilmesi ve ticaretin kapsayıcı büyümedeki rolü tartışıldı. İkinci gün sel, yangın ve kuraklık gibi afet risklerinin artan etkileri, iklim kriziyle "mücadele" ve "adil enerji dönüşümü" masaya yatırıldı. Kapanış oturumunda ise kritik minerallerden yapay zekâya kadar uzanan geniş bir başlık yelpazesi, dönüşen küresel ekonominin önümüzdeki yıllarda nasıl bir yön izleyeceğine dair meseleleri gündeme taşıdı. Tüm bu başlıklar hem Küresel Güney'in önceliklerinin artık görmezden gelinemeyeceğini hem de bu önceliklerin Batı merkezli pozisyonlarla giderek daha sık çatıştığını gösterdi.

ABD'NİN BOYKOTU VE UKRAYNA PLANI

Johannesburg'da pek çok gündem masaya yatırılmış olsa da zirvenin seyrini belirleyen temel unsur büyük güçler arasındaki politik hesaplaşmaydı. Zirvenin siyasal atmosferinin merkezindeki başlıklardan biri, ABD'nin zirveye katılmamasının yarattığı tartışmaydı. ABD'nin yokluğu, G20'deki müzakereleri kilitlemesi beklenirken, tam tersine diğer güç merkezlerinin manevra alanını genişletmesi, çok kutupluluğu daha belirgin şekilde görünür kıldı.

Washington'ın resmi gerekçesi, geçmişte Apartheid rejimine verdiği desteği unutmuşçasına "Güney Afrika'da beyazlara yönelik insan hakları ihlalleri"

olsa da asıl neden Trump yönetiminin Ukrayna savaşı için hazırladığı ve Kiev'in toprak tavizini içeren planın G20 içinde kabul görmemesiydi. Avrupa başkentlerinin planı "teslimiyet" olarak nitelemesi ise Ukrayna'nın kaderine duydukları bir hassasiyetten değil, ekonomilerini gelecek yıllar boyunca savaşın sürmesine bağlamış olmalarından kaynaklanıyordu. Bu durum, Batı cephesinin Ukrayna savaşı konusundaki uyumsuzluğunu gözler önüne serdi.

ABD'nin zirveye katılmama hamlesi de bu politik sıkışmanın örtülü bir ifadesi haline geldi. Almanya Başbakanı Friedrich Merz'in Fransa ve İngiltere liderleriyle yaptığı görüşmenin ardından gelen "Avrupa ortaklarının onayı olmadan hiçbir anlaşma mümkün değildir" açıklaması, ilk bakışta Avrupa'nın ABD'ye rakip bir tutum sergilediği izlenimi verse de aslında kapitalist merkezler arasındaki rekabetin kendi iç gerilimlerini yansıtan bir diplomatik çıkış olarak görülmeli. Zira Avrupa'nın G20 içindeki hamleleri, ABD'den bağımsız bir yol inşa etmekten ziyade, küresel kapitalist düzen içindeki payını koruma ve artırma çabasının yansımasıdır.

Trump'ın boykotu, Washington'ın küresel egemenlik kapasitesindeki gerilemeyi örtmeye dönük bir "jestti." ABD uzun yıllar G20'yi kendi önceliklerini dikte edebileceği bir platform gibi görürken, Johannesburg'da kabul edilen sonuç bildirisinin, Washington'ın karşı çıktığı pek çok maddeyi içermesi, bir dönemin geride kaldığına işaret etti.

Bildiride iklim krizinin aciliyeti vurgulandı, yenilenebilir enerji kapasitesinin

üç katına çıkarılması hedefi konu ve gelişmekte olan ülkelerin ağır borç baskısına dikkat çekildi. Reuters'ın ifadesiyle bu maddeler, "küresel ısınmanın insan faaliyetlerinden kaynaklandığına dair bilimsel konsensüsü sorgulayan Trump'a adeta bir hakaret niteliğindeydi."

Ne var ki tüm bu başlıklar, gerçek bir dönüşüm iradesinden ziyade "dikkat çekilmesi gereken sorunlar" düzeyinde kaldı; sürdürülebilir ve bağlayıcı bir çözüm perspektifi ortaya konmadı-konamadı.

Güney Afrika Dışişleri Bakanı Ronald Lamola'nın "Davet edilen bir kişinin yokluğu çok taraflı bir platformu felç edemez. Bu G20 toplantısı ABD ile ilgili değil" sözleri, yalnızca diplomatik bir yorum değil, aynı zamanda yeni dönemin siyasal gerçekliğine işaret eden bir tavrıdır.

Bu tablo yalnızca ABD'nin etkisinin azaldığını değil, diğer güç merkezlerinin artan politik alanını da görünür kıldı. Çin Başbakanı Li Qiang'ın "birlik" çağrısı, Pekin'in G20'yi ABD baskısını dengeleyen bir alan olarak gördüğünü teyit etti.

***

G20'de yalnızca ABD değil, Rusya da devlet başkanı düzeyinde temsil edilmedi.

Zirvenin ekonomik tartışmaları ise güç kaymalarının somutlaştığı alanlardan biriydi. Kritik minerallerin menşe ülkelerde işlenmesi ve katma değer yerelde tutulması hedefi, özellikle Afrika ülkelerinin onlarca yıl boyunca maruz bırakıldığı hammadde hırsızlığına dayalı sömürü düzenine karşı gecikmiş bir diplomatik itiraz niteliğindeydi. Bu öneri, kıtanın zenginliklerinin işlenmeden ihraç

edilmesi üzerine kurulu, merkez ülke-lerin devasa kârlar elde ettiği sömürgeci ekonomik mimariye karşı eleştirilerin artık uluslararası düzlemde de yapılmaya başladığını gösterdi.

Yapay zekânın çalışma rejimleri ve küresel ekonomi üzerindeki etkilerine ilişkin tartışmalar ise, yeni teknolojik dalganın eşitsizlikleri derinleştirme riski karşısında Küresel Güney'in sesini duyurma çabasını yansıtıyordu. Elbette bu çabalar, kapitalist dünya ekonomisinin çevreden merkeze doğru işleyen yapısal sömürü mekanizmalarını kırmaya yetmez; ancak güç dengelerinin yeniden dağıldığı bir dönemde bu taleplerin daha fazla görünür hâle gelmesi, ekonomik-politik gerçeklikteki yön değişiminin önemli bir parçasıydı.

Zirvenin kapanış konuşmasını, Güney Afrika Cumhurbaşkanı Cyril Ramaphosa yaptı. Dönem başkanlığını Afrika ve Küresel Güney'in önceliklerini G20 gündeminin merkezine taşımak için kullandıklarını belirten Ramaphosa, zirveyi "ortak sorumluluk" çağrısıyla kapattı.

***

Başkanlık tokmağının gelecek yıl için ABD'ye devredilmesi ise, Washington'ın çok kutupluluğun belirginleştiği bu yeni uluslararası ortamda nasıl bir tutum alacağına dair belirsizlikleri artırdı.

Sonuç olarak, Johannesburg Zirvesi yalnızca iki gün sürdü, fakat etkisi bu sürenin çok ötesine taşacak gibi görünüyordu. Avrupa, ABD ile arasındaki çatlakları artık daha fazla saklayamaz hale geldi. Kıscası, küresel kapitalizmin tepesindeki güç dengeleri çözülürken hiçbir aktör tek başına oyunu belirleyemiyor. Ancak bu tablo, G20'nin gerçek niteliğini değiştiriyor, G20'de güç dengeleri ne kadar değişirse değişsin, sonuçta dünya sermayesinin çıkarlarını temsil eden bir platform olmaya devam edecek.

Johannesburg, çok kutuplu dünyanın görünürlüğünü artırmış olabilir; fakat çok-kutuplu kapitalizm, emekçi sınıflar açısından tek-kutuplu kapitalizmden daha adil değildir. Dünya artık ABD'nin düdüğüne göre oyuna girmiyor ama, oyunun kendisi hala sermayenin kurallarına göre oynanıyor. Emekçi sınıflar için gerçek değişimlerin olabilmesi ise, ancak sermaye egemenliğinin yıkılmasıyla mümkün olabilir.

Basel'de kitlesel Ekim Devrimi ve parti etkinliği

Ekim Devrimi'nin 108., TKİP'nin kuruluşunun 27. yılı vesilesiyle "Bunalımlar, savaşlar ve devrimler yüzyılında... Sınıf ve parti" şiarı ile bir etkinlik düzenlendi.

Pazar günü (30 Kasım) saat 14.00'de yapılan etkinlik kitlesel bir katılımı gerçeğe dönüştürdü. Etkinlikte "Bizler için anlamı büyük olan iki yıldönümünü kutlamak için bir aradayız" denilen yapılan açılış konuşmasında "Kapitalist sömürü ve zorbalığın, savaş ve saldırganlığın hız kesmeden tırmanmaya devam ettiği" bir yılın daha geride bırakıldığı söylenerek, devrim ve parti mücadelesini büyütme çağrısı yapıldı. Katılımcılar selamlandı ve enternesyonal eşliğinde saygı duruşu yapıldı.

Program, emperyalist saldırganlık ve savaşlarla, siyasi gericiğinin tırmanmasıyla, proleter kitle hareketleri ve halk isyanlarıyla belirlenen dönemi konu alan sinevizyon gösterimiyle devam etti. Bunu şiir dinletisi izledi. Ardından söz ana konuşmacıya bırakıldı. Katılımcıların selamlanmasının ardından etkinliğin şiarı çok kısaca gerekçelendirildi ve "Kapitalist dünyanın içine sürüklendiği çoklu krizlerin tam ortasında ve tarihin kritik bir kavşağında duruyoruz" denildi. Konuşmada, yeni bir savaş tehlikesine, burjuva demokrasilerinin çözülüş sürecine, iklim krizine, zenginlik içinde milyarlarca insanın yokluk ve yoksulluk yaşadığına işaret edildi. Bu gelişmeleri, dört bir yanda yaygın ve zengin sosyal mücadelelerin takip ettiği vurgulandı. Böyle bir süreçte, örgütlü işçi sınıfının bilinçli müdahalesi ve partinin yönlendirici gücünün tayin edici önemine dikkat çekildi. Ekim Devrimi'nin tarihsel ve güncel önemine değinilen konuşmanın devamında Ekim Dev-

rimi'nin teori ve pratiğine, ideallerine ve ilkelerine, tarihsel kazanımlarına dönük saldırılara ve onun bugün de sosyalizm savunusu altında bunun devam ettiğine dikkat çekildi. Bugünün dünyasına damgasını vuran temel önemdeki sorunlar olarak, ekonomik kriz, sosyal ve siyasal kriz, emperyalist bunalımlar anlatıldı. Bunların doğal ve kaçınılmaz sonucu olarak ayaklanma ve isyanlara varan sınıf ve kitle hareketlerine değinildi. Emperyalist metropoller başta olmak üzere, dünya ölçüsünde adına otoriteleşme denilen faşizan eğilimlerin güç kazandığına dikkat çekildi. Siyasal gericiğin, kendisini ırkçı-faşist hareketlerin büyümesi, polis rejimlerin olağanlaşması, siyasal özgürlüklerin peyder pey gasp edildiğine vurgu yapıldı. 20. yüzyılda kapitalizmin merkezi olan Avrupa'da faşizmi iktidara taşıyan

koşulların bugün de mevcut olduğuna işaret edildi. İnsanlığın bir kez daha kapitalizmin barbar ve çirkin yüzüyle tanışma tehlikesine dikkat çekildi. Konuşmasının devamında, günümüz dünyasına damgasını vuran en yakıcı olgulardan birinin de savaşlar olduğu gerçeğinin altı çizildi. Konu konuşmada farklı yanlarıyla irdelendi. Konuşmanın devamında, dünya ölçüsünde işçi sınıfı hareketinin ve halk ayaklanmalarının yeni bir tarihi evresinin başladığı, güncel gelişmeler üzerinde özetlendi. Dünyamızın çehresinin sadece bunalımlar ve savaşlarla karakterize edilmediği, tarihsel olarak devrimler dönemi içine de girildiği anlatıldı.

Ortadoğu ve bu kapsamda Filistin, Kürt sorununa da değinilen konuşmada Kürt sorununun bugünkü evresi üzerinde duruldu. Bir yılın ardından Kürt hare-

ketinin "barış ve demokratik toplum süreci" olarak yaptığı tanımın bir karşılığı olmadığı, ayrıca Türkiye'nin barışa ve demokratik topluma değil, kurlsız bir dinci-faşist diktatörlüğe doğru sürüklendiğine işaret edildi. Kürt halkına eşitliği ve özgürlüğü ancak devrimin verebileceği belirtildi.

Konuşmada sınıf ve Parti olgusu üzerinde duruldu. TKİP'nin bütün dikkatini işçi sınıfına verdiği, pratik çabası ve enerjisinin en büyük bölümünü işçi sınıfını devrimcileştirmeye, onu devrimci sınıf savaşına yöneltmeye ayırdığı üzerinde duruldu. Türkiye'de devrim ve sosyalizmin geleceğinin buna bağlı olduğu vurgulandı.

Etkinlik konuşmanın ardından sonlandırıldı.

KIZIL BAYRAK / İSVİÇRE

2020 yılında pandemi esnasında kaybettiğimiz devrimci işçi Veyssel Akgül yoldaş Frankfurt'ta, bugün (24 Aralık) Çarşamba günü yapılan bir etkinlikle anıldı.

Güneş Tiyatrosu'nda yapılan etkinliğe, yoldaşlarının yanı sıra, devrimci dostlar ile akrabalarından oluşan bir topluluk katıldı. "Veyssel Akgül yoldaş kavgamızda yaşıyor, unutmayacağız! TKİP" pankartının asıldığı etkinlik, kısa bir açılış konuşması ve saygı duruşuyla başladı.

Ardından Veyssel Akgül'ün hayatını

Veyssel Akgül yoldaş anıldı

kaybetmesine de sebep olan Covid-19 pandemisinin bu sistemin işleyişiyle olan dolaysız bağına ifade eden bir konuşma yapıldı. Konuşma, pandemi de dahil karşı karşıya olduğumuz, militarizm, savaş, silahlanma, ırkçılık ve yoksulluk gibi tüm toplumsal sorunların kaynağı olan kapitalizme karşı tek çıkış yolunun sosyalizm mücadelesi olduğu belirtildi. Bunun da ancak örgütlü dev-

rimci mücadeleyle mümkün olduğu vurgulandı. Ayrıca toplumda sağlık hizmetlerinin, olmazsa olmaz bir kamu hizmeti olması gerektiği, bu konuda Sovyetler Birliği'nde uygulamaya konulan son derece gelişmiş ve örnek pratiklerden bahsedildi. Bu konuşmayı, güncel ilişkin kimi tamamlayıcı konuşmalar ile Veyssel yoldaşa ilişkin bazı tanıklıkların dile getirildiği konuşmalar izledi. Konuşma

sosyal saldırılara, militarizme ve siyasal gericiğe karşı mücadeleyi yükseltme çağrısıyla sona erdi.

Veyssel yoldaşın oğlu tarafından, yoldaşa ait şiirlerin de yer aldığı şiirler okundu.

Etkinlik, yenilen yemekler ve Amargi adlı müzik grubunun seslendirdiği Kürtçe ve Türkçe ezgilerin ardından sona erdi.

KIZIL BAYRAK / FRANKFURT

İEKK Türkiye Meclisi:

“Diren, örgütlen” çağrısıyla mücadeleyi büyötmeye!

İşçi Emekçi Kadın Komisyonları olarak 7 Aralık Pazar günü farklı sanayi bölgelerinden gelen katılımcılarla bir araya geldik. 25 Kasım etkinlik ve eylemlerimizin ardından, Dilovası’ndaki işçi katliamını bir kez daha andık ve meclisimizi insanca çalışma koşulları uğruna yürüttüğümüz mücadeleye atfettik.

Metal, petrokimya, tekstil, hizmet işkolları başta olmak üzere, birçok fabrikadan ve işyerinden işçi ve emekçi kadınlar, ayrıca üniversite ve liselerden genç kadınlar olarak son meclis toplantısından bu yana süregelen gündemleri ve mücadele deneyimlerini konuştuk. Meclisimizde “25 Kasım ve süreç değerlendirmesi”, “Dünya Kadın Konferansı Teorik Seminer deneyim ve gözlemleri”, “OVP, asgari ücret ve saldırılar” ve “8 Mart’a giden süreçte ne yapmalı?” başlıkları ekseninde tartışmalar yürütöldü.

Sunumlar, tartışmalar ve öneriler ekseninde İEKK Türkiye Meclisi şu değerlendirmeleri yaptı:

-Bu senenin 25 Kasım eylemleri yaygındı. 25 Kasım eyleminin ilk defa yapıldığı iller ve merkezler oldu. Buna rağmen eylemlerde nicelik olarak artış olmadığı gibi önemli eylem merkezlerinde azalmalar da gözlemlendi.

-25 Kasım eylemlerinde Dilovası katliamı, Rojin Kabaiş’in “şüpheli” bir şekilde yaşamını yitirmesi, kadın cinayetleri, “Aile Yılı” öne çıkan gündemler oldu. Ayrıca savaş ve saldırganlık politikalarına karşı şiarlar da alanlara yansıdı. İşçi kadınların alanlara çıkmasında gözle görölür bir değişiklik olmamasına rağmen Dilovası katliamı üzerinden kadın işçilerin gündemleri daha görünür oldu.

-25 Kasım’ın havası grev ve direniş alanlarına da yansıdı. Birleşik Metal-İş ve Petrol-İş başta olmak üzere, bir dizi sendika tarafından fabrikalarda kadına yönelik şiddet gündeme getirildi, eylemler örgütlendi. Dilovası katliamı özel bir gündem olmasına rağmen eylemlerde diğer yıllara göre farklılaşan bir katılım düzeyi gözlenmedi.

-Yapısal zaafı nedeniyle kadın hareketi her ne kadar kadınlara dönük saldırıları püskürtmekten uzak olsa da kadınların ezilmişliğine yönelik sorunları gündemde tutma konusunda sürekliliği sağlıyor. Ancak sınıf hareketinin verili zayıflığı da mevcut hareketin açmazlarını

aşmasını zorlaştıyor.

-AKP iktidarının ekonomik yol haritasını oluşturan Orta Vadeli Program (OVP), bir kriz programıdır. Bu program çerçevesinde ekonomik krizin tüm yükü işçi ve emekçilerin üzerine yıkılmaktadır. OVP kapsamında kapitalistlerin çıkarları için ücretler baskılanmakta, esnek çalışma yaygınlaşmakta, “reform” adı altında TES (Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi) hayata geçirilmek istenmekte, mesleki eğitimle çocuk emeği sömürüsü adım adım yaygınlaştırılmaktadır.

Ekonomik kriz işçi ve emekçi kadınları da doğrudan etkilemektedir. Kadın işçilerin büyük çoğunluğu ortalama ücret haline gelen asgari ücret almakta, kriz gerekçesiyle işçi kıyımlarının ilk kurbanı olmakta, “esnek çalışma” adı altında güvencesiz ve kuzalsız çalışmaya mahkum edilmektedir.

-Kadınların sermayenin orta vadeli ihtiyaçları doğrultusunda çocuk doğurmaya teşvik edilmesi ve çocuk bakımının kadınlar üzerinden planlanması, aynı zamanda esnek ve düşük ücrete çalışmanın dayatılması da OVP ile uyumluluk taşımaktadır.

-“Aile yılı”, “doğurmaya teşvik” politikaları ve bu ekseninde ortaya konan kampanyalar üzerinden kadınlara ev içi yaşam ve çocuk bakımı yükü ambalajlanarak sunulmaktadır. Aile yılıyla ilgili lise

ve üniversitelerde seminerler, toplantılar yapılmakta, annelik ve çocuk doğurmak lise sıralarında empoze edilmektedir.

-Kadın cinayetleri her geçen gün artarken hazırlıkları devam eden 11. Yargı Paketi, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri konusunda var olan kaygıları gidermek bir yana, artırmaktadır.

- Meclisimizde İEKK’nin de katıldığı “Sosyal ve ekolojik dönüşümde kadınların tuttuğu yer”, “Kadınların kurtuluşu (kadın devrimi-sosyalist devrim)”, “Faşizm ve emperyalizm” başlıklı üç ana tema üzerinden tartışmaların yürütöldüğü Dünya Kadın Konferansı (WWC) Teorik Semineri’nin gözlem ve deneyimleri paylaşıldı. Kapitalist/emperyalizm karşıtı çizgide konumlanmış bir kadın mücadelesinin önemi ifade edildi.

***

Önümüzdeki dönem izlenecek mücadele hattı ve yüklenilmesi gereken noktalar konusunda meclisimiz şu kararları aldı:

-“Baskı, şiddet ve sömürü düzenine karşı direniş, örgütlenmeyel” şiarıyla çalışmalarımızı sistematikleştirdiğimiz ve komisyonlarımızı güçlendirdiğimiz bir sürecin ardından haklarımız, hayatlarımız ve geleceğimiz için “Diren, örgütlen” çağrımızı yaygınlaştırmaya ve yoğunlaştırmaya devam edeceğiz. Kadın işçilere yönelik faaliyetler kapsamında kitle ça-

alışmasında yoğunlaşmayı, fabrika eksenli çalışmada derinleşmeyi hedefliyoruz. Bunlara ek olarak, güncel gündemlere dönük refleks tutumlar geliştirmenin önemli olduğunun altını bir kez daha çiziyoruz.

-Kapitalizmin krizinin etkilerinin derinleştiği, yükünün işçi ve emekçilerin omuzuna bırakıldığı bir süreçte “Krizin faturasını kapitalistler ödesin!” çağrısı kadın işçi çalışmamızın temel hattı olacaktır.

-Hem asgari ücret hem peşi sıra gelen Ocak zamları döneminde kadın işçilere dönük “insanca yaşamaya yetecek ücret” talebiyle faaliyetler yürüteceğiz.

-Güvencesizliğin, kayıt dışılığın ve denetimsizliğin en somut hali Dilovası’dır. Tüm çalışma yaşamını gün be gün Dilovası düzlemine çekmeye çalışan sermayenin politikalarına karşı duracak, Dilovası’ndaki işçi katliamının hesabını sormak ve “güvenceli çalışma” hakkını kazanmak için mücadeleyi yükselteceğiz.

-MESS Grup TİS ve bireysel sözleşmelerin yürütöldüğü fabrikalarda kadın işçilerin sorun ve taleplerini öne çıkaran seslenmeleri, müdahaleleri ve örgütlenmeleri çalışmamızın öncelik noktasına çevireceğiz.

-Grev ve direnişlerdeki kadınlarla ilişkilerimizi süreklileştirecek, güçlendirecek ve dayanışma ziyaretleri yapmanın ötesine taşıyabilmeyi hedefleyeceğiz. Aynı zamanda grev ve direnişlerdeki kadın işçilerin gücünü sanayi havzalarındaki, fabrikalardaki, işyerlerindeki kadın işçilere taşıyan çalışmalarımızı sistematik hale getireceğiz.

-Tüm bunlarla birlikte kadın işçiler arasında odak noktaları ve mücadele deneyimleri oluşturarak özgüven kazanmalarını sağlayacağız.

-Çifte sömürü ile cinsel ezilmişlik bağlantısını daha iyi ele alan bir çalışma hattı öreceğiz.

-Kadın sorunu ve kadınların kurtuluşu bağlamında ideolojik ve teorik mücadeleye de yoğunlaşacağız.

-Proleter kadın hareketini ideolojik ve politik olarak temsil ediyoruz, pratik ve örgütsel anlamda da bir güç ve taraf olma bilinciyle hareket edeceğiz.

İŞÇİ EMEKÇİ KADIN KOMİSYONLARI

12.12.2025

Kadınlar mücadeleyi ve direnişi büyütüyor

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nü geride bıraktık. Dünya ölçeğinde olduğu gibi Türkiye'de de kadına yönelik şiddet artarken, 25 Kasım'da sermaye iktidarının sözcüleri bir kez daha demagojik açıklamalar yaptılar.

Saray rejiminin şefi Erdoğan, 25 Kasım vesilesiyle yaptığı konuşmada kadına yönelik şiddeti "üst perdeden" kınarken, şiddeti engellemenin yolu olarak "aile kurumunu" işaret etti. Şiddet vakalarının çoğunlukla hane içinde yaşandığı orta yerde dururken, Erdoğan aile kurumunun güçlendirilmesiyle şiddetin önüne geçilebileceğini iddia ediyor. Aynı zihniyet 2025 yılını ve önümüzdeki on yıl "Aile Yılı" ilan ederek kadınları şiddet sarmalının en yoğun yaşandığı alana, aile kurumuna hapsetmeyi hedefliyor.

Sermaye iktidarının temsilcileri, infial yaratan kadın cinayetleri gerçekleştiğinde ya da 25 Kasım'da kadına yönelik şiddete "karşı" nutuk atıyorlar. Her icraatlarıyla kadına yönelik şiddeti körükleyen AKP şefleri, tam bir pışıklıkla 25 Kasım günü "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 5. Ulusal Eylem Planı" ilan ettiler. Bundan dört yıl önce İstanbul Sözleşmesi'nden çıkma kararı alan AKP iktidarı, "4. Ulusal Eylem Planı"nı ilan etmişti. Bu planda elbette kadına yönelik şiddeti engellemek, buna dair önlemler almak diye bir şey yoktu. Şiddetin bizzat suç ortağı olanlardan, şiddetin an be an üretilmesine zemin hazırlayanlardan, katillere "iyi hal" indirimleri yaparak cinayetleri özendirenlerden farklı bir tutum beklemek abes olurdu zaten...

4. Ulusal Eylem Planı'nın sonuçlarının ne olduğunu açıklama gereği duymayan Saray rejimi, dört yıl sonra "5. Ulusal Eylem Planı" açıklayarak yeni bir maskaralığa imza attı. Göstermelik hükümlere bile gerek duymadıkları bu eylem planı görüldüğü kadarıyla "Aile Yılı" politikaları ile uyum çerçevesinde hazırlanmış ve sadece "faillerin dönüşümü" esas alınmış. Maksat "doğurganlığı artırmak" ve aile kurumunu kullanarak sistemin bekasını korumak olunca gerisi teferruat sayılıyor.

Kadınların hakları mı çiğnenmiş, şiddete mi uğramış, koruma kararları mı uygulanmamış... Rejimin efendileri nezdinde bunların elbette ki bir önemi yok... Göstermelik olarak çıkarılan bu "eylem

planı" da sadece toplumsal tepkileri bertaraf edebilmek için şiddeti bir nebze de olsa törpülemeyi vaat ediyor. Şiddete yol açan tüm toplumsal, siyasal, ekonomik, psikolojik nedenler yok sayılırken, sorun faillerin davranışlarına, öfke kontrollerine, alkol-madde bağımlılığına vs. indirgeniyor. Amaç da "aileyi" koruyarak bu sorunlara sadece palyatif birtakım "çözümler" bulabilmek...

Erdoğan'ın şiddeti önlemek için "aile kurumuna" verdiği önemden, saygı-sevgiden bahsettiği saatlerde Antep'te ve Elazığ'da 2 kadının yakınları tarafından katledilmesi Türkiye'de kadına yönelik şiddet gerçeğini özetliyor... Erdoğan yönetiminin Saraya biat etmeyen herkese şiddetle saldırdığı koşullarda kadın cinayetlerini "olağan" görenlerin sayısında patlama olması dehşet verici olsa da şaşırtıcı değil.

***

Hamaset yüklü açıklamalarının baskı, şiddet ve eşitsizliğe maruz kalan kadınlar nezdinde hiçbir hükmü yoktur!

Kadınlar, bu yıl da 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde İstanbul Taksim'den Ankara'ya, İzmir'den Diyarbakır'a kadar pek çok il ve ilçede alanlara çıktı. Yaptıkları eylemlerde kadına yönelik şiddete izin vermeyeceklerini, iktidarın kadınlara dönük saldırılarına direneceklerini ve

mücadeleyi büyüteceklerini haykırdılar. Bu yıl da başta İstanbul olmak üzere yasakları ve engelleri tanımadılar.

AKP-MHP iktidarının "Aile Yılı" politikalarının kadınlara baskı ve şiddetten başka bir şey getirmediği gerçeği, tüm eylemlerde öne çıkan gündem oldu. "Aile Yılı" kapsamında kadınların haklarının yok sayılmasına, cezasızlık politikalarının kadın cinayetlerine davetiye çıkarmasına, iktidarın şiddete kol-kanat veren uygulamalarına karşı sesler yükseltildi.

Şüpheli bir şekilde yaşamını yitiren Rojin Kabaiş soruşturması da eylemlerde öne çıkarıldı, "Rojin'e ne oldu?" sorusu eylemlerin temel gündemlerinden biri oldu.

25 Kasım eylemlerinin öne çıkan bir diğer gündemi ise emperyalist savaş ve saldırganlık oldu. Başta Ortadoğu coğrafyası olmak üzere dünyanın dört bir yanında emperyalistlerin izlediği saldırganlık ve savaş politikalarının yol açtığı yıkımın en fazla kadınları ve çocukları etkilediği vurgulanarak, buna tepki gösterildi.

Şiddetin bir başka boyutu olarak kadın emeğine dönük saldırılar ve iş cinayetlerine, somutta Dilovası katliamına dönük öfke de 25 Kasım'ın temel gündemlerinden biri oldu.

Bundan önceki yıllarda olduğu gibi, bu 25 Kasım'da da özellikle Birleşik Me-

tal, Petrol-İş, Genel-İş ve TEKSİF'in örgütlü olduğu fabrikaların/işletmelerin bir kısmında kadına yönelik şiddete karşı ses yükseltildi. Kadına yönelik şiddetin kadın işçilerin gündemine girmesi ve buna karşı eylemli tepkiler gösterilmesinin elbette bir anlamı var. Ancak bunun kendisi, söz konusu sendikaların çoğunun işyerlerinde kadına yönelik şiddete karşı mücadeleyi gündemlerine almadıkları gerçeğini değiştirmiyor.

Fabrika ve işletmelerin yanı sıra grev ya da direnişlerde olan kadın işçiler (Smart Solar, Şık Makas, TPI, DIGEL) ise işyerlerinde, direniş alanlarında ve meydanlarda şiddete ve tacize karşı seslerini yükselttiler.

Ekonomik kriz derinleşirken, kadınlar başta olmak üzere emekçilerin yaşam koşulları da gün geçtikçe ağırlaşıyor. Buna rağmen sınıf hareketinin içinde bulunduğu tikanıklığı aşamadığı, kadın hareketinin ise yapısal zaaflarının devam ettiği bir süreçten geçiyoruz. Tüm bu açmazlara rağmen 25 Kasım'da alanlara çıkan ve mücadeleyi büyüten kadınlar, bir kez daha bu ülkede kadınların siyasi iktidarın şiddet ve baskılarına boyun eğmeyeceğini, toplumsal mücadele dinamiklerinin önemli bir öznesi olarak varlığını sürdürdüğünü göstermiştir.

19 Aralık direnişi 25. yılında!

19-22 Aralık 2000 tarihine ilişkin iki şeyi hatırlıyorum: Birincisi katliam. 20 hapishaneye sabah 5 gibi saldırı başlatıldı. Açık bir şekilde katliama geldikleri halde alay eder gibi, küstahça vahşetin adını "Hayata dönüş operasyonu" koydular. Güya biz ölüm orucuna gidenleri hayata döndüreceklermiş. Öncelikle, ölüm orucuna ölmek için girmedik. Talebimiz netti: F tipi hapishanelerinin açılmaması! Bu talep eyleme başladığımız ilk gün kabul edilse, aynı anda eylemi sonlandırırız. Zaten hücre saldırısı olmasaydı böyle bir eyleme gerek olmayacaktı.

Biz sadece ölümü göze alarak başladığımız için, eyleme ölüm orucu diyoruz. Yoksa ölmek gibi bir hedefimiz yok. Tam tersine, yaşayıp mücadele etmek istiyorduk. Zira hücre saldırısı ile bir "manevi ölüm" dayatılıyordu. Yani sermaye devletin halkı aldatmak için uydurduğu "hayata dönüş" ismi, içerik olarak doğru değil. Hepimizin yüzü hayata, üstelik eşit, özgür baskı ve sömürünün olmadığı bir hayata dönüktü zaten.

Saldırının hedefi açıkça vahşi bir katliam yapmaktır. Tüm hazırlıklar buna göre yapılmıştı. Bunun en net göstergesi, Bayrampaşa Hapishanesi'nde 6 devrimci kadın tutsağın kimyasal silahla yakılarak katledilmesidir. Ayrıca Ümraniye Hapishanesi'nde saldırının durdurulması için feda eylemi yapan Ahmet İbili kurşunlanarak katledildi. Sonuç olarak sermaye devleti 28 tutsağı katlederken ne yapacağını baştan beri biliyordu. Oraya katliam yapmaya gelmişlerdi.

19-22 Aralık'ın diğer yanı ise katliamın boyutuyla orantılı olarak tutsakların destansı direnişiydi. Yalnız ölüm orucuna gidenlerin değil, tüm tutsakların ölümüne direnişiydi. Bulduğum Çankırı Hapishanesi'nde bir anı hiç aklımdan çıkmıyor: Havalandırmada üzerimize çatıdan askerler kiremit yağdırıyordu. Bir siper yoldaşı, benim ve yanımdaki ölüm orucu direnişçisinin üstüne kapaklanarak, gerçek anlamda canlı kalkan olmuştu. Ve sonra bize şunu söyledi: "Yoldaşlar kusura bakmayın sizi yeterince koruyamadık!"

Bu anı, ölüm orucunda olmayanların ölüm orucuna gidenleri gözü gibi korumaya çalıştığını anlatmaya yeterlidir.

Hücre saldırısı devrimci tutsaklar şahsında devrimi, yani işçi sınıfı ve

emekçilerin bu sömürü düzeninden kurtuluş davasını teslim almayı hedefliyordu. "Hücrelere girmeyeceğiz" diyorduk. Kuşkusuz bunu fiziki anlamda da söyledik ama bundan da önemlisi; "siyasal olarak teslim olmayacağız" dedik, hücrelere girmeyeceğiz derken. 19-22 Aralık sonrasında F Tipi hapishaneleri açarak bizi hücrelere koydular. Ama bizi teslim almayı başaramadılar. 19-22 Aralık'ta devrimci tutsakların direnişi, "Devrimci tutsaklar teslim alınamaz!" şiarını ete kemiğe büründürerek, devrimci mücadelenin hangi koşul altında olursa olsun teslim alınamayacağını altını kalın bir şekilde çizmiştir.

***

Ete kemiğe bürünen "Devrimciler teslim alınamaz" şiarı hapishanelerde hala yükseltiliyor. Sermaye devleti hücrelerde devrimci tutsakları teslim almak için saldırılarını pervasız şekilde sürdürüyor. Bu saldırıların bugünkü adı Y, S ve "Yüksek Güvenli" olan "Kuyu Tipi" hapishanelerdir.

Kuyu Tipi hapishanelerde çoğunlukla tek kişilik hücreler bulunuyor. Üç kişilik hücreler de var. Havalandırma 1, 1.5 saatle sınırlandırılmış. Bunun ötesinde, havalandırmalar hücrelerin yanında değil, farklı yerde. Hücrelerin pencereleri hem çok küçük hem de iki üç kat tel kafes (örgü) var. Kuyu Tipi hapishanelerde kalan tutsaklar hücrelerde havasız kaldıkları

rını belirtiyor.

Bu hapishanelerin havalandırmaları, derin bir kuyunun dibindeymiş gibi hissettiren bir derinlikte yapılmış. Havalandırmaların üstünde de tel kafes olduğu söyleniyor. Tutsaklar kuyu tipi hapishanelerde havaya ve güneşe hasret bırakılıyor.

Tutsakların Kuyu Tipi hapishanelere kapatılması insani değil. Bugün CHP'lilerin bir kısmı da bu zindanlarda tutuluyor. Ancak Kuyu Tipi hapishanelere çoğunlukla devrimciler kapatılıyor. Buralarda tutuklu kalıp beraat edenler de var.

Sermaye devleti bu saldırıda kendi yazılı yasalarına aykırı davranıyor. Bu yasa dışı davranışın tek nedeni var: Tutsakları teslim almak!

Devrimci tutsaklar teslim olmuyor. Kuyu Tipi hapishanelerin kapatılması için açlık grevi, ölüm orucu yaparak direniyor. Bu zindanlardaki devrimci tutsaklar hiçbir yaptırım, dayatmayı kabul etmiyor. Tabuttan farksız hücrelerde olan tutsaklar, örnek vermek gerekirse ayakta sayım, ayakkabı araması dayatmalarını kabul etmiyor. Hapishane idaresi fiziki saldırılarla bunları tutsaklara dayatsa bile siyasal olarak amacına ulaşmış değil.

***

19-22 Aralık sonrasında Sincan F Tipi Hapishanesi'ne götürüldük. Çankırı'dan bir siper yoldaşıyla aynı hücredeydik. Bana dayatmıyorlardı ölüm orucu dire-

nişçisiyim diye ama ona ayakta sayımı dayatıyorlardı. Dayatmayı kabul etmeyen siper yoldaşını bir gün sayım sırasında hücreden zorla aldılar. Yaklaşık yarım saat sonra geri getirdiklerinde, yapılan işkenceden kaynaklı durumu benden de kötüydü. Yine de o an yapamadığı şeyler dışında bana bir şey yaptırmadı. Yani orada ölümüne direnen tek ben değildim. O an neredeyse daha güçlü bir şekilde ölümüne direnen o siper yoldaşıydı.

***

Hapishanelerde direniş, 25 yıl önceki gibi sürüyor. Ama dışarıda bu direnişi destekleyecek bir duyarlılık ne yazık ki yok. Bu gerçeklik, hapishanelerdeki tutsakların daha çok bedel ödeyeceği anlamına geliyor.

Bu bedel fiziki olarak hapishanede ödeniyor olsa da siyasi açıdan esasta tüm emekçilerin ödediği bir bedeldir. Çünkü hapishanelere dönük her saldırının hedefi "dışarıdaki" işçi sınıfı ve emekçilerdir. Ulucanlar Katliamı öncesinde Bülent Ecevit bunu sermaye adına çok net söyledi: "İçeriye halletmeden, dışarıyı halledemeyiz." Yani "içeriye teslim almadan, dışarıyı teslim alamayız" demek istiyordu sermaye uşağı Ecevit. Bu yüzden dışarıdaki duyarlılığı, sadece hapishanelerde olanlar için değil, bizzat işçi sınıfı ve emekçiler için de büyütme zorundayız.

ÖLÜM ORUCU DİRENİŞÇİ MUHARREM KURŞUN

Sefalet ücretlerine, vergi soygununa boyun eğme!

**Diren,
örgütlen!**